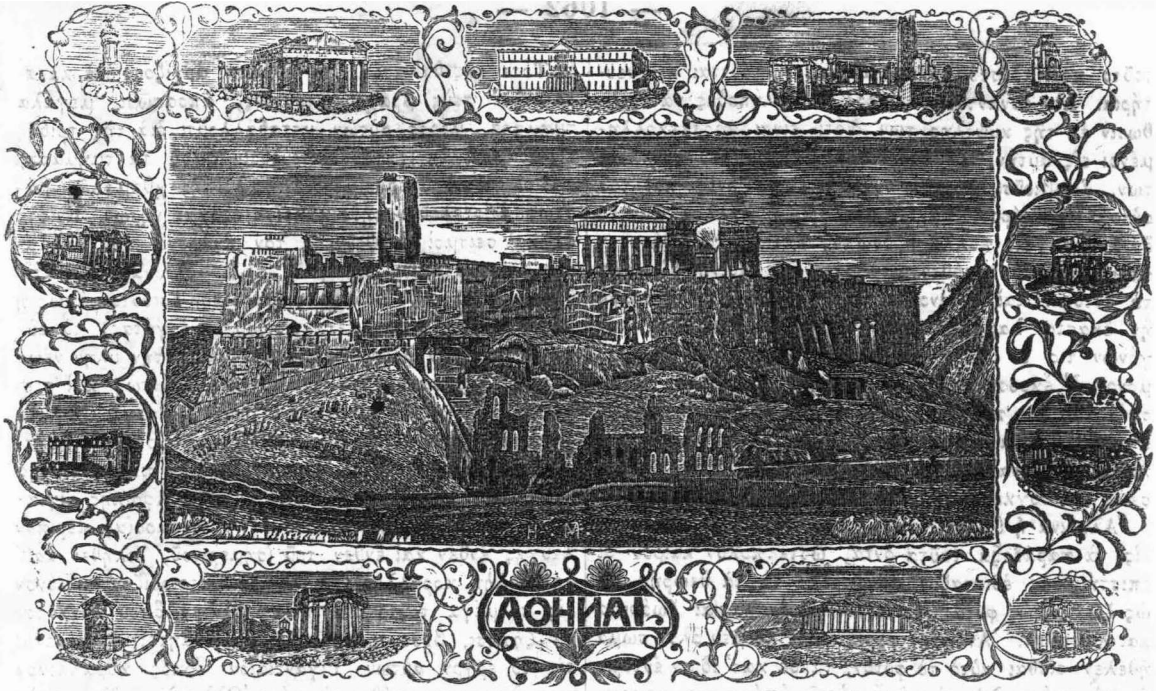

ΗΕΥΤΕΡΠΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλάδ. 69. *Τόμος.* Γ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΝ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1850.

ΝΗΣΟΙ ΚΟΡΑΛΛΙΩΝ.

Εἰς τὸν μέγαν νότιον Ὠκεανὸν, ὅστις καλύπτει τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς ὑδρογείου σφαίρας, καὶ εἰς τὴν εὐρεῖάν του ἔκτασιν μόλις παρουσιάζει σποράδην ὀλίγα μικρὰ νησίδρια, συχνὰ ἀπαντῶνται μικραὶ σειραὶ βράχων κοραλλίνων, ἢ λιθοφυτικῶν, τινὲς τῶν ὁποίων ἔχουσι μῆκος διακοσίων καὶ τριακοσίων λευγῶν. Αἱ ὕφαλοι αὗται ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ ὠκεανοῦ βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν ὑψοῦνται καὶ φθάνουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, καὶ ἐκεῖ μεταβάλλονται εἰς νήσους δενδροφύτους καὶ οἰκησίμους· τῶν δὲ νήσων τούτων ὁ ἀριθμὸς ὁσημέραι αὐξάνει, καὶ προβλέπουσιν ὅτι δὲν θὰ παρέλθει πολὺς καιρὸς, καὶ μεγάλαι ἤπειροι θέλουν καλύπτει τὸν ἔρημον ἤδη καὶ εὐρύχωρον τοῦτον ὠκεανόν.

Ἀλλὰ, τίνες οἱ θαυμάσιοι τέκτονες οἱ ἐργαζόμενοι τοιαῦτα γιγαντιαῖα ἔργα, καὶ δημιουργοῦντες νέας νήσους καὶ ἠπείρους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πλανήτου ἡμῶν; Οἱ τέκτονες οὗτοι εἶναι, τίς θέλει τὸ πιστεύσει, ἔντομά τινα μικρότατα· πλὴν μ' ὅλην τὴν μικρότητά των κατασκευάζουσιν ἔργα τὰ ὁποῖα τὸ ἀνθρώπινον ὅλον γένος μυριάδας ἐτῶν ἐργαζόμενον δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ κατασκευάσῃ. Εἶναι δὲ τὰ ἔντομα ταῦτα γένος τι ἰδιαίτερον πολυπόδων (α)· ἓν εἶδος αὐτῶν προάγει τὸ γνωστὸν κοράλλιον. Οἱ ἀναγνῶσται μας δὲν ἔτυχεν ἴσως ποτὲ νὰ ἴδωσι πολύποδας· διὰ νὰ συλλάβωσι παρευθὺς ἰδέαν αὐτῶν ἂς φαντασθῶσιν ἓν μελίκηρον (μελόπηττον) ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ μελισσείου, καὶ φέρον τὰ μικρὰ τῶν μελισσῶν ἔμβρυα, ἕκαστον μὲ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὀπὴν ἢ τὸν κύτταρον, ὅθεν προάγει ἔξω τὴν κεφαλήν. Τὸ μελίκηρον μετὰ τῶν ἐμβρύων παριστᾷ ἀπαραλλάκτως τὴν μορφὴν ἑνὸς εἴδους λιθοφύτων τῆς ἀστραίας, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ μελίκηρον τοῦτο δὲν εἶναι κηρόπλαστον ἀλλὰ σύγκειται ἐκ λίθου τιτανώδους καὶ κατασκευάζεται ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐνοικούντων ζώων δι' ἀφιδρώσεως τοῦ σώματος αὐτῶν ὡς τὸ κέλυφος τῶν κοχλιῶν. Ἕκαστον ἔντομον προάγον ἔξω τοῦ κυττάρου τὸ στόμα, λαμβάνει ἐκ τοῦ θαλασσίου ὕδατος τὴν τροφὴν διὰ μικρῶν τινῶν εὐκινήτων ἰνῶν, τὰς ὁποίας ἔχει πρὸς

(α) Πολύποδας οἱ φυσιολόγοι ὀνομάζουσιν ἔντομά τινα ἔχοντα πολλὰ ζεύγη ποδῶν οἷαι αἱ σκολόπενδραι· δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέωνται μὲ τοὺς κοινῶς λεγομένους πολύποδας ἢ ὀκτάποδας.

τοῦτο περὶ τὸ στόμα, καὶ αἵτινες καλοῦνται ἀνιχνευτήρια. Δὲν δύνανται δὲ ποτὲ οἱ πολύποδες νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς κυψέλης των ἀφότου εἶναι προσκεκολλημένοι εἰς αὐτὴν, ἐκ τοῦ ὄπισθεν ἄκρου τοῦ σώματός των. Συμβιοῦσι λοιπὸν συνάμα ἐντὸς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μελιτήρου, πάντες ἀδελφοί, ἢ μᾶλλον πάντες ἓν ἄτομον εἰς πολλὰ πρόσωπα, ἐπειδὴ τὸ λιθόφυτον περιενδύει πανταχόθεν μεμβράνα τις κοινὴ εἰς ὅλα τὰ ἔντομα καὶ συνενοῦσα αὐτὰ οὕτως ὥστε ἡ τροφὴ ἣν ἕκαστον λαμβάνει μετοχετεύεται εἰς ὅλα, καὶ πληγόνων τις ἓν μόνον, τὰ πληγόνει ἑνταυτῷ ὅλα. Οὐ μόνον δ' ἔχουσι κοινὴν τὴν οἴκησιν καὶ κοινῶς συναισθάνονται τὰς προσβολὰς τῆς τρικυμίας ἢ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἀλλὰ σύμπας αὐτῶν ὁ βίος εἶναι κοινὸς, καὶ κοιναὶ αἱ ἡδοναὶ καὶ αἱ λύπαι, ὅσον ἀμυδρὰς ἐκ φύσεως καὶ συγκεχυμένας τὰς ὑποθέσωμεν.

Ἀληθινὰ ἡ ὕπαρξις εἶναι τόσον ὀλίγον ἀνεπτυγμένη εἰς τὰ παράδοξα ταῦτα ὄντα, ὥστε πολὺν καιρὸν οἱ ἐπιστήμονες ἐδίσταζον ἂν ἔπρεπε νὰ τὰ θεωρήσωσιν ὡς ζῶα ἢ ὡς φυτά· Ἐντεῦθεν αἱ ὀνομασίαι ζωόφυτα καὶ λιθόφυτα. Ἂν ἦσαν φυτὰ, τότε τὸ μὲν ὅλον σῶμα ἤθελεν εἶσθαι αὐτὸ τὸ φυτὸν, τὰ δὲ κατ' ἰδίαν ἔντομα ὧν τὸ στόμα διὰ τὰ πέριξ αὐτοῦ ὑπάρχοντα κεχρωματισμένα ἀνιχνευτήρια ὁμοιάζει κατά τι μὲ στεφάνην ἄνθους, ἤθελον εἶσθαι τὸ ἄνθος. Καὶ τὰ φυτὰ ταῦτα θὰ ἦσαν τὰ παραδοξότατα πάντων, ὕστερον ἀπὸ τὴν αἰσθητικὴν ἀκακίαν, ἥτις ἅμα ἐγγίσῃ τις μὲ τὸν δάκτυλον ἓν μόνον τῶν ἀνθῶν αὐτῆς, συστέλλει εὐθὺς τὰ φύλλα καὶ συγκλείεται ὅλη. Εἶχε δέ τι πιθανὸν καὶ ἐπαγωγὸν ἡ ἰδέα αὕτη, ἐπειδὴ καὶ οἱ πολύποδες ὡς τὰ φυτὰ γεννῶνται ἢ ἐκ μικρῶν σπερμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι μὲν ὠάρια, ὁμοιάζουσι δὲ φυτικοὺς σπόρους, ἢ ἐξ ἀναβλαστήσεως ἐκ μερῶν τινῶν τοῦ σώματός των, καὶ ὅλως ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ αὔξησις αὐτῶν εἶναι ὁμοιοτάτη ἐξωτερικῶς μὲ τὴν φυτικὴν ζωήν. Ἀλλ' ἐν τούτοις τὴν σήμερον ἀπεδείχθη ὅτι οἱ πολύποδες εἶναι ἀληθινὰ ζῶα.

Τὰ ἔντομα λοιπὸν ταῦτα ζῶσιν ἀναρίθμητα εἰς τὸν πυθμένα τῶν θαλασσῶν. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις τὸ πλῆθος των πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇ τὰ χόρτα εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἂς ἐγκύψωμεν λοιπὸν διὰ τῆς φαντασίας εἰς τὰ ἀχανῆ βάθη τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ ἂς ὑποθέσωμεν μακρὰς ἐκτάσεις σκεπασμένας ἐξ ὁλοκλήρου μὲ πολύποδας. Ὅλα ταῦτα τὰ ζῶα εὑρίσκονται εἰς ἐργασίαν διηνεκῆ· ἐκμυζῶσι τὰ εἰς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ ἐνυπάρχοντα τιτανώδη ἄλατα, στερεοποιοῦσιν αὐτὰ καὶ τὰ προσθέτουσιν εἰς τὰς κυψέλας των. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὰ ὠὰ αὐτῶν ἐκκολάπτονται· νέα σμήνη καὶ νέαι κυψέλαι γεννῶνται, μὴ εὑρίσκοντα δὲ εὐρυχωρίαν ἱκανὴν προσκολλῶνται ἐπὶ τῶν προγενεστέρων· ἐκεῖνα δὲ τότε συμπνίγονται ἢ ἐξαφανίζονται, πλὴν ἀφίνουσιν ἀκεραίας τὰς λιθώδεις κυψέλας των ὡς θεμέλια εἰς τὰς οἰκήσεις τῶν ἐπιγόνων. Καὶ οὗτοι δὲ ἀφοῦ ζήσωσι βραχὺν χρόνον λαμβάνουσι τὴν αὐτὴν μοῖραν, καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν νέα στρώματα στερεῶν κυψελῶν σωρεύονται ἐπ' ἄλληλα, καὶ ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης ἥτις εἶναι ἡ βάσις αὐτῶν, οἱ τεράστειοι οὗτοι ὄγκοι φθάνουσιν εἰς τὸ μακρὸν τῶν αἰώνων διάστημα τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς. Ὅταν δὲ φθάσωσιν ἐκεῖ, ἡ αὔξησις αὐτῶν παύει, ἐπειδὴ ἐκλείπει τὸ ἀναγκαιότατον εἰς τοὺς πολύποδας ὕδωρ, καὶ οἱ τελευταῖοι ἀποθνήσκουν χωρὶς νὰ καταλείψωσι κατόπιν διαδόχους.

Τότε τῆς θαλάσσης τὰ κύματα ἀρχίζουν νὰ καταροτριῶσι τοὺς βράχους τούτους, ἀποσπῶσι μεγάλα τμήματα, μέρος αὐτῶν μεταβάλλουσι διὰ τῆς τριβῆς εἰς ἄμμον, ἔπειτα συσσωρεύουσιν ὁμοῦ τὰ τμήματα, καὶ οἱ σωροὶ ὑπερκείμενοι τῆς λοιπῆς χθαμαλῆς βάσεως ἀποτελοῦσι τῇδε κἀκεῖσε ἐξοχὰς νήσων. Ἐνίοτε δὲ καὶ σεισμοὶ ἀνυψοῦντες τὸν πυθμένα τῶν θαλασσῶν, μεταφέρουσι διὰ μιᾶς τὰ κοράλλινα στρώματα ὑπεράνω τῆς τῶν ὑδάτων ἐπιφανείας. Τοιουτοτρόπως ἡ μεγαλότεχνος φύσις μεταχειριζομένη ἐργάτας, τὰ εὐτελέστατα τῶν ζώων, προπαρασκευάζει τὴν ὕλην νέων γαιῶν, παρασκευάσασα δι' αὐτὴν ἀρκούντως καὶ στερεώσασα εἰς τὸν ὠκεανίτην βυθὸν, ἀνάγει ἔπειτα διὰ μιᾶς αὐτὴν εἰς τὸ φῶς καὶ εἰς τὰς αὔρας τῆς ζωῆς.

Ὁ Μέγας Ὠκεανὸς, ἀπὸ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς μέχρι τοῦ ἀνατολικοῦ τῆς Ἀφρικῆς αἰγιαλοῦ, εἰς ζώνην διαλαμβάνουσαν πεντακοσίας περίπου λεύγας ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ἰσημερινοῦ, πλήθει καθ' ὑπερβολὴν κοραλλίων· ἀλλὰ δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὸ μέγα τοῦτο διάστημα· παντοῦ ὅπου δύνανται νὰ ζήσωσι, βρύουσι μυριάδες ἀναριθμητοι, ἐγκείμεναι εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν. Γιγαντιαῖον ἔρκος κοραλλίνον περικλείει πανταχόθεν τὴν νέαν Ὁλλανδίαν. Πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς αὐτῆς αἰγιαλοὺς ἐκτείνεται εἰς διάστημα ἑκατὸν πεντήκοντα λευγῶν ἢ ἐπέκεινα μακρὰ σύρτις μὴ ἀφίνουσα τὴν ἐλαχίστην εἰς τὰ πλοῖα πάροδον. Μεταξὺ δὲ νέας Ὁλλανδίας καὶ νέας Γουϊνέας κεῖται ἄλλη σύρτις ἐκτάσεως διακοσίων πεντήκοντα λευγῶν. Ἀλλ' αἱ σύρτεις αὗται εἶναι τὸ μηδὲν παραβαλλόμεναι μὲ τὴν μεγάλην ἐκείνην λιθοφυτικὴν ὕφαλον, ἥτις ἄρχεται μὲν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς θαλάσσης παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Μαλαβάρ, καταβαίνει δὲ πρὸς νότον συνεχῆς καὶ ἀδιάκοπος ἕως εἰς τὸν παράλληλον τῆς Μαδαγάσκαρ, διαλαμβάνουσα ἔκτασιν ἑξακοσίων λευγῶν καὶ ἐπέκεινα. Μέρη ἐξοχώτερα τῆς λιθοφυτικῆς αὐτῆς στεράς εἶναι τὰ ἀρχιπελάγη τῶν νήσων Μαλδιβῶν, τῶν Λακκαδιβῶν καὶ τῶν Χάγων. Εἰς δὲ τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν τὰ κοράλλια εἶν' ἔτι πολυπληθέστερα. Αἱ περίφημοι ἐκεῖναι καὶ πολυάριθμοι νῆσοι τὰς ὁποίας ἀναφέρουσιν εἰς τὰ ταξείδιά των οἱ θαλασσοπόροι, εἶν' ὅλαι σχεδὸν κατασκευάσματα τῶν πολυπόδων· κ' ἐπάνω εἰς τὰ κελύφη αὐτῶν θάλλουσι τὰ ὡραῖα δάση τῶν κοκκοφοινίκων ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἔζων οἱ μάκαρες λαοὶ τοὺς ὁποίους ἐπεσκέφθησαν οἱ θαλασσοπόροι Κὼκ καὶ Βουγαιμβίλλος.

Ἂν καὶ εἰς τὰς θαλάσσας ταύτας δὲν ἀπαντᾶται οὐδαμοῦ γῆ ἀξιόλογος, ἀλλὰ μόνον μυριάδες μικρῶν νήσων διεσπαρμένων εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, τὰς ὁποίας ὅλοι εἴδαμεν, εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς τοὐλάχιστον πίνακας, ὁ βυθὸς ὅμως τοῦ Ὠκεανοῦ τόσον πολὺ ἀνυψώθη διὰ τῆς ἐργασίας τῶν πολυπόδων, ὥστε πολλοὶ ὠκεανῖται λαοὶ συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους διαβαίνοντες τὴν θάλασσαν πεζοὶ εἰς ἀπόστασιν ὑπὲρ τὰς διακοσίας πεντήκοντα λεύγας. Ποία ὑπῆρξεν ἄρα ἡ ἀπορία καὶ ὁ θαυμασμὸς τοῦ πρώτου περιηγητοῦ ὅστις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους, μακρὰν πάσης γῆς, εἶδεν αἴφνης μακρὸν καραβάνιον ἀνθρώπων ὁδευόντων ἡσύχως διὰ τῆς θαλάσσης, ὡς νὰ περιεπάτουν ἐπ' αὐτῶν τῶν ὑδάτων!

Παρατήρησις τις πολλοῦ λόγου ἀξία καὶ τὴν ὁποίαν ἰδίως ἐβεβαίωσαν οἱ Κύριοι Κουσὺς καὶ Γαιμάρδος κατὰ τὸν περίγειον πλοῦν τοῦ Φρεϋσινέτου εἶν' ὅτι οἱ πολύποδες δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν εἰς παραπολὺ

μεγάλα βάθη. Προσκολλῶνται δὲ καὶ αὐξάνουσιν εἰς τὰ μέρη τοῦ ὠκεανείου πυθμένος ὅσα ἀπέχουν ὀλιγώτερον ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων, οἷον τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν, ὄχι δὲ τὰς κοιλάδας ἢ τὰ πεδινά. Αἱ λιθοφυτικαὶ λοιπὸν ὕφαλοι ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰ ὀρεινὰ μέρη τοῦ ὠκεανείου πυθμένος καὶ περιγράφουσι τρόπον τινὰ τὸ σχῆμα τοῦ πυθμένος αὐτοῦ. Αἱ κοράλλιναι νῆσοι δὲν εἶν' ἄλλο εἰμὴ στρῶμα ἢ φλοιὸς πολυπόδων βάσιν ἔχων ὄρος τι ἢ ὕψωμα ὑποθαλάσσιον. Ὅσαι νῆσοι πρῶται ἀνέδυσαν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, αὗται δῆλον ὅτι ἔλαβον θεμέλιον τὰς ἐξοχωτέρας κορυφάς, ὅσαι δὲ τεκταίνονται εἰσέτι, αὗται ἐπῳκοδομήθησαν εἰς κορυφὰς χαμηλοτέρας, καὶ ἔχουν νὰ διανύσωσι μακρότερον δρόμον, ἕως οὗ φθάσωσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν.

Ὁ λόγος οὗτος ἐξηγεῖ πολλὰ περίεργα παρατηρούμενα εἰς τὴν τοπικὴν διάθεσιν τῶν κοραλλίνων νήσων.

Τί ἐστι, λόγου χάριν τὸ μακρὸν ἐκεῖνο κομβολόγιον τῶν νήσων Μαλδιβῶν καὶ Λακκαδιβῶν, αἵτινες κεῖνται κατὰ σειρὰν, μία μετὰ τὴν ἄλλην, εἰς μῆκος ἑξακοσίων σχεδὸν λευγῶν; Πῶς οἱ πολύποδες συνεννοήθησαν κ' ἐφύλαξαν τοιαύτην εὐθυγραμμίαν, χωρὶς νὰ στραφῶσι μήτε πρὸς δεξιὰν, μήτε πρὸς ἀριστερὰν; Ὁ λόγος εἶναι ἁπλοῦς. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ὠκεανοῦ ὑπάρχει ὑποβρύχιος μακρὰ σειρὰ ὀρέων, ὁποῖαι, παραδ. χάριν, αἱ Ἄνδεις, οἱ δὲ πολύποδες, προσκολληθέντες εἰς ὅλας τὰς κορυφὰς ἀνύψωσαν βαθμηδὸν αὐτὰς ὑπεράνω τῶν ὑδάτων.

Αἱ κοράλλιναι νῆσοι ἔχουσι πολλάκις τὸ ἑξῆς σχῆμα. Ἐν τῷ μέσῳ ὑπάρχει λίμνη ἔχουσα βάθος πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα μέτρων. Γύρωθεν δὲ περιζωννύει αὐτὴν στεφάνη κυκλοτερὴς ἥτις εἶναι ἡ νῆσος· ἔξωθεν δὲ τῆς στεφάνης ἡ θάλασσα ἔχει βάθος χιλίων πεντακοσίων ποδῶν. Τὸ παράδοξον καὶ συχνὸν τοῦτο φαινόμενον ἐξηγεῖται εὐκόλως, ἅμα ὑποτεθῇ ὅτι εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης ὑπάρχει ἡφαίστειον ὄρος μὲ κρατῆρα ἐφ' οὗ οἱ πολύποδες ἐγκαθίδρυσαν ἑαυτούς. Ὅσοι προσεκολλήθησαν εἰς αὐτὰ τὰ χείλη τοῦ κρατῆρος, ἐσχημάτισαν τὴν κυκλοτερῆ στεφάνην ἐπειδὴ ἔφθασαν ἐπάνω ταχύτερον παρ' ὅσους ἐγκατῴκησαν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ κρατῆρος. Τεσσαράκοντα δύω τοιαύτας ἡφαιστειογενεῖς νήσους ἐπεσκέφθη ὁ πλοίαρχος Βήχεϋς, καὶ αἱ εἰκοσιεννέα εἶχον ὅλαι τὴν ἐντὸς λίμνην. Τινὲς τούτων εἶχον διάμετρον ἕως εἰκοσιπέντε λευγῶν· ἄλλαι μόλις ἡμισείας λεύγας· Εἶναι δὲ πρόδηλον ὅτι οἱ πολύποδες οἱ ἐργαζόμενοι ἐντὸς τῆς λίμνης θέλουν ἐν τῷ μικρῷ φθάσει τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τότε ὁλόκληρος ἡ νῆσος θέλει ἀποβῇ στερεὰ καὶ πεδινή.

Αἱ κοράλλιναι νῆσοι εἶναι ὡσεπιτοπλεῖστον χθαμαλαί, ἐπειδὴ ἅμα ἡ νῆσος φθάσῃ τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν, τὸ ἔργον τῶν πολυπόδων ἐτελείωσεν· ἡ φύσις ὅμως ἐνίοτε τελειοποιεῖ τὸ ἔργον ἀναβιβάζουσα διὰ σεισμοῦ τὴν βάσιν ταύτην καὶ σχηματίζουσα ἀκτὰς ἀποτόμους καὶ λόφους. Εἰς τὴν νῆσον Ὀταΐτην, Τιμὸρ, Σουμάτραν, τὴν νῆσον τῆς Γαλλίας κ.τ.λ. τὸ ἔδαφος τῆς γῆς σύγκειται ἀπὸ κελύφη πολυπόδων, καὶ εἶναι ἱκανῶς μετέωρον ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Εἶναι δὲ ἀναντίρρητον ὅτι δὲν κατέβη ἡ θάλασσα, ἀλλ' ὅτι τὸ ἔδαφος ὑψώθη. Παράδειγμα περιεργότατον τοιαύτης βιαίας ἀνυψώσεως παρέχει ἡ νῆσος Ἐνδερσὼν, τὴν ὁποίαν ἐπεσκέφθη ὁ πλοίαρχος Βηχεύς. Καθ' ὅλα μὲν τἄλλα ὁμοιάζει τὰς στεφανοειδεῖς νήσους· ἔχει δὲ τοῦτο ἴδιον, ὅτι ὑψοῦται ὀγδοήκοντα πόδας ὑπὲρ τὸ ἐπίπεδον τῆς θαλάσσης. Τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ ὑπέσκαψαν φοβερὰ τὰς βάσεις τῆς στεφάνης, καὶ εἶναι πιθανὸν ὅτι βαθμηδὸν ἡ νῆσος θέλει ἀποκοπῇ· Τὰ δὲ τμήματα αὐτῆς θέλουν γεμίσει τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, καὶ τὸν καταστήσει οἰκήσιμον εἰς τὰ γένη τῶν πολυπόδων.

Ἅμα ἡ ὕφαλος ἡ κοραλλίνη φθάσῃ τὴν ἐπιπολὴν τῆς θαλάσσης καλύπτεται παρευθὺς ἀπὸ φυτὰ καὶ κατοίκους. Πρῶτον μὲν βλέπει τις ἐπ' αὐτῆς ὀλίγην ἄμμον λευκάζουσαν καὶ τινας σωροὺς λίθων ἐκκυλισθέντας ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τὰ κύματα ῥίπτουσιν εἰς τὸ ἔδαφος σπόρους δένδρων καὶ φυτῶν· οἱ σπόροι ὁσονοῦπω ἀναπτύσσονται· τὰ φυτὰ ῥιζόνευν εἰς τὴν ἄμμον, καὶ ἡ νῆσος σκεπάζεται ἀπὸ χλόην. Ἐκτὸς τούτου κορμοὶ γηραιοὶ δένδρων ἀποσπώμενοι ἐκ τῶν πλησίων αἰγιαλῶν ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἐξοκέλλουσι, φερόμενοι ὑπὸ τῶν ῥευμάτων, εἰς τὴν νέαν γῆν· σαῦραι δὲ, ἔντομα καὶ ἄλλα μικρὰ ζῶα συμπλέοντα μετὰ τῶν κορμῶν ἐπιβαίνουσιν εἰς τὴν γῆν, πολλαπλασιάζονται καὶ γίνονται οἱ πρῶτοι αὐτῆς οἰκισταί. Καὶ τὰ πετεινὰ δὲ τοῦ οὐρανοῦ ἑλκυόμενα ὑπὸ τῆς πρασιᾶς ἐκ τῶν αἰθερίων ὁδοιπορτῶν αὐτῶν καταβαίνουσιν εἰς τὴν ἀρτιφανῆ γῆν, καὶ κτίζουσιν ἐν αὐτῇ τὰς φωλεάς των. Τελευταῖον οἱ κάτοικοι τῶν πλησίον νήσων ἢ ἐξοκέλλοντες μὲ τὰ ἀκάτιά των ὑπὸ τῆς βίας τῶν ἀνέμων, ἢ ἑλκυόμενοι ἀπὸ τὸ κάλλος τῶν δένδρων καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν ἢ τῶν ἰχθύων, ἀποβαίνουσιν εἰς τὴν γῆν, ἀνοικοδομοῦσι καλύβας, σχηματίζουσι φυλὴν, καὶ τὸ ἔργον τῶν ἐντόμων τελειοποιεῖται ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου, δι' ὃν ἴσως ἡ Πρόνοια προητοίμασεν αὐτό.

Τῶν ἠπείρων ὅσαι σήμερον ἡμεῖς οἰκοῦμεν μέγα μέρος ἔχει γένεσιν ὁμοίαν μὲ τὴν τῶν κοραλλίνων νήσων. Εἰς τὰ βάθη τοῦ ὑφ' ἡμᾶς ἐδάφους ὑπάρχουν μεγάλα στρώματα τιτανώδους λίθου ὅστις ἄλλο δὲν εἶναι εἰμὴ κελύφη τῶν πολυπόδων τοῦ πρωτογόνου κόσμου. Πόσος παρῆλθε χρόνος ἕως νὰ τελεσθῶσι τὰ μεγάλα ταῦτα ἔργα! πόσος θέλει παρέλθει ἕως νὰ συμπληρωθῶσιν ὅσα τεκταίνονται ἀκόμη εἰς τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν! Ὑπελογίσθη ὅτι τὰ κοράλλινα στρώματα ἐντὸς ἑνὸς αἰῶνος ὑψοῦνται ἡμισυν μόνον πόδα· στρώματα λοιπὸν εὑρισκόμενα ἤδη εἰς βάθος πεντήκοντα ποδῶν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος ἀπαιτοῦν διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς αὐτὴν δεκακισχίλια ἔτη. Ἀλλὰ τί σημαίνουσιν οἱ αἰῶνες ὡς πρὸς τὴν φύσιν; ποτὲ αὐτὴ δὲν ἀπαυδᾷ, ποτὲ δὲν θνήσκει!

Ι. Δ. Κ.

ΤΟ ΡΟΔΟΝ ΤΟΥ ΑΖΕΛΔΩΝΟΣ.

Δὲν ἤθελον ἐκθέσει τὴν ἑξῆς αἱματηρὰν ἱστορίαν, δὲν ἤθελον ἀποκαλύψει τὰς ἀληθῶς φοβερὰς ταύτας λεπτομερείας, ἂν δὲν ἤμην βεβαιότατος ὅτι τοῦ φρικώδους τούτου δράματος οἱ πρωτουργοὶ δὲν ὑπάρχουσι πλέον, καὶ ὅτι αἱ οἰκογένειαι αὐταὶ εἰς ἃς οὗτοι ἀνῆκον, διεσκορπισμέναι ἢ ἐκλείψασαι, δὲν θέλουν μὲ κατηγορήσει ὡς ἀναμιμνήσκοντα αὐταῖς σκληρὰς ἀναμνήσεις.

Προσενλήθην ὑπὸ νέου τινος λόρδου νὰ ὑπάγω διὰ νὰ διέλθω τῶν κυνηγίων τὴν ἐποχὴν εἰς τὸν ἐν Σομερσετοχίρ πῦργον αὐτοῦ.

Προτιθέμενος δὲ οὗτος νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν στρατιωτικὸν βίον, ἠρίθμει μεταξὺ τῶν φίλων του πολυαρίθμους στρατιωτικοὺς νέους, ὧν οἱ πλεῖστοι ἦλθον ὅπως συμμεθέξωσι τῶν διασκεδάσεων καὶ ἡδονῶν του, καὶ ἐπιδείξωσι θάμβος διὰ τῆς ὁρμητικῆς των φαιδρότητος καὶ τοῦ ζωηροῦ καὶ κούφου πνεύματός των.

Ἡ θήρα, ἡ ἁλιεία, αἱ ἱπποδρομίαι, ἀπησχόλουν πάσας τὰς ἡμέρας μας· ταύταις δὲ παρεῖποντο πολυτελῆ γεύματα, ἐν οἷς θελκτικοὶ ἐκιρνῶντο οἶνοι· τὴν δὲ νύκτα, χοροὶ καὶ περικαλῆ ἄσματα εἰς ἦχον ἀγροτικῆς μουσικῆς, ἦσαν ἔκστασις χαρᾶς, αἰωνία τις παραφορά. Ἀλλὰ μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας, ἐξηντλήθη τῆς καινοτομίας τὸ θελγητρον, καὶ ἡ λαμπρὰ τῶν νέων κυρίων συνοδία, ἄλλας ἠθέλησε νὰ ἐπινοήσῃ ἡδονάς.

Ἠθέλησε ν' αὐτοσχεδιάσῃ χοροὺς ἐν τῇ μικρᾷ πόλει Τ*** ἥτις, μόνον ὀλίγα μίλια ἀπεῖχε. Τούτου ἡ φήμη διεδόθη πάραυτα, καὶ ὅλη ἡ τάξις τῶν εὐγενῶν τῶν πέριξ μερῶν ἔσπευσε νὰ συρρεύσῃ.

Εἴπετο δὲ νὰ ἴδῃ τις τὴν μικρὰν ἐκείνην πόλιν, κατηφῆ ἕως τότε καὶ μονότονον, ν' ἀντηχήσῃ μετ' ἐκπλήξεως ἀπὸ λαμπροὺς ἤχους χαρᾶς, καὶ τὴν χλόην τῶν ἐρήμων ὁδῶν της καταπατουμένην ὑπὸ τοὺς πόδας ὑπερηφάνων ἵππων, ἢ τριβομένην ὑπὸ τοὺς τροχοὺς ὡραίων καὶ γοργῶν ἁμαξῶν· ἦτο μία μεταμόρφωσις ταχεῖα τοσοῦτον τερπνή, καὶ οἱ κάτοικοι ἐκθαμβοι καὶ καταγοητευμένοι ἔτρεχον ν' ἀναμιχθῶσιν εἰς τὰς ἑορτάς μας καὶ νὰ μετάσχωσι τῶν ἡδονῶν μας. Μόναι αἱ μητέρες ἦσαν ἀνήσυχοι, αἱ θυγατέρες ὅμως ἐνόμιζον ὅτι βλέπουσιν ἐνύπνιον εὐτυχίας. Ποτὲ ἐρασμιώτεροι εὐπατρίδαι δὲν τὰς εἶχον χαιρετήσει, ποτὲ λόγοι γλυκύτεροι δὲν εἶχον πλήξει τὰ ὦτά των, καὶ πολλάκις ἠσθάνθησαν τὴν καρδίαν των παλλουσαν βιαίως, ὅπερ ἴσως ἠγνόουν ἕως τότε.

Ἐν τῇ ὁμηγύρει τῶν χορευτριῶν, μία νεᾶνις διεκρίνετο διὰ τὰς χάριτας, τὴν σεμνότητα καὶ ὡραιότητα της. Τὴν εἶχον ἐπωνομάσει ῥόδον τοῦ Ἀζελδὼν· ἦτο δὲ τὸ ἀντικείμενον γενικοῦ θαυμασμοῦ, καὶ ἕκαστος μετὰ προθυμίας ἐθήρευε τὴν τιμὴν τοῦ νὰ ἦναι συγχορευτὴς αὐτῆς.

Δὲν μεταχειρίζομαι ὑπερβολὰς λέγων ὅτι ἦτον ὡραία μέχρι θαυμασμοῦ. Ἡ χροιά της εἶχε τὸ πορφυροῦν καὶ λευκὸν τῶν ῥόδων καὶ κρίνων, καὶ οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοί της, πλήρεις ἐμφάσεως καὶ μαρασμοῦ συνάμα, ἐφαίνοντο ῥίπτοντες θέλγητρα. Δασεῖα δὲ καστανόχρους κόμη ἐπὶ τῆς θελκτικῆς κεφαλῆς της ἀνορθουμένη, ἐπανέπιπτε βαθυπλόκαμος ἐπὶ λευκαυγῶν ὠμοπλατῶν. Τὸ ῥαδινὸν, ἐλαφρὸν καὶ χαρίεν ἀνάστημά της, εἶχε γλυκύ τι, σύμμετρον, τὸ ὁποῖον συνεκίνει τὴν ψυχὴν καὶ ἐξέπλητε τὰς αἰσθήσεις.

Ἂς μὲ συγχωρηθῇ ἡ μακρὰ αὕτη ἔκθεσις, ἥτις θέλει φανῇ μυθιστορική· ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθην ν' ἀντισταθῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ περιγράψω τὸ ὡραιότερον πρόσωπον ὅπερ εἶδον ἐν τῇ ζωῇ μου, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ καλλονὴ ἐπροξένησε τὴν ὁποίαν μέλλω νὰ διηγηθῶ φοβερὰν καταστροφήν.

Πλὴν τοῦ λόρδου Λ***, ὅλοι οἱ νέοι κύριοι ἡμιλλῶντο παρ' αὐτῇ διά τε τὴν κομψότητα καὶ περιποίησιν.

Εἷς νέος λοχαγὸς τῆς φρουρᾶς, ὑψηλῆς καταγωγῆς, ὡραῖος τὴν ὄψιν, καὶ ἀθλητικὸς τὸ ἀνάστημα, ἐφαίνετο μὲ πλειότερον παρὰ τοὺς ἄλλους ζῆλον θηρεύων τὴν τιμὴν τοῦ ν' ἀρέσκῃ εἰς τὴν νέαν Μαρίαν· μετὰ τοῦτον ἤρχετο ἄνθρωπός τις ἐπίσης χαρίης τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἐξίσου διακεκριμμένης οἰκογενείας. Ἂν δὲ τυχὸν προσεμειδία ἐκείνη εἴς τινα τῶν δύω ἀντιζήλων, τὸ ἦθός των ἀπέβαινεν ἐναλλὰξ σκυθρωπὸν ἢ περιριχαρές.

Ὁ λοχαγὸς ἐκράτει ἤδη τὴν χεῖρα τῆς ὡραίας Μαρίας, μετὰ τῆς ὁποίας ἐσκόπευε νὰ χορεύσῃ τὴν πρώτην ἀντόρχησιν, ἀλλ' ὁ ἀντίζηλός του, τὸν ὁποῖον θέλομεν ὀνομάσει Τρεβὸρ, τὸν ἀνεχαίτησεν.

Ἔπειτα δὲ μὲ τόνον ξηρὸν καὶ ἀπότομον,

— Λοχαγὲ, ἡ Κυρία μὲ εἶχεν ἤδη δώσει τὸν λόγον της.

Καὶ μὲ γλυκεῖαν φωνὴν στραφεὶς πρὸς τὴν Μαρίαν:

— Δεσποσύνη, σᾶς ἐπικαλοῦμαι μάρτυρα τούτου.

— Νομίζω, τῷ ὄντι, ἀπεκρίθη ἡ νεᾶνις ἐρυθριάσασα, ἐνθυμοῦμαι ὅτι εἶχα ὑποσχεθῆ εἰς τὸν Κ. Τρεβὸρ, ἀλλ' ἂν ἠδυνάμην ἤθελα χορεύσει μὲ ἀμφοτέρους.

Λοχαγὲ, σεῖς δὲν θέλετε μ' ἀρνηθῆ, δὲν εἶν' ἀληθές;

Καὶ τὸ γλυκύ της μειδίαμα ἐζήτει νὰ τὸν καθησυχάσῃ.

Ὁ δὲ λοχαγὸς ῥίψας ἐπὶ τοῦ ἀντιζήλου του σπινθηροβόλον βλέμμα, ἀπεσύρθη μὲ ὑπερήφανον ὕφος, καὶ μετὰ ταῦτα ἄφησε παρευθὺς τὴν αἴθουσαν. Ἀγνοῶ διατί, ἀλλ' εἶχον ἐνδόμυχον προαίσθησιν, ὅτι τὸ ἁπλοῦν τοῦτο συμβὰν ἔμελλε νὰ γίνῃ παραγωγὸν δυστυχημάτων.

Ὁ δὲ Τρεβὸρ χορεύων μετὰ τῆς Μαρίας, ἐζήτει διὰ τοῦ βλέμματος τὸν λοχαγὸν, τοῦ ὁποίου τὸ ἀγέρωχον καὶ καταφρονητικὸν ὕφος εἶχε παρατηρήσει.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ λόρδος Φ*** ἔδωκε λαμπρὸν συμπόσιον, ἐν ᾧ παρευρέθησαν οἱ πλεῖστοι τῶν συνοδευσάντων αὐτὸν εἰς τὸν χορόν. Ἦσαν δὲ μεταξὺ τῶν συνδαιτημόνων ὁ Τρεβὸρ καὶ ὁ λοχαγὸς, τοὺς ὁποίους ἀπεφασισα νὰ παρατηρήσω μετὰ προσοχῆς.

Ὁ λοχαγὸς ἦτο νοχελῶς ἐστηριγμένος ἐφ' ἑνὸς παραθύρου ὅτε ἔφθασεν ὁ Τρεβόρ. Τὸν διέκρινε, καὶ ὠχριάσας, ἀπεμακρύνθη μὲ ἀδιάφορον ὕφος· ἀλλὰ διεῖδον τὸ ἀκτινοβόλον αὐτοῦ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τῆς θύρας δι' ἧς ὁ ἀντίζηλός του ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ· ἐχαιρετήθησαν δὲ μὲ ὕφος ψυχρὸν μὲν ἀλλὰ εὐγενές.

Περιεκυκλοῦμεν δὲ, εἴκοσιν ὄντες τὸν ἀριθμὸν, τράπεζαν πλήρη ἐκλεκτῶν ἐδεσμάτων· τὰ πάντα ἐφαίνοντο χωροῦντα κατ' εὐχήν· τὰ φαγητὰ ἦσαν ἐξαίρετα, οἱ οἶνοι ἡδεῖς, καὶ ἡ συναναστροφὴ ζωηρὰ καὶ θελκτική. Ὁ λοχαγὸς καὶ ὁ Τρεβὸρ ἐκάθηντο εἰς μεγάλην ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν καὶ ἐφαίνοντο λησμονήσαντες τὴν ἀντιζηλίαν των. Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν παρετέθησαν τὰ τραγήματα, καὶ πλεῖσται Μαδειρείου οἴνου φιάλαι Καμπανίας καὶ Ὀπόρτου ἐτέθησαν ἐνώπιόν μας. Ἀντικείμενον δὲ τῆς συνδιαλέξεως ἦτο ὁ τελευταῖος χορός· καὶ, μετά τινας προπόσεις ἃς οἱ νέοι συνειθίζουσι νὰ κάμνωσιν ὑπὲρ ἀλλήλων, ἅμα τοῦ οἴνου αἱ ἀναθυμιάσεις ἤρξαντο παράγουσαι τὸ ἀποτέλεσμά των, ὁ Λόρδος Φ*** ἐγερθεὶς, ἔφερεν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του ποτήριον τοῦ ὁποίου ὁ πιτυλίζων καμπάνειος οἶνος ἐπλήρει ἀρροῦ τὰς παρειὰς, καὶ ἀνέκραξε·

— Πληρώσατε, φίλοι, τὰ ποτήριά σας, ὁ οἶνος ἃς ῥεύσῃ ἀφθόνως, ἔστωσαν ἐπιστεφῆ· πρόκειται περὶ εὐαρέστου ὑμῖν προπόσεως· ἃς προπίωμεν εἰς ὑγείαν τῆς ὡραίας Μαρίας, τοῦ ῥόδου τοῦ Ἀζελδών.

Ἀνευφημίαι ὁμόρωνοι ἐδέχθησαν τὴν πρόποσιν. Μὲ φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ χειρ τοῦ λοχαγοῦ ἔτρεμε φέρουσα τὸ ποτήριον εἰς τὰ χείλη του.

— Καὶ τίς θέλει ἐπιφορτισθῆ ν' ἀπαντήσῃ ἀντ' αὐτῆς; τίς θέλει ἀναδεχθῆ νὰ εὐχαριστήσῃ ἐξ ὀνόματος τῆς ὡραίας Ἀζελδὼν τὴν ὁμήγυρην; εἶπε νέος τις ἀπερίσκεπτος.

— Αἴ, πρὸς θεοῦ! ὁ εὐνοούμενός της κατὰ τὴν παροῦσαν ἑσπέραν Τρεβὸρ, ὑπέλαβεν ἕτερός τις.

— Ἔλα, Τρεβὸρ, ὀρθὸς, ὀρθός! διατί διστάζεις; πρὸς τοῦτο ἔχεις εἰς τὴν ἐξουσίαν σου ὅλην τὴν συνέλευσιν· ἀδύνατον ἦτο νὰ συγχορεύσῃ τις μετ' αὐτῆς· μόλις ἠδύνατό τις νὰ τῇ ἀπευθύνῃ λέξεις τινάς.

Ὁ Τρεβὸρ ἐθεώρει περὶ ἑαυτὸν με εὔδαιμον καὶ θριαμβευτικὸν ὕφος, καὶ ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ ἐγερθῇ, ὅτε ἐφώναξέ τις.

— Ὄχι, ὄχι, ὁ Τρεβὸρ δὲν εἶναι ὁ εὐνοούμενος! Στοιχηματίζω δέκα πρὸς ἕν, ὅτι εἶναι ὁ λοχαγός.

Σοβαραὶ τότε ἠγέρθησαν συζητήσεις, ἐν αἷς ἕκαστος τῶν συνδαιτημόνων, ἔλαβε μέρος ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς τῶν δύο ἀντιζήλων, οἵτινες, τὸ καθ' αὑτοὺς βαθεῖαν ἐτήρουν σιωπήν.

— Κύριε, εἶπε βαρονίσκος τις ἐκ τοῦ κομητάτου τῶν Κουρνουελλῶν, τὸν ὁποῖον ἡ κατηφὴς τῶν δύο νέων φυσιογνωμία ἔκαμνε νὰ προαισθάνηται δυστυχημά τι, ζητῶ, εἶπε, τὸν λόγον· στοιχηματίζω εἴκοσι καθ' ἑνὸς, ὅτι ἡ καρδία τῆς νέας Μαρίας ἀμφιταλαντεύεται ἀκόμη μεταξὺ τῶν δύο λατρευτῶν της. Εἰς τὴν τύχην ἀμφοτέρων πίνω· ὁ κερδίσας ἔσεται ὁ ἀγαπώμενος.

Διαρκεῖς καγχασμοὶ παρηκολούθησαν τὴν χαρίεσσαν ταύτην πρόποσιν. Ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τῶν δύο ἀντιζήλων οὐδόλως ἐφαιδρύνθη. Τοῦ δὲ λοχαγοῦ, θέλοντος νὰ προσποιηθῇ ἀδιαφορίαν, ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου του, προέδιδε τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ταραχήν. Δὲν ἀπέσπα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ ποτηρίου του, τὸ ὁποῖον ἡ χείρ του ἐφαίνετο σφίγγουσα σπασμωδικῶς. Ὁ δὲ Τρεβὸρ, πρεσβύτερος ὢν, καὶ μᾶλλον ἑαυτοῦ κάτοχος, ἐφαίνετο ἀπαθής.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξεπληττόμην βλέπων αὐτοὺς ἀποδίδοντας τοσαύτην εἰς πρᾶγμα μηδαμινὸν σημαντικότητα. Ἀλλὰ, μετὰ μιᾶς στιγμῆς σκέψιν, ἡ ἔκπληξίς μου ἔπαυσεν. Ἀσήμαντόν τι ἀρκεῖ νὰ διεγείρῃ τὴν φιλαυτίαν, τὴν ἀλαζωνείαν, τὸν φθόνον, πάθη φοβερά, ἅτινα παρασύρουσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ κατακορμεύουσιν αὐτῶν.

— Λοχαγὲ, εἶπον χαμηλῇ τῇ φωνῇ πρὸς τὸν πλησίον μου, νομίζω ἐπ' ἀληθείας, ὅτι εἰς σὰς μόνον ἀνήκει ἡ τόσον σφοδρῶς διαφιλονεικηθεῖσα σήμερον τιμή· εἶδον τὴν νέαν Μαρίαν μειδιῶσαν ἀπὸ ὑπερηφάνειαν καὶ τέρψιν ὅταν ἐδέχετο τὰς ὑποκλήσεις σας.

— Ἔχετε δίκαιον, μ' ἀπήντησε, προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ· δὲν πιστεύω ὁ Τρεβὸρ νὰ ἔχῃ δικαίωμα ἐπὶ τοιούτων ἀξιώσεων.

Τὸ σκυθρωπὸν τῶν δύο ἀντιζήλων ὕφος εἶχε ψυχράνει τὴν φαιδρότητα τῶν συνευωχουμένων. Διά τινας στιγμὰς ἐπεκράτησε σιωπή.

— Κύριοι, ἀνέκραξε τέλος ὁ Τρεβὸρ, ἐκάμαμεν μέγαν θόρυβον διὰ μικρὸν πρᾶγμα, νομίζω· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ζήτημα, ὅσον καὶ ἂν ἦναι παιδαριῶδες δὲν ἀπεφασίσθη εἰσέτι, ὀφείλω νὰ εἴπω ἐκ μέρους μου, ἂν καὶ ἦναι ἴσως γελοῖον, ὅτε ἡ καλλονὴ τῆς Ἀζελδὼν, ἀνήκει εἰς ἐμὲ, εἰς μόνον ἐμέ. Ἔχω ἀποχρῶντας λόγους νὰ ὁμιλῶ τοιουτοτρόπως, καὶ ὁ εὐγενὴς μαχητὴς ἀντίζηλός μου, δὲν θέλει εἶσθαι ὁ νικήσων, καίτοι ἔχων τὸ ὅμμα σπινθηροβόλον, ἀλαζόνα τὴν ὄψιν, καὶ ἄλλο δὲν ἠξεύρω τί, ὅπερ παρὰ ταῖς ὡραίαις εὐδοκιμεῖ.

— Τρεβὸρ, ἀνέκραξεν ὁ λοχαγὸς κοκκινοβαφὴς ἀπὸ τὸν θυμὸν, ὄχι ὕβρεις!

— Ὕβρεις! τί θέλετε νὰ εἰπῆτε διὰ τῆς λέξεως ταύτης; Εἶμαι βεβαιότατος, λοχαγὲ, ὅτι δὲν προτίθεσθε νὰ μὲ ζητήσητε ἔριδας. Ἂν μὲ διέφυγε δυσάρεστόν τι δι' ὑμᾶς, λυποῦμαι πολὺ διὰ τοῦτο, ἐστὲ βέβαιος· ἀλλὰ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν νεανικὴν ὡραιότητα, περὶ ἧς πρόκειται, ἐξηκολούθησεν, εἶμαι βέβαιος, εἰς τὸ πεῖσμα τῶν σκυθρωπῶν τοῦ ἀντιζήλου μου βλεμμάτων, ὅτι εὐνοοῦμαι παρ' αὐτῆς. Οὕτω λοιπὸν, εἶπεν ἐγερθεὶς, σᾶς εὐχαριστῶ δι' αὐτήν· καὶ ἐπανεκαθήσεν.

Ὁ Τρεβὸρ ἐφάνη διαλακτικὸς, ἀγαθὸς καὶ προσηνὴς εἰς τὴν μικρὰν ταύτην συνδιάλεξιν· ἤλπιζον ὅτι ὁ λοχαγὸς ἤθελε καθησυχάσει, ἀλλὰ δὲν ἐγείνεν οὕτω.

— Τρεβὸρ! ἀνέκραξε, καὶ ἡ φωνή του ἔτρεμεν ἀπὸ θυμόν· ἀπατᾶσθε, σᾶς ὀμνύω, ὅτι ἀπατᾶσθε. Ἀγνοεῖτε ἐντελῶς τὰ διατρέξαντα μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς νέας Μαρίας κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην· εἰς τὴν τιμήν μου, μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ἤθελε νὰ δυνηθῇ νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν παρ' αὐτῆς δοθεῖσάν σοι ὑπόσχεσιν.

— Σᾶς ἠπάτησε, λοχαγὲ, σᾶς ἠπάτησε, ἐπειδὴ τὴν εἶδον τὴν ἐπιοῦσαν· μὲ εἶπεν....

— Τὴν ἐπιοῦσαν!... τὴν ἴδατε τὴν ἐπιοῦσαν! εἰς ποῖον μέρος; διὰ τίνα σκοπόν;

— Δὲν δίδω λόγον περὶ τῆς διαγωγῆς μου εἰς κανένα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖτε νὰ μάθετε, σᾶς λέγω, πρὸς εὐχαρίστησίν σας, ὅτι ἡ Μαρία καὶ ἐγὼ εἴδομεν ἀλλήλους καθ' ἑκάστην ἑσπέραν μετὰ τὸν χο-

ρόν. Ἡ τερετίζουσα φωνή του προέδιδε τὴν μέθην εἰς ἣν ἦτο βυθισμένος.

— Τρεβὸρ, ἀνεβόησεν ὁ λοχαγός, ἂν τοῦτο τὸ ὁποῖον λέγεις ἦναι ἀληθὲς, κάμνεις εὐτελῆ πρᾶξιν καὶ ἔργον ἀτίμου ἀνθρώπου· καὶ ἂν προσπαθῇς νὰ δυσφημήσῃς ὃν ἀδύνατον καὶ ἀθῶον, ὀφείλω νὰ εἴπω ὅτι εἶσθε . . . . μ' ἀκούετε . . . . ὅτι εἶσθε δειλός!

Βαθεῖα σιγὴ ἐπεκράτησεν εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Δειλός! ἐπανέλαβε ψυχρῶς ὁ Τρεβὸρ ὠχριάσας ἀπὸ θυμόν· μὲ κατηγορεῖτε ἐπὶ εὐτελείᾳ καὶ μ' ἀποκαλεῖτε δειλόν!

Τότε, κρατῶν τὸ ποτήριον καὶ ὄρθιος ἐνώπιον τοῦ λοχαγοῦ, ἐπανέλαβε τὴν λέξιν ταύτην:

— Δειλός! . . .

— Μάλιστα, τὸ εἶπα, ὑπέλαβεν ὁ ἕτερος μὲ σταθερὰν φωνήν.

— Ἠξεύρετε ὁποίαν ὀφείλετε νὰ ζητήσετε συγγνώμην τὴν στιγμὴν ταύτην;

— Συγγνώμην! . . . δὲν θέλω ζητήσῃ ποτέ. Καὶ ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ ἀντιπάλου του ἀτρόμητον βλέμμα.

— Μὴ περιμένετε ἐπίσης τοῦτο παρ' ἐμοῦ· ὄχι! ἀνέκραξεν ὁ Τρεβὸρ μὲ φοβερὰν φωνήν.

Καὶ ἐσφενδόνισε κατὰ τοῦ λοχαγοῦ τὸ ποτήριον ὅπερ ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα.

Παρευθὺς ἅπαντες οἱ συνδαιτημόνες ἠγέρθησαν ἐν μεγίστῳ θορύβῳ· δὲν ἠκούοντο εἰμὴ κραυγαὶ καὶ συγκεχυμέναι φωναί.

Μόνοι οἱ δύο ἀντίπαλοι ἔμενον γαλήνιοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς θορυβώδους ἐκείνης σκηνῆς. Ὁ δὲ Τρεβὸρ δὲν εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν θέσιν του, ἵστατο ἀκίνητος καὶ σιωπηλὸς, μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας, ἐνῷ ὁ λοχαγὸς, ἀπομάσσων τὰς ἐκ τοῦ οἴνου κηλίδας ὑφ' ὧν ἦτο πλήρης, ἐπλησίαζε πρὸς τὸν λόρδον Φ***, καὶ τῷ ἔλεγε χαμηλῇ τῇ φωνῇ:

— Μιλόρδε, ἔχετ' ἐδῶ πιστόλια; Ἂς σπεύσωμεν νὰ τελειώσωμεν τὴν μικρὰν ταύτην διαφοράν· ὁ φίλος μου λόρδος Υ*** θέλει μὲ χρησιμεύσει ὡς μάρτυς.

— Φίλτατέ μοι, τῷ ἀπεκρίθη ὁ λόρδος Φ*** εἰς ἄκρον τεταραγμένος, εἶναι εἰς ἄκρον ἀνόητος ἡ ἔρις, ἀναξία φρονίμων ἀνδρῶν. Ὄχι, μὴ πράξετε ἐν τῇ οἰκίᾳ μου θανάτου σκηνάς, δότε πρὸς ἀλλήλους τὴν χεῖρα, καὶ ἂς τελειώσωσιν ὅλα.

— Μιλόρδε, γνωρίζετε ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ὅτι τοῦτο τὸ ὁποῖον μὲ ζητεῖτε, εἶν' ἀδύνατον. Λοχαγὲ Υ***, κάμετέ με τὴν χάριν νὰ φέρετε τὰς πιστόλας· θέλετε τὰς εὕρει εἰς τὴν ὁπλοθήκην τῆς εὐγενείας του

Προσέθεσε δ' ἔπειτα μὲ ἀταραξίαν ἀνθρώπου συνειθισμένου εἰς τοιούτου εἴδους ἔργα.

— Ἀλλὰ δὲν εἶνσι συντομώτερον νὰ μεταβῶμεν ἡμεῖς ἐκεῖ;

— Ἄγωμεν, ἄγωμεν, πιστόλια! νὰ τελειώσωμεν ὅσον τάχιστα! ἔκραξε πληθὺς ἀνοήτων τινων νέων, τῶν ὁποίων αἱ ἀναθυμιάσεις τοῦ οἴνου ἐτάραττον τὸ λογικόν.

— Ἐπικατάρατος ἔστω ἡ νεᾶνις δι' ἣν δύο ἔντιμοι ἄνδρες, θέλουσι ν' ἀλληλοκτονήσωσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου! ἀνέκραξεν ὁ λόρδος Φ***.

Καὶ, προσελθὼν εἰς ὁμήγυρίν τινα ἐξ ἢ ὀκτὼ ἀνδρῶν, μεθ' ὧν ὁ Τρεβὸρ συνδιελέγετο ἡσύχως περὶ τῶν μελλόντων νὰ συμβῶσι:

— Φίλτατε Τρεβὸρ, σᾶς ἐξορκίζω, ἀπέλθετε τῆς οἰκίας μου, διὰ νὰ μὴν εἴπωσιν ὅτι προσκαλῶ φίλους εἰς τὴν τράπεζάν μου διὰ νὰ τοὺς ἴδω χύνοντας τὸ αἷμά των. Ἄγωμεν, ἔλθετε, ἔλθετε μετ' ἐμοῦ.

— Ἀδύνατον, ἀπεκρίνατο ὁ Τρεβὸρ, ἡ ἔρις αὕτη πρέπει νὰ καταπαύσῃ ἐνταῦθα· ὅλαι αἱ προσπάθειαι τῆς γενναίας εὐνοίας σας εἶναι ἀνωφελεῖς· ὁ Π*** θέλ' εἶσθαι μάρτυς μου. Ὑπάγετε λοιπὸν, εἶπεν εἰς τὸν νέον τοῦτον βαρονίσκον, συνεννοηθῆτε μετὰ τοῦ λοχαγοῦ Υ***.

Εἷς δὲ τῶν θεατῶν πλησιάσας τὸν Τρεβὸρ τῷ εἶπεν ὅτι ὁ λοχαγὸς ἔκοπτε τὸ σελήνιον εἰς δύο, εἰς εἴκοσι βημάτων ἀπόστασιν.

— Ἔστω, εἶπε μειδιῶν, καὶ χωρὶς ν' ἀποδείξῃ τὸ παραμικρὸν συγκινήσεως ἴχνος, δὲν μὲ μένει ἄλλο εἰμὴ νὰ γράψω τὴν διαθήκην μου, καθότι εἶμαι μύωψ, καὶ τὸ ἔργον μου ἐτελείωσε.

Καὶ ἀποσυρθεὶς τῆς περικυκλούσης αὐτὸν ὁμηγύρεως προσῆλθεν εἰς τὸν λοχαγὸν, ὁμιλοῦντα μὲ πολλοὺς ἀξιωματικούς.

— Λοχαγέ! ἀνέκραξε μὲ σταθερὰν φωνήν.

Καὶ ὁ λοχαγὸς ἐστράφη πρὸς αὐτὸν μ' ἀπειλητικὸν ὕφος.

— Λέγουσιν, ὅτι ἄνθρωπος κατὰ τοῦ ὁποίου σκοπεύσετε εἶναι καὶ ἀποθαμένος.

Καὶ τὸ ἀλαζωνικὸν καὶ ὑπερήφανον ἦθός του, προέδιδεν αἴσθημα περιεργείας.

— Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι εἶμαι μύωψ καὶ ἀρκετὰ ἀνεπιτήδειος ἐκ φύσεως;

Ὅλοι οἱ θεαταὶ προσεῖδον ἀλλήλους μετ' ἐκπλήξεως.

— Πῶς! μὲ εἶπεν ὁ πλησίον μου ἱστάμενος, ὁ Τρεβὸρ ἀποσύρεται, ὁμολογεῖ τὸ ἁμάρτημά του.

Καὶ ὁ λοχαγὸς μὲ περιφρονητικὸν μειδίαμα.

— Εἰς τὰ πράγματα, κύριε.

— Ἐντὸς τῶν πραγμάτων εἶμαι. Δὲν εἶναι δίκαιον ὅμως νὰ ἦναι τὰ ὅπλα μας ἄνισα· νομίζετε, φίλτατε διδάσκαλε, ὅτι θέλω τοποθετηθῆ διὰ νὰ δεχθῶ τὴν βολήν σας χωρὶς τῆς ἐλπίδος τοῦ νὰ σᾶς τὴν ἐπιστρέψω; Ὄχι! Ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐπροκαλέσατε τὴν ἔριν, ἐπειδὴ ἡ ἀνοησία σας προεκάλεσε τὴν μάχην, ἐπιμένω νὰ κτυπηθῶμεν ὁ εἷς ἀντικρὺ τοῦ ἑτέρου, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, στῆθος μὲ στῆθος, ἐκ τοῦ σύνεγγυς, παρὰ τὴν τράπεζαν. Ναὶ, ἀνέκραξε μανιωδῶς, θέλομεν πέσει ἀμφότεροι, θέλομεν ὑπάγει μαζὶ εἰς τὸν διάβολον, καὶ θέλει τελειώσει τὸ πᾶν!

— Εἶναι φρικῶδες! εἶναι ἄτιμον! εἶναι φοβερόν! ἀπεκρίθησαν πανταχόθεν· δὲν θέλομεν παρευρεθῆ εἰς τοιαύτην αἱματοχυσίαν. Καὶ ἑπτὰ ἕως ὀκτὼ ἄτομα ἀπεσύρθησαν μετὰ φρίκης.

Ὁ λοχαγὸς οὐδὲν ἀπεκρίθη: συνεβουλεύετο τοὺς φίλους του.

— Τώρα τίς εἶναι ὁ δειλός; ἠρώτησε μὲ εἰρωνικὸν ὕφος ὁ Τρεβόρ.

— Θέλετε τὸ μάθει ἀμέσως, ἀπεκρίθη ὁ λαχαγὸς ἀταράχως, καθότι παραδέχομαι τὰς προτάσεις σας· ἀλλ' εἶναι αὗται φρικώδεις, εἶναι εὐτελεῖς, καὶ εἴθε αἱ ἀραὶ δύο οἰκογενειῶν νὰ πέσωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.

— Τὰ πιστόλια εἶν' ἕτοιμα; ἠρώτησεν ὁ Τρεβόρ, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τοῦ λοχαγοῦ τὰς ἀράς.

Τῷ ἀπεκρίθησαν ὅτι οἱ δύο μάρτυρες ἐξῆλθον ὅπως ἑτοιμάσωσιν ὅλα. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ κτυπηθῶσιν εἰς τὴν διὰ ἱππασίαν προσδιωρισμένην στοὰν, ὅπως μὴ διαταράξωσι τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

Εἰς μάτην οἱ θεαταὶ προσεπάθησαν ἐκ νέου νὰ ὑποδείξωσιν εἰς τοὺς δύο ἀνταγωνιστὰς τὸ βάρβαρον τῆς μονομαχίας των· πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἵππευσαν διὰ νὰ ὑπάγωσιν νὰ εἰδοποιήσωσι τὴν ἀστυνομίαν, καὶ ὁ λόρδος Φ*** ἔτρεξε νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς μάρτυρας περὶ τοῦ εἴδους τῆς μονομαχίας ἥτις ἔμελλε νὰ λάβῃ χώραν. Ἐκεῖνοι δὲ ἀνεσκίρτησαν ὑπὸ φρίκης καὶ ἔρριψαν μακρὰν τὰ πιστόλια, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀρχίσει νὰ γεμίζωσιν. Ἀλλὰ, μετ' ὀλίγην σκέψιν, συνεφώνησαν νὰ μὴ ἐνθέσωσιν εἰς αὐτὰ βολάς, καὶ νὰ τὰ ἐγχειρίσωσιν οὕτω τοῖς μαχομένοις. Ἔφερον δὲ δύο κηρία εἰς τὴν στοὰν, καὶ τὰ ἔθεσαν ἐπί τινος τραπέζης. Εἰδοποίησαν ἀμφότερα τὰ μέρη ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα.

— Ἔχετε τ' ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα καὶ τοὺς ἐπιδέσμους; μὲ ἠρώτησαν.

— Καὶ τίς ἡ ἀνάγκη, ἀνέκραξεν ὁ Τρεβόρ, ἐὰν τὰ πιστόλια κάμωσι τὸ χρέος των!

Εἷς δὲ ὑπηρέτης ἐπέβη ἐπὶ τοῦ καλλιτέρου ἵππου τοῦ λόρδου Φ*** καὶ ἔτρεξε πρός τινα χειροῦργον, ὀλίγα μίλια κατοικοῦντα μακράν, νὰ δανεισθῇ παρ' αὐτοῦ ὅ,τι ἦν ἀναγκαῖον. Μὲ φαίνεται νὰ βλέπω ἀκόμη τὰς ὠχρὰς καὶ ἀκινήτους ἐκείνας ὄψεις, περιστοιχούσας τὴν τράπεζαν. Ἐνόμιζον ὅτι βέβαιος τοὺς περιέμενε θάνατος, καὶ διὰ τοῦτο ἔσφιγγον μὲ στιβαρὰν χεῖρα τῶν φίλων των τὰς χεῖρας. Τὸ δὲ κατηφὲς καὶ ἀποφασιστικὸν ὕφος των, ἡ ἀτάραχος φυσιογνωμία των, ψυχρὰ καὶ ἀπαθὴς ὡς ὁ θάνατος, τὸν ὁποῖον ὀλιγώρουν, ἔδιδεν αὐτοῖς φοβερὰν καὶ ἔξοχον ὄψιν.

— Τίς θέλει μᾶς δώσει τὸ σημεῖον! εἶπε μεγαλοφώνως ὁ λοχαγός· εἰς παρομοίαν μονομαχίαν ὁ πυροβολήσας ἓν δευτερόλεπτον πρὸ τοῦ ἀντιπάλου του, εἶναι δολοφόνος, εἶναι φονεύς.

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἤγετο κατεσπευσμένως ὁ χειρουργὸς, πρὸς ὃν εἶχεν ὑπάγει ὁ ὑπηρέτης.

— Σεῖς θέλετε δώσει τὸ σημεῖον! τοῦ ἐφώναξαν.

Καὶ ὁ χειρουργὸς μὲ φωνὴν τρέμουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους·

— Σηκώσατε τὰ πιστόλιά σας! ἐφώναξεν.

Ὁ σωλὴν τῶν δύο ὅπλων ἤγγισε τὸ στῆθος τῶν δύο ἀντιπάλων.

— Ὅταν μετρήσω τρία, θέλετε πυροβολήσει.

Ἕν . . . δύο . . . τρία! . . .

Εἷς μόνος κρότος ἠκούσθη, ἡ προσβολὴ ἔκαμεν αὐτοὺς ν' ἀποσυρθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων ὀλίγα βήματα· οἱ δὲ φίλοι των ὥρμησαν πρὸς αὐτούς.

— Τί δηλοῖ τοῦτο; ἀνέκραξαν ταυτοχρόνως οἱ δύο ἀντίπαλοι. Τίς τολμᾶ νὰ μᾶς περιπαίξῃ;

— Τὰ πιστόλια ταῦτα δὲν εἶχον εἰμὴ πυρίτιδα! ἀνέκραξεν ο Τρεβόρ, τρέμων ὑπὸ θυμοῦ.

Εἰς μάτην παρέστησαν εἰς αὐτοὺς ὅτι τὰ ὁπτῖκα ἔδειξαν λαμπρὰ δείγματα ἀνδρείας εἶχον ἱκανοποιήσει τὴν τιμήν των, καὶ ὅτι ἦν ἀναγκαία μία συμφιλίωσις· ἡ ὀργὴ των ἐφαίνετο αὔξουσα· ἐνόμισα ὅτι βλέπω δύο ἐριννύας.

— Ὄχι, ὄχι, δὲν θὰ γένῃ οὕτως! ἀνέκραξεν ὁ Τρεβόρ·

Καὶ οἱ ὀδόντες του ἐφαίνοντο τρίζοντες ἐν τῇ παραφορᾷ του.

— Βλέπω δύο ξίφη, εἶπεν ὁ λοχαγός.

Καὶ ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τοῦ φατνώματος καὶ ἐξείλκυσεν ἀπὸ τῆς θήκης των τὰς ἀστραπτούσας λεπίδας.

Τὰς ἐμέτρησε

Ὁ δὲ Τρεβόρ ἔδραξε τὸ ἐδικόν του μὲ ἀγρίαν παραφοράν.

— Δὲν θέλουν μᾶς ἐξαπατήσει πλέον. Προσοχή

Ἡ ἐκδίκησις καὶ ἡ αἱμοδιψία ἤστραπτον εἰς τὰ ὄμματά των.

Ἡμεῖς δὲ ἱστάμεθα ἐκεῖ κατακυριευμένοι ὑπὸ τοῦ φόβου, πεφρικότες, ἀκίνητοι, ὡς ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν καταχθονίου θελγήτρου. Τὸ βλέμμα ἡμῶν ἠκολούθει μόλις καὶ μετὰ φρίκης τὰς ἀστραπτούσας λεπίδας, ἀφ' ὧν ἐξηκοντίζοντο κεραυνοί. Ἡ δὲ ταχύτης τῶν κινημάτων των, ἡ εὐστοχία τῶν κτυπημάτων, αἱ φρικταὶ πληγαὶ τὰς ὁποίας κατ' ἀλλήλων ἐπέφερον, τὰ πάντα ἀπεκάλυπτον εἰς ἡμᾶς τὴν ἀπόφασιν θανασίμου μονομαχίας.

Ὁ ἕτερος τῶν δύο ἔπεσε, τοῦ σώματος διαμπὰξ διατρυπηθέντος· ἦτο δ' ὁ λοχαγός. Ἡ χείρ του ἐπακούμβησεν ἐπὶ τῆς πληγῆς του· ἤθελε νὰ λαλήσῃ, καὶ ἀφῆκε τελευταῖον στεναγμόν.

— Ὄχ θεέ μου! ἀνέκραξεν ὁ Τρεβὸρ γονατίσας παρὰ τὸ αἱματοσταγὲς τοῦ ἀντιπάλου του πτῶμα, δὲν εἶναι ὄνειρον;

Ἡ φωνή του ἦν ἀδύνατος καὶ ἐκλείπουσα· ἡ δὲ ἀγωνία τῆς ἀπελπησίας ἐφαίνετο καταβαρύνουσα σὺτὸν, ὠχρότερον ὄντα τοῦ θύματός του.

Ὁ Τρεβὸρ ἔσπευσε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἀγγλίαν. Δὲν ἐνυμφεύθη ποτέ, οὐδέποτε ἐπανεῖδε τὴν νέαν Μαρίαν, καὶ ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς Ἠπείρου.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ι. Σ. Γ.

ΑΙ ΩΡΑΙ ΤΗΣ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ.

Ἀπόκρυφα τῆς νήσου Ἁγίας Ἑλένης.

Ὁ Αὐτοκράτωρ, ἐπιτρέποντος αὐτῷ τοῦ καιροῦ, καίτοι πάσχων, ἐξήρχετο ἐφ' ἅρματος. Ἐπειδὴ δὲ διέτρεχε ταχύστα τὸ μικρὸν διάστημα τὸ ὁποῖον τῷ συνεχωρεῖτο, ἠγάπα τούτου ἕνεκα νὰ διερευνᾷ λεπτομερείας. Οὕτως, ἀφοῦ ἐτελείωσε μίαν ὑπαγόρευσιν (καθότι μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς ζωῆς του στιγμῶν, κατέγεινεν εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Ἀπομνημονευμάτων του· τὸ δὲ εἶδος τοῦτο τῆς ἐργασίας κατέστη ἡ μόνη αὐτοῦ διασκέδασις)· ἐξήρχετο, λέγομεν, ὁ Ναπολέων, συνοδευόμενος εἴτε ὑπὸ τοῦ στρατάρχου, εἴτε ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Μοθολῶνος, ἢ καὶ μόνος ἐνίοτε, ὁσάκις δὲν ἐφοβεῖτο μὴ προδοθῇ ὑπὸ τῶν ἐπαισθητῶς ἐλαττωθεισῶν αὐτοῦ δυνάμεων. Αἱ ἐκδρομαί του σχεδὸν πάντοτε διευθύνοντο πρὸς τὴν πλησιεστέραν τοῦ Λογγουὸδ κοιλάδα. Ἐπεσκέπτετο δὲ οὕτω τὰς παροικίας καὶ τοὺς ὀλίγους ἐν αὐταῖς εὑρισκομένους κατοίκους. Πάντες, πλὴν τοῦ Κ. Μασσὼν, ἦσαν πένητες· αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἐνίοτε ἀπρόσητοι· ἀλλ' ὅσῳ σκολιώτεραι ἦσαν αὗται, τοσούτῳ μᾶλλον ἐφαίνετο ἀγαπῶν ὁ Αὐτοκράτωρ, τὰς ἐκδρομὰς ταύτας· ἦσαν δι' αὐτὸν ἐλευθερίας ἀφίδρωμα. Τὸ μόνον δὲ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ συνεθισθῇ, ἦτο τὸ ἀπάντημα τῶν Ἄγγλων σκοπῶν κατὰ διαστήματα τοποθετειμένων διὰ νὰ τὸν παρατηρῶσι.

Ἡμέραν τινα καθ' ἣν νέαν ἔκαμνεν ἐπισκόπησιν ἐν μέσῳ τῶν ἀγρίων βράχων, ἀνεκάλυψε πενιχρόν τι οἴκημα τοῦ ὁποίου ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς μικρόν τινα ἀνθοστόλιστον κῆπον ἀπὸ νεάνιδα τινὰ ποτιζόμενον. Ἦτο δὲ ἡ τελευταία αὕτη, ξανθὴ καὶ δροσώδης ὡς καὶ τὰ ἄνθη της: εἶχεν ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς, οἵτινες ἐξέφραζον ἀγαθότητα τοσοῦτον χαρίεσσαν, ὥςε ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Ναπολέοντα.

— Πῶς ὀνομάζεσθε κυρία; τὴν ἠρώτησε κατὰ πρῶτον.

— Γεννὴ, κύριε, ἀπεκρίθη ἐκείνη Γαλλιστὶ, ἀρκετὰ καλῶς, ἀλλ' ὡς ἐκπλαγεῖσα ἀπὸ τὴν αἰφνιδίαν ἐκείνην ἐμφάνισιν.

— Τὸ οἰκογενειακόν σας ὄνομα, ἐπανέλαβεν ὁ Ναπολέων.

— Βραστὼν, ὑπέλαβεν αὕτη μὲ πλειοτέρας ἀμηχανίας τόνον.

— Φαίνεσθε ἀγαπῶσα πολὺ τὰ ἄνθη, καὶ γνωρίζουσα τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν;

— Ἀλλοίμονον! κύριε, ἡ ἐνασχόλησις αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς μου.

— Πῶς τοῦτο;

— Καθ' ἑκάστην ὑπάγω εἰς τὴν πόλιν φέρουσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα βλέπετε γεράνια, καὶ ζῶ ἐκ τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων ὀβολῶν τοὺς ὁποίους μὲ δίδουσιν εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ἀνθοδεσμῶν μου.

— Ἀλλ' ὁ πατήρ σας καὶ ἡ μήτηρ σας, τί κάμνουσι λοιπόν.

— Δὲν ἔχω πλέον, κύριε, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις μετὰ συγκινήσεως.

— Οὐδένα συγγενῆ;

— Οὐδένα, κύριε, εἶμαι ὁλωσδιόλου ξένη εἰς ταύτην τὴν νῆσον. Πρὸ τριῶν ἐτῶν, ὁ πατήρ μου ἀρχαῖος ὑπαξιωματικὸς τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ, καὶ ἡ μήτηρ μου, Ὀλλανδὴ τὸ γένος, ἀνεχώρησαν ἐκ Λονδίνου λαβόντες με μεθ' ἑαυτῶν, διὰ νὰ ὑπάγωσιν, ἔλεγον, πρὸς ἐντάμωσιν συγγενῶν οὓς εἴχομεν εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ οἵτινες ἔμελλον νὰ τοὺς βοηθήσωσι. Δὲν εἴμεθα πλούσιοι: οἱ γονεῖς μου ἔλαβον ὅλας τοῦ κόσμου τὰς δυσκολίας διὰ νὰ συνάξωσι τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὸν μακρὸν ἐκεῖνον διάπλουν ποσόν· ἀλλὰ, φεῦ! ἐπέπρωτο νὰ μὴν ἴδωσι τὸ τέρμα τούτου: ὁ μὲν πατήρ μου ἀπέθανε κατὰ τὸν διάπλουν, καὶ ὅτε τὸ πλοῖόν μας προσωρμίσθη εἰς ταύτην τὴν νῆσον, ἡ δυστυχὴς μήτηρ μου τοσοῦτον ἔπασχεν, ὥστε μᾶς ἄφησαν ἐδῶ. Ἡ μήτηρ μου ἦτο διὰ πολὺν καιρὸν ἀσθενὴς, καὶ πόρον ζωῆς δὲν εἴχομεν. Διὰ νὰ ἐπιφέρῃ δὲ ἀνακούφισίν τινα τῆς δυστυχίας μας, μ' ἐσυμβούλευσε νὰ πωλῶ ἄνθη. Εἰς δὲ ἔμπορος τῆς πόλεως, ἐρωτήσας με, ὡς ὑμεῖς, περὶ τῆς καταστάσεώς μας, ἔλαβεν σῖτον δι' ὑμᾶς· μᾶς ἔδωκε τὴν καλύβην ταύτην, ἐν ᾗ ἡ μήτηρ μου καὶ ἐγὼ ἐζήσαμεν ἐπὶ διετίαν, ἐκ τῶν προϊόντων τοῦ μικροῦ τούτου κήπου. Πρὸ ἑνὸς ἔτους, ἡ μήτηρ μου ὑποτροπιάσασα, ἔτυχε παρὰ Θεοῦ τῶν δεινῶν της τὸ τέρμα. Μὲ παρήγγειλε δὲ νὰ ἔχω θάρρος, καὶ τὸ βλέπετε, κύριε, τὴν ὑπήκουσα.

Ταῦτα λέγουσα ἡ Γεννὴ, δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

Κατὰ τὴν σύντομον ταύτην διήγησιν, ὁ Ναπολέων συνεκινήθη· λέξεις τινες δυσκατάληπτοι εἶχον ἐξέλθει τοῦ στόματός του, τέλος εἶπεν εὐκρινῶς.

— Δυστυχὲς παιδίον! ἀλλὰ σεῖς κυρία, τί ἐπράξατε εἰς τὸν Θεὸν διὰ νὰ ῥιφθῆτε εἰς τοιοῦτον τόπον, καὶ τοσοῦτον δυστυχῶς; Παράδοξος τοῦ πεπρωμένου προσέγγισις! προσεθήκεν ὁ Ναπολέων χαμηλῇ τῇ φωνῇ· ὡς ἐγὼ, δὲν ἔχει αὕτη πατρίδα, μήτε οἰκογένειαν!...

Καὶ ταῦτα λέγοντος, στεναγμὸς τόσῳ δεικτικώτερος ὅσῳ μᾶλλον συνεσταλμένος ἐξωλίσθησε τοῦ στήθους τοῦ Αὐτοκράτορος. Οὕτως ὁ ἀνὴρ τὸν ὁποῖον ἡ ἀπώλεια τῶν δύο ὡραιοτέρων τῆς Εὐρώπης θρόνων εὗρεν ἀτάραχον καὶ καρτερικὸν, ἔκλαυσεν εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς μητρός του...

Ἀλλ' εὐθὺς ἐπαναλαβὼν τὴν ἀταραξίαν του, εἶπε τῇ νεάνιδι.

— Κυρία, ἐπεθύμων νὰ λάβω ἓν ἐνθύμημα τῆς ἐπισκέψεώς μου· συλλέξατέ μοι μίαν ἀνθοδέσμην.

Ἡ Γεννὴ συλλέξασα τὰ ὡραιότερά της ἄνθη, προσέφερεν αὐτὰ τὸ Ναπολέοντι, ὅστις εἰς ἀντάλλαγμα τῇ ἔδωκε πέντε χρυσᾶ νομίσματα.

— Ὄχ! Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ νεᾶνις, διατί, κύριε, νὰ μὴν ἔλθητε προτήτερα, ἡ μήτηρ μου δὲν θὰ ἐστερεῖτο κανενὸς πράγματος καὶ δὲν θὰ ἀπέθνησκε!

— Καλὰ, τέκνον μου, εἶπεν ὁ Ναπολέων παρά ποτε συγκινηθεὶς, ἰδοὺ καλὰ αἰσθήματα· θὰ ἐπανέλθω νὰ σὲ ἴδω.

Τότε ἡ Γεννὴ, παρατηρήσασα τὰ πέντε χρυσᾶ, προσέθηκεν ἐρυθριῶσα:

— Ἀλλὰ, κύριε, δὲν θέλω δυνηθῆ ποτὲ νὰ σᾶς δώσω τόσα πολλὰ ἄνθη διὰ μίαν τόσον μεγάλην ποσότητα.

— Περὶ τούτου μὴν ἀνησυχεῖτε διόλου, κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Ναπολέων, πλήξας ἐλαφρὰ τὴν παρειὰν τῆς Γεννῆς διὰ τῶν δύω αὐτοῦ δακτύλων.

Ἔπειτα ἐπανελθὼν εἰς τὸ Λογγουὸδ ἐδιηγήθη εἰς τοὺς *πιστούς* του τὴν ὁποίαν εἶχε κάμει ἀνακάλυψιν.

Ὁ Ναπολέων ἐφαίνετο εὐτυχὴς ὡς εὑρὼν ἓν δυστύχημα νὰ παρηγορήσῃ· καὶ, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, ηὔξησεν ἡ νεᾶνις τὴν εἰδικὴν ὀνοματολογίαν τοῦ Λογγουόδ. Τὴν ἐκάλουν ἡ *μικρὰ ἀνθοπώλις*.

Ἐν τινι στιγμῇ φαιδρότητος, εἶχε βαπτίσει ὁ Αὐτοκράτωρ δι' ἑνὸς ἐπιθέτου ἢ διὰ μιᾶς ἰδιότητος, πᾶν τὸ περ ἑαυτόν· οὕτω τὸ μέρος τῆς νήσου ὅπερ διέτρεχε κατὰ προτίμησιν εἰς τοὺς περιπάτους του ὠνομάζετο ἡ *κοιλὰς τῆς σιωπῆς*. Ὁ Κ. Βαλκόμβος, παρὰ τῷ ὁποίῳ κατέλυσε φθάσας εἰς Βριάρες, ἦτο ὁ *Ἀμφυτρίων*, καὶ εἷς ταγματάρχης Ἄγγλος ἐξ ποδῶν τὸ ὕψος, ὠνομάζετο *Ἡρακλῆς*.

Μεθ' ἡμέρας τινὰς, ἐνδυόμενος ὁ Ναπολέων, εἶπεν ὅτι ἐπεθύμει ἐπανελθὼν νὰ ἴδῃ τὴν μικρὰν του ἀνθοπώλιν καὶ νὰ τὴν παρουσιάσῃ τοῖς φίλοις αὐτοῦ.

Εὗρον ἤδη τὴν νέαν κόρην, ἥτις εἶχε μάθει τ' ὄνομα καὶ τὸν τίτλον τοῦ εὐεργέτου της, ἐνδεδυμένην τὰ ἑόρτια ἱμάτιά της. Σφοδρῶς δὲ συγκινηθεῖσα, ὄχι διὰ τὸ παρελθὸν τοῦ Ναπολέοντος μεγαλεῖον, ἀλλὰ διὰ τὰς συμφοράς του, ἀπέδωκεν, ὅσον ἐδυνήθη καλλίτερον, εἰς τὸν ἔνδοξον ξένον της, τὰς τιμὰς ἐν τῇ πενιχρᾷ αὐτῆς κατοικίᾳ, καὶ ἀνεπλήρωσε τὸ εὐτελὲς τῆς φιλοξενείας της διὰ τῆς χάριτος μεθ' ἧς ἔπραττε ταύτην. Παρέθετο δὲ σῦκα, ἄνθη ἐκ τοῦ κήπου της, καὶ ὕδωρ ἐκ τοῦ διὰ τῆς κοιλάδος ῥέοντος ῥύακος, καὶ ἔχοντος τὰς πηγάς του εἰς αὐτὸν τὸν κῆπόν της.

— Τὸ βλέπετε, βασιλεῦ, εἶπεν αὕτη τῷ Ναπολέοντι, σᾶς περιέμενα. Δυστυχῶς δὲν εἰδοποιήθην περὶ τῆς ἐπισκέψεώς σας ἐν καιρῷ, ἄλλως ἤθελα σᾶς κάμει τὰς ἀπαιτουμένας τιμὰς διὰ τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα μὲ εἴχατε δώσει.

— Κ' ἐγὼ ἤθελα σᾶς ἐπιπλήξει, κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Αὐτοκράτωρ. Ὅταν ἔρχωμαι νὰ σᾶς βλέπω δὲν θέλω ἄλλο τι εἰμὴ τὸ ὕδωρ σας τὸ ὁποῖον εἶν' ἀξιόλογον. Ἐπὶ ταύτῃ τῇ συμφωνίᾳ θέλετε μὲ ἐπαναειδεῖ. Ἔπειτα, δὲν εἶμαι εἰμὴ ἀρχαῖος στρατιώτης, καὶ ὁ στρατιώτης δὲν ἔχει πάντοτε εἰς τὴν διαθεσίν του ὕδωρ· γνωρίζω κάτι τι περὶ τούτων.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, δὲν παρῆλθεν ἑβδομὰς καθ' ἣν ὁ Ναπολέων νὰ μὴν ὑπάγῃ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν καλύβην τῆς Γεννῆς. Τότε αὕτη, ἥτις τὸν ἐπερίμενεν εἰς τὴν θύραν, ἐπορεύετο πρὸς αὐτὸν, τῷ προσέφερεν ἀνθοδέσμην καὶ ποτήριον ὕδατος. Ἔπειτα, εὐχαριστῶν αὐτὴν ὁ Αὐτοκράτωρ ἐν βραχυλογίᾳ, ἐξηκολούθει τὸν περίπατόν του ὁμιλῶν παντοτε περὶ τοῦ ἐξόχου τῆς νεάνιδος ἐκείνης χαρακτῆρος, μετ' ἐκείνων οἵτινες τῶν συνώδευον ἕως ἐκεῖ, ὅτε δὲν ὑπήγαινε μόνος.

Βραδύτερον ὅτε ἡ φοβερὰ νόσος εἰς ἣν ὑπέκυψε, προσεχώρησε τόσον ὥστε δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξέρχηται· τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τοῦ Λογγουὸδ τόσον συχνὰ ὅσον ἤθελεν, ἡ Γεννὴ, μὴ βλέπουσα πλέον τὸν εὐεργέτην της, ἐπορεύετο καθ' ἑκάστην εἰς Λογγουὸδ, ὅπως πληροφορηθῇ περὶ τῆς ὑγείας του, καὶ προσενεγκοῦσα αὐτῷ μόνον τὴν ἀνθοδέσμην της, ἐπέστρεφεν ἐν λύπῃ.

Μίαν ἡμέραν, ἐν τούτοις, καθ' ἣν ἦτο ἐν τῷ κήπῳ της, ἤκουσε κρότον ἁμάξης. Διελθοῦσα δὲ τὴν ὁδὸν εὑρέθη ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορος· ἀλλὰ μόλις τῷ ἀπεύθυνε ὀλίγας φιλοφρονητικὰς λέξεις, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Ναπολέοντος ἔλαβεν ἀμέσως θλίψεως ἔκφρασιν.

— Μ' εὑρίσκεις πολὺ ἀλλοιωμένον, ἀλήθεια τέκνον μου; τῇ εἶπε μ' ἐκλείπουσαν φωνήν.

— Εἶναι ἀληθὲς, βασιλεῦ, ἀλλὰ τώρα θέλετε ἀναλάβει.

— Ἀμφιβάλλω, ἔκαμεν ὁ Ναπολέων, μὲ ἀπιστίας ὕφος κινήσας τὴν κεφαλήν. Μόλα ταῦτα, ἠθέλησα σήμερον νὰ σὲ κάμω μίαν ἐπίσκεψιν.

Βοηθούμενος δὲ ὑφ' ἑνὸς τῶν συνεξορίστων του, κατέβη ὁ Ναπολέων μετὰ κόπου ἀπὸ τῆς ἁμάξης του, καὶ ἐπιστηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς Γεννῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην· καὶ καθίσας:

— Δός μοι ἓν ποτήριον ὕδατος, τῇ εἶπε· τοῦτο ἴσως καταπραΰνῃ τὸ καταναλίσκον με πῦρ... τὴν ... προσέθηκε προσενεγκὼν τὰς δύο του χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους του.

Ἡ Γεννὴ ἔσπευσε, καὶ ἀφοῦ ὁ Ναπολέων ἔπιε τὸ ἥμισυ τοῦ ποτηρίου τὸ ὁποῖον ἐκείνη τῷ προσέφερε μὲ τρέμουσαν χεῖρα, ἡ ὄψις του, κατὰ τὸ σύνηθες, ἀπεκατέστη γαλήνιος.

— Εὐχαριστῶ, ἀκριβή μου κόρη, τῇ εἶπε μετ' ἀγαθότητος, τὸ ὕδωρ τοῦτο, φαίνεται, νὰ κατεπραΰνεν εὐθὺς τὰς ὀδύνας μου. Ἐὰν ἔπινα ἀρχήτερα ἀπ' αὐτὸ.... προσέθηκεν προβλέψας εἰς οὐρανόν· ἀλλ' ἤδη εἶναι πολὺ ἀργά...

— Τότε, ὑπέλαβεν ἡ Γεννὴ, προσπαθοῦσα νὰ φαιδρύνῃ τὸ πρόσωπόν της, εἶμαι πολλὰ εὐτυχὴς· ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ τοῦτο σᾶς φαίνεται τόσον καλόν, θέλω σᾶς φέρει ἐξ αὐτοῦ καθ' ἑκάστην, καὶ θέλει σᾶς θεραπεύσει ταχέως.

— Ὄχι! εἶναι ἀνωφελὲς, δὲν ἀπατῶμαι, ἀκριβή μου κόρη· εἶναι ἡ τελευταία ἐπίσκεψις. Ὑπάρχει ἐδῶ *λαθραῖος πόνος* ὅστις μὲ φονεύει (καὶ ὁ Ναπολέων ἐδείκνυε τὴν καρδίαν του)· ἀλλ' ἐπειδὴ ἴσως δὲν θὰ σὲ ἰδαναιδῶ πλέον, ἐπιθυμῶ νὰ σ' ἀφήσω τοὐλάχιστον ἓν φιλίας ἐνθύμημα. Τί δύναμαι νὰ κάμω ὑπὲρ σοῦ;

— Ἀχ! βασιλεῦ, ἀνέκραξεν ἡ Γεννὴ, δακρυρροοῦσα καὶ προσπεσοῦσα εἰς τοὺς πόδας τοῦ Αὐτοκράτορος,

τὴν εὐχήν σας, ἰδοὺ πᾶν ὅ,τι ἐπιθυμῶ, πᾶν ὅτι εὔχομαι, πᾶν ὅ,τι ἐπιζητῶ.

Τότε ὁ Ναπολέων, μὲ τὴν ἐμβρίθειαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἡ πίστις χορηγεῖ, καθότι ἦτο πιστὸς εἰς τὰ τιμῶντα τὸν ἄνθρωπον θρησκεύματα, ἐπέθεσε τὰς δύο του χεῖρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς νεάνιδος, εἰπών:

— Σὲ τὴν δίδω τέκνον μου· ἔσω εὐδαίμων.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης δὲν ἔλλειψεν ἡ Γεννὴ νὰ παρευρίσκηται εὐλαβῶς εἰς Λογγουόδ. Ἔφερε δὲ ὕδωρ ἀπὸ τῆς πηγῆς καὶ μίαν ἀνθοδέσμην, καὶ ἐπέστρεφεν ἑκαστοτε πλέον κατηφής, ἐπειδὴ καθ' ἑκάστην ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς περὶ τῆς ὑγείας τοῦ Αὐτοκράτορος εἰδήσεις πλέον ἐπιφόβους.

Πρωΐαν τινα, καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἦτο λαμπρότερος τοῦ συνήθους, καὶ ἡ Γεννὴ φαιδροτέρα ἐπορεύετο εἰς Λογγουόδ, ἔφθασεν ἐκεῖ μὲ τὴν παιδικὴν ἐκείνην ἐλπίδα τὴν ὁποίαν τῇ ἔδιδε μυστική τις πίστις, εἰς τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς. Τῇ εἶχον δὲ εἰπεῖ τὴν προτεραίαν, διὰ νὰ ἀποκρύψωσιν ἀπ' αὐτῆς τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ ἦτο καλλίτερα. Ἡ εὐγνωμονοῦσα φαντασία της εἶχε πλάσει ἓν θαῦμα, καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο ἦν ἡ θεραπεία τοῦ εὐεργέτου της.

Ἔφθασεν.... Ἀλλά, φεῦ! τὸ πραγματικὸν ἀπεῖχε πολὺ τῶν ὀνειροπολημάτων της. Εὗρε τοὺς πάντας ἐν λύπῃ. Φοβουμένη, ἤδη, διὰ τὴν ζωὴν ἐκείνου τὸν ὁποῖον μετὰ τὸν Θεὸν ἠγάπα πλειότερον ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ θέλουσα νὰ τὸν ἴδῃ ἅπαξ τοὐλάχιστον διὰ νὰ τῷ εἴπῃ τὸ τελευταῖον χαῖρε, ἐζήτησε νὰ εἰσαχθῇ παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι. Τῇ ἀπεκρίθησαν ὅτι ἦτο πολλὰ κακά, καὶ ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο δυνατόν. Ἐκείνη δὲ παρεκάλεσεν, ἱκέτευσε, καὶ τὰ δάκρυά της τοσαύτην εἶχον ἰσχύν, ὥστε εἰσήχθη εἰς τὸν θάλαμον τοῦ Ναπολέοντος.

Ἦτο ἡ ἐπίσημος στιγμὴ καθ' ἣν ὁ Αὐτοκράτωρ, περικυκλωμένος ὑπὸ τῶν πιστῶν θεραπόντων του, μετὰ μακρὸν βύθος ἐπὶ τῆς ἀλγεινῆς κλίνης του, εἶχε ζητήσει νὰ τοῦ ἀνοίξωσι τὸ πρὸς τὴν Γαλλίαν βλέπον παράθυρον, καὶ ἀφοῦ ἀπέστειλε περιπαθεῖς ἀσπασμοὺς εἰς τὴν ἀγαπητὴν ἐκείνην πατρίδα, τὸν κατέλαβε τὸ παραλήρημα, τὰ μέλη του ἦσαν σκληρὰ ὑπὸ τῶν παλμῶν, οἱ ὀφθαλμοί του ἀτενίζοντο, ἠκούσθησαν προσέτι ἐξελθοῦσαι τοῦ στόματός του αἱ λέξεις *Υἱέ μου*!.... *Γαλλία*!.... καὶ ἐξέπνευσεν.

Εἰς τὴν θέαν ταύτην, ἡ Γεννὴ ἐγονάτισε· ἔπειτα, μετ' ἀγωνίας προσεπάθησε νὰ σφίγξῃ τὴν ἐκτὸς τῶν ἐγκοιμήτρων οὖσαν χεῖρα τοῦ Ναπολέοντος..... Ἀλλὰ παρευθὺς ἡ κεφαλὴ αὐτῆς ἔκλινε, τὰ χείλη της ἀπεχρωματίσθησαν, οἱ ὀφθαλμοί της ἐκάμμυσαν, ὡς νὰ ἦτο ὑπὸ τὴν ἐπίρροιαν ἀκατανικήτου ὕπνου... Ἡ δυστυχὴς Γεννὴ δὲν ἐξύπνησε πλέον.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ι. Σ. Γ.

Ο ΧΟΡΟΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΚΟΝ.

« Σὲ ἀποχαιρετῶ! ἀλλ' ὄχι διὰ
» παντός· ἰδὲ πόσον ὁ ἀστὴρ τῆς
» νυκτὸς λάμπει! Ὁ ἔρως αὐξά-
» νει, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ ζωὴ
» μαραίνεται. »

Ι.

Λουδοβῖκος Δεμαρσάνης, καταγόμενος ἔκ τινος τῶν ἀρχαιοτέρων οἰκογενειῶν τῆς Τουραίνης καὶ ὢν ὀρφανὸς μὲν, ἀλλ' ἡλικίας, ἐν ᾗ ἐπιτρέπεται ὁ ἀνεξάρτητος βίος, δὲν ἐγνώρισεν οὔτε τὰς συμβουλὰς συνετοῦ πατρὸς, οὔτε τὰς τρυφερὰς θωπείας φιλοστόργου μητρός. Ἡ δὲ πολλὰ εὐτελὴς αὐτοῦ περιουσία σχεδὸν ἐξηφανίσθη ὑπὸ δεινῶν καταχρήσεων κηδεμόνος· καὶ οὕτω κατά τε τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ ὑλικὰ συμφέροντα ἀδικηθείς, καὶ τοῦ τόσον κοινοῦ προνομίου τῆς ὑγείας στερούμενος ὁ νέος οὗτος ἐνόμισεν ἑαυτὸν ἐντελῶς παρὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐγκαταλελειμμένον· ἀλλ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτοῦ εἶδε τὴν Ἄνναν Δαρεβλάη, ἄγγελον παραμυθίας. Ἔκτοτε ὁ Λουδοβῖκος ἤρξατο κατὰ πρῶτον νὰ ὀνειροπολῇ, ὅ,τι πάντοτε ὡς παραφροσύνην ἐθεώρει, — τὴν εὐδαιμονίαν. Τὸν δὲ βίον, ὃν ἐνόμιζεν ὅτι ὡς ὁδοιπόρος κεκμηκὼς ἐν σπουδῇ διέρχεται, ἐπεθύμησε νὰ βλέπῃ ὅσον οἷόν τε μηκυνόμενον. Ἠγάπα, ἠγαπᾶτο.... εἰς ἡλικίαν εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν!

Ὁ δείλαιος νεανίας ἐν μικρῷ ἐλογίσθη παρὰ τοῦ Κ. Δαρεβλάη, πατρὸς τῆς Ἄννης, ὅστις αὐτουργὸς τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἦν ὑπερβολῇ ἀλαζών. Ἐνδόμυχόν τι αἴσθημα ἐκίνει αὐτὸν εἰς φθόνον κατὰ τοῦ πράγματος, οὗ τινος ἐστερεῖτο, τῆς εὐγενίας, καὶ ἑπομένως συνείθιζε νὰ μισῇ τοὺς *ἀριστοκράτας*. Ὅθεν καὶ τὴν περὶ γάμου αἴτησιν τοῦ Λουδοβίκου ἀπέρριψε ῥητῶς. Κατ' ἀρχὰς ὁ ἐργοστασιάρχης ἠκροάσθη τὸν νεανίαν μετὰ μειδιάματος ἐγωϊσμοῦ φιλαρέσκου· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀναλαμβάνων ἦθος σοβαρώτατον, ὑπέμνησε τὸν μνηστῆρα περὶ τῆς ἐνδείας καὶ τῆς θρύψεως τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὁ Λουδοβῖκος ἐπέμενεν, ὁ Δαρεβλάης ἀντέστη· ἐννοεῖται δὲ ὑπὲρ τίνος ἡ νίκη ἐτάχθη.

Ἀπελείπετο εἰς τὸν Λουδοβῖκον ἐξ ὅλης τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ εἷς ἐξάδελφος εἰς Τοὺρ καὶ εἷς θεῖος εἰς Γουαδαλούπην. Ἀμφότεροι δὲ οὗτοι μαθόντες τὴν ἄρνησιν τοῦ Δαρεβλάη ὠργίσθησαν, καὶ ὁ θεῖος μετὰ πέμψατο τὸν Λουδοβῖκον ἵνα ζήσῃ εἰς τοὺς ἀνθηροὺς αὐτοῦ λειμῶνας. Θέσις λαμπρὰ ἐξησφαλίζετο εἰς τὸν νέον ἀντικόμητα Δεμαρσάννην· ἀλλ' ἀντὶ τίνος... Πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ πλούτου ν' ἀφήσῃ διὰ παντὸς ἐκείνην ἥτις ἦν αὐτῷ ἡ ζωή, ἡ ἐλπίς, ἡ εὐδαιμονία! Ν' ἀναχωρήσῃ ἀνεπιστρεπτὶ ἴσως.... ψυχραὶ καρδίαι αἱ τόσον εὐκόλως ἀποδεχόμεναι τ

λέξιν, *ὑγίαινε*, ἀγνοοῦσι τί ἐστὶ χωρισμὸς εὐαισθήτων ψυχῶν. Ὁ χωρισμὸς εἶνε ὁ ἐν τῇ ζωῇ θάνατος.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ, κατά τινα τῶν λαμπρῶν ἐκείνων ὡρῶν ἑσπέρας θερινῆς, ἐν αἷς ὁ βίος τόσον ἡδὺς καὶ οἱ περὶ εὐδαιμονίας ῥεμβασμοὶ τόσον φυσικοὶ φαίνονται, ὁ Λουδοβῖκος μεγίστου παρὰ τῆς Ἄννης ἐπέτυχε δείγματος ἀγάπης, ἐπέτυχε συνεντεύξεως κρυφίας, ἧς ὁ Ἱερώνυμος, παλαιός τις ὑπηρέτης, προΐστατο.

Ἡ Ἄννα εἰς τὰ ἄκρα τοῦ πατριοῦ αὐτῆς κήπου ἐλθοῦσα καὶ μικράν τινα θύραν ἀνοίξασα ἐνεφανίσθη τῷ Λουδοβίκῳ· οὗτος δ' ἀφῆκε κραυγὴν χαρᾶς.... Ἀλλὰ πάραυτα δάκρυα καλύπτουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ,

— Διὰ τελευταῖον! ὑποτραυλίζει.

Ἡ δὲ νέα νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν πειρωμένη ὑπέλαβε συμπαθητικῶς.

— Ἀφωσιώθην ὅλη ἐξ ἀρχῆς πρὸ σὲ, ὦ Λουδοβῖκε, ἕνεκα τοῦ μελαγχολικοῦ ἤθους σου, τῆς ὠχρότητός σου. Πρὸς οὐδὲν ἡ γυνὴ συγκινεῖται τοσοῦτον ὅσον πρὸς τοὺς μυστηριώδεις καὶ θλιβεροὺς ἐκείνους στεναγμοὺς, οὓς ἄγνωστόν τι ἀποσπᾷ πάθος. Οὐδὲ δύναται νὰ ἐξαλείψῃ ἐκ τῆς μνήμης τὴν τύχην, εἰς ἣν ἡ ζωὴ τοῦ ἐραστοῦ της περιέπεσεν ἕνεκα αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, Λουδοβῖκε, θαρρεῖς εἰς τὸ μέλλον, δὲν εἶν' ἀληθές; Εἰπέ μοι τοῦτο, δός μοι τὴν ἡδείαν ταύτην διαβεβαίωσιν.

— Ἄννα, παρατήρησόν με καλά. Ὁ ἔρως σου ἐπαναφέρει ἐν ἐμοὶ τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ἀνάγκην τῆς ζωῆς. Ἀλλ' ἔχω τὸ μέτωπον ἧττον ὠχρὸν ἢ ἄλλοτε; Ὅλος ὁ κόσμος δὲν εἶνε ἐπαχθὴς ἤδη, ὅτε σὲ χάνω; Εἶμαι δυστυχέστατος ὑπέρ ποτε.

— Τί λέγεις!

— Ὦ προσφιλὴς Ἄννα, εἶσαι τεταραγμένη! Ἔσω εὐλογημένη· ἀλλ' ὅσω κ' ἐὰν φροντίζῃς περὶ ἐμοῦ ἡ λύπη, ἡ ἀΐδιος αὕτη τοῦ ἀνθρώπου συνοδὸς, δὲν παύει παρακολουθοῦσά με· αὕτη ἀποσπᾷ τραχέως τὰ ἔτη μου, ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ μὲ βιάζει νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν λιμένα τοῦ γήρατος.

— Ὄχι Λουδοβῖκε, θὰ ζήσῃς χάριν ἡμῶν· θὰ σὲ ἀπολαύσωμεν μίαν ἡμέραν.

— Ὦ Θεέ!... ἀνέκραξεν ὁ νεανίας, παραδιδόμενος εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς τερατώδους φαντασίας του· τοιαύτη εἶνε ἡ δικαιοσύνη σου;... Τί ἔπραξα καὶ παρέλαβον τὸ θνητὸν τοῦτο σπέρμα; Πόθεν ἠρύσθην αὐτό; ἀπὸ τῆς κοιλίας τῆς μητρός μου, ἀπ' αὐτῶν τῶν πηγῶν τῆς ζωῆς;... Ἤμην ἄρα πρότερον καταδεδικασμένος, καθὼς πυρσὸς κακῶς ἀναμμένος, οὗ ἡ φλὸξ δονεῖται ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου!... Ἂν ὁ ἔρως μ' ἐπαραμύθει τοὐλάχιστον...., ἀλλὰ τὸ πάθος τοῦτο μὲ καταναλίσκει. Δὲν ἠξεύρω ποία καταστροφὴ τὸ περιμένει; Ὅτ' ἐζήτησα τὴν χεῖρά σου, δὲν ἀπεκρούσθην παρὰ τῆς οἰκογενείας σου; Ἡ ἐπισφαλὴς ὑγεία μου, ἡ μετρία περιουσία μου ὑπῆρξαν ἡ καταδίκη μου. Παῦσον, ὦ Ἄννα, νὰ μὲ καταβασανῇς μὲ ὄνειρα γοητευτικά.

Οἱ δύο νέοι ἔστησαν σιωπηλοί, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον θλιβόμενοι διὰ τὸν ἀποχωρισμόν των. Ἡ εὐδαιμονία αὐτῶν μέλλουσα ἐντὸς ὀλίγου ν' ἀποσβεσθῇ ὡμοίαζε τὸ λυκαυγὲς, τὸ ἀναγγέλλον τὴν νύκτα. Ὅστις ἔβλεπεν αὐτοὺς ἀδύνατον ἦν νὰ μὴ τοὺς οἰκτείρῃ· τοσοῦτον ἐφαίνοντο πάσχοντες! Ὁ Λουδοβῖκος ὠχρὸς, ἔκλινε τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ μέτωπον ἐπὶ τῶν χειρῶν τῆς Ἄννης. Ἡ συμπάθεια καὶ ὁ ἔρως διεύθυνον τὰ βλέμματα τῆς νέας.

Πλησιάσας τότε ὁ Ἱερώνυμος.

— Ὑπάγωμεν, τέκνα μου, εἶπε, πρέπει ν' ἀποχωρισθῆτε· εἶνε ἀνοησία νὰ μείνετε περισσότερον.

Ν' ἀποχωρισθῶσιν!... Ἰδοὺ ἡ καταλληλοτάτη εἰς δάκρυα στιγμή. Τὰ στόματα δὲν εὑρίσκουσι πλέον λόγους· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ εἶπον τὴν θλιβερὰν τοῦ ἀποχωρισμοῦ λέξιν.

Ἡ Ἄννα ἀπεχώρησε βραδέως, παρακολουθοῦντος τοῦ Ἱερωνύμου· ὁ δὲ Λουδοβῖκος παραμείνας ἐκεῖ μετὰ πολλῆς συγκινήσεως, ἀλλ' ὑπ' αἰφνιδίου παρορμηθεὶς σκέψεως πρός τινα παρακειμένην ὁδὸν, ἔνθα ἦν ὁ ἵππος αὐτοῦ, ἵππευσε πάραυτα καὶ μετ' ὀλίγον ἔγεινεν ἄφαντος.

Ἐπειδὴ ἡ νεότης πεισματωδῶς ἐνασμενίζεται εἰς τὴν ἀπάτην, ὁ Λουδοβῖκος εἶχεν εἰπεῖ:

— Θὰ μὲ ἀγαπᾷς αἰωνίως, δὲν εἶνε ἀληθές;

Καὶ ἡ Ἄννα.

— Ὦ, μάλιστα, αἰωνίως· ἀπήντησεν.

Ἀλλ' ὁ γέρων Ἱερώνυμος εἰς ὃν τὸ μυστήριον τοῦ βίου ἦν γνωστόν, ἐμειδίασεν ἐν τῇ συγκινήσει αὐτοῦ.

ΙΙ.

— Πῶς σοὶ φαίνεται ὁ ξένος οὗτος, ὅστις, μόλις ἐγκατεστημένος εἰς τὴν ὡραίαν αὐτοῦ ἀγροτικὴν οἰκίαν, μεγάλως ἐπιθυμεῖ νὰ συνδεθῇ μεθ' ἡμῶν;

— Ὁ βαρῶνος Κελλῆρος;

— Μάλιστα· δὲν σοὶ φαίνεται, Ἄννα, πολὺ διαπρεπὴς ἄνθρωπος;

— Ἀναμφιβόλως.

— Ἀδύνατον νὰ συνυπάρξῃ περισσοτέρα ἁπλότης μετὰ κομψότητος. Τὸ κατ' ἐμὲ ἀναγκάζομαι νὰ μεταβάλλω τὰς περὶ γερμανῶν προλήψεις μου. Συνήθως ζωγραφίζουσιν αὐτοὺς τόσον νωθροὺς, τόσον ἀκόμψους, τόσον ἐπιτετηδευμένους!... ἐνῷ ὁ βαρῶνος Κελλῆρος ἔχει ὅληντὴν γαλλικὴν χάριν, καὶ ἐπὶ πλέον σεμνόν τι ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας αὐτοῦ ἐπανθοῦν· εὐαρεστοῦμαι ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας φιλοφρονήσεως, ἣν σοὶ δεικνύει.

— Ἀληθῶς, πάτερ μου, εὐαρεστεῖσαι τὰς χιμαίρας ὡς πραγματικὰ ἐκλαμβάνων· καί τοι ἠξεύρων ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ γάμου μὲ δυσαρεστεῖ.

— Καταλαμβάνω, εἶπεν ὁ Δαρεβλάης μετά τινος παραξενίας· αἱ μικραὶ αὗται ἐμμένουσιν εἰς τὸν πρῶτον αὐτῶν ῥωμαντισμόν· καὶ ἂν δὲν εἶχον ἐχέφρονας πατέρας ὁ θεὸς ἠξεύρει ποῦ ἤθελε καταντήσει ὁ κόσμος. Τί σημαίνει ἡ ἀνάμνησις μιᾶς παιδιᾶς; ὁ Δεμαρσάνης ἦν, τὸ ὁμολογῶ, νέος ὡραῖος, χαρίης, διαπρεπής.... ἀλλ' οὔτε θέσις, οὔτε ὑγεία....

Ὁποία ἀνοησία! Μὴ συλλογίζεσαι πλέον αὐτόν, ἢ θὰ μὲ καταλυπῇς, Δός μοι τὴν ὑπόσχεσιν....

— Θὰ προσπαθήσω.

Ἡ ἀπόκρισις αὕτη ἀντὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Δαρεβλάην, ἤθελεν ἐπιφέρει ἀναμφιβόλως ὀνειδισμοὺς, ἂν ἡ Πρόνοια δὲν ἀπέστελλεν εἰς βοήθειαν τῆς Ἄννης τὸν βαρῶνον Θεοβάλδον Κελλῆρον, ἀναφανέντα εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀναδενδράδος, ἐν ᾗ περιεπάτουν ὁ ἐργοστασιάρχης καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ. Λαμπρὸς ἱσπανικὸς κύων παρακολουθῶν τὸν Θεοβάλδον προέδραμε καὶ ἦλθε περιχαρῶς ἵνα λείξῃ τὰς χείρας τῆς Ἄννης. Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ γείτονος ἀπέδωκεν εἰς τὸν Δαρεβλάην τὴν εὐδιαθεσίαν. Ἐπιφυλαχθεὶς δὲ διά τι, ὅπερ διενοεῖτο, ὁ νέος βαρῶνος ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ δεῖπνου πρόσκλησιν. Μετὰ ἡμισείας ὥρας συναναστροφὴν λόγῳ καταπειγουσῶν ὑποθέσεων ὁ Δαρεβλάης παρεκάλεσε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ νὰ μείνῃ πέντε λεπτὰ μετὰ τοῦ Κ. Κελλήρου, ὑπείκων οὕτως ἀπερισκεπτεῖ εἰς τὴν τοιαύτην τύφλωσιν, ἥτις τόσον εὐκόλως καταλαμβάνει τὴν πατρικὴν καρδίαν, προκειμένου περὶ εὐδαιμονίας προσφιλοῦς τέκνου. Ἀλλ' ὁ Θεοβάλδος δὲν ἦν ἱκανὸς νὰ καταχρασθῇ τῆς ἐμπιστοσύνης ταύτης.

III

Πρῶτον ἤδη μείναντες μόνοι, ὁ Κελλῆρος καὶ ἡ νεᾶνις Δαρεβλάη εὑρέθησαν κατ' ἀρχὰς ἐν ὀλίγῃ ἀμηχανίᾳ. Τὰ πάντα συνέτρεχον ν' ἀποκαταστήσωσι τὴν σκηνὴν ταύτην μυστηριώδη καὶ ποιητικήν· ἡ ἔλλειψις παντὸς θεατοῦ, ἡ παχεῖα σκιὰ χλοερᾶς ἀναδενδράδος, ἡ δροσερότης τοῦ ἀέρος, ἡ τερψιθυμος εὐωδία τῶν ἀνθέων, καὶ τὰ κελαδήματα τῶν πτηνῶν κεκρυμμένων ὑπὸ τὸ φύλλωμα.

Ὁ Θεοβάλδος ἤγετο ἀπὸ τὸ πρεῖσμα τῆς διανοίας του πρὸς τὸ μέλλον.

Ἡ Ἄννα ἐφέρετο πρὸς τὸ παρελθὸν, πρὸς τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἀποχαιρετισμῶν τοῦ Λουδοβίκου.

Οὕτω δ' ὁ μὲν Θεοβάλδος παρεδίδετο εἰς τὴν ἐλπίδα, ἡ δὲ Ἄννα ἂν καὶ πολὺ νέα, ἀφίνετο ὅλη εἰς τὴν λύπην.

Τῆς ὁμιλίας δὲ διὰ τῶν συνήθων τῆς συναστροφῆς φράσεων λαβούσης ἀρχὴν, ὁ Θεοβάλδος ἀπεφάσισε νὰ φανερώσῃ τὸ μυστικόν του, ἀπεφάσισε νὰ δείξῃ παῤῥησίαν τόσον ἀναγκαίαν δι' αὐτὸν δι' ἧς ἐδύνατο νὰ ἀπολαύσῃ τὴν εὐδαιμονίαν.

— Κυρία! εἶπε, τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν γῆν ἔχων, καὶ ἐλαφρῶς διὰ τῆς ἄκρας τῆς ῥάβδου τὰ περὶ τὸν διαδρομον ἄνθη κτυπῶν, ἡ ὁμιλία, τὴν ὁποίαν θέλω σᾶς ἀποτείνει εἶνε σοβαρωτάτη· διότι ἐκ ταύτης κρέμαται ἡ τύχη μου. Βλέπετε ὅτι αἴφνης καὶ ἀμέσως τῆς οὐσίας ἐπιλαμβάνομαι.

— Σᾶς βεβαιῶ, κύριε, ὅτι δυσκολεύομαι νὰ σᾶς ἐννοήσω....

Ἡ Ἄννα ἐσιώπησε, καί τοι ἤδη ἐντελῶς ἐννοήσασα. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ βαρώνου συνεσταλησαν· αὐτὸς δ' ὡς εἰς ἑαυτὸν ἀποκρινόμενος,

— Μάλιστα, ἐπανέλαβεν, ἔρχεται πάντοτε στιγμὴ, καθ' ἣν ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ γίνεται γνωστὴ, καθ' ἣν τὰ μυστικὰ διαφεύγουσιν ἀπὸ τῆς καρδίας, μάτην ἐφιεμένης πρὸς τὴν τούτων καταστολήν. Ἡ στιγμὴ αὕτη ἐπῆλθεν καὶ εἰς ἐμέ. Συγχωρήσατέ μοι ν' ἀναφέρω κατ' ἀρχὰς τι τοῦ παρελθόντος μου, ὅπερ εἶνε ἡ φυσικὴ ἐξήγησις, ἡ δικαιολόγησις τοῦ παρόντος. Γεννηθεὶς ἐγὼ ἐν τῷ κόλπῳ τῶν προνομίων, ἃ παρέχουσιν ἐν τῇ πατρίδι μου ἡ εὐγένεια καὶ ἡ τύχη, ἐδυνάμην νὰ ἐντρυφήσω καὶ τοῦ βίου καὶ τῆς εὐδαιμονίας τὰς ἀπολαύσεις· Ἀλλ' ἡ φλογερὰ καὶ ῥεμβώδης φαντασία μου ἐπλάσθη ἀπὸ φαντασμάτων μὴ ἐπιδεχομένων πραγματοποίησιν. Δὲν ἤξευρον ν' ἀπολαύσω ὅ,τι εἶχον, ἀλλὰ διετέλουν τὸ ἄγνωστον ἐπιθυμῶν· ἡ ψυχή μου φλογεροῦ πάθους ὀρεγομένη, πάθους ὅλον με ἀπαιτοῦντος, παρίστα τοὺς συνήθεις ἔρωτας ψευδεῖς ἔρωτας· ἀλλὰ ἐφάνη γυνή τις ἱκανὴ ν' ἀγαπήσῃ καὶ νὰ συμμερισθῇ τὸν πυρετικὸν ἐνθουσιασμόν μου. Νεότης, κάλλος, διαπρέπεια, χάριτες πνεύματος συνήνουν πᾶν τὸ θέλγον, πᾶν τὸ ἡδῦνον· ἤρκει νὰ ἴδῃ τις ἅπαξ αὐτὴν διὰ νὰ τὴν ἀνακαλῇ διὰ παντός· ὅθεν καὶ ἐγὼ ἠγάπησα τὴν Βελγελμίνην.

Ἡ Ἄννα διακόψασα μετὰ μειδιάματος τὴν διήγησιν τοῦ βαρώνου,

— Ἀγνοῶ, ὑπέλαβε, κύριε, ὁποίαν ἀναφορὰν δύναμαι νὰ ἔχω πρὸς τόσον εὐτελὲς πλάσμα.

— Θὰ τὸ μάθετε, κυρία. Κατ' ἀρχὰς ἐπίστευσα τὸν ἔρωτά μου ὡς ἀμοιβαῖον· πολὺς ἀπαιτεῖτο χρόνος ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς μου· καὶ βεβαίως τρομερὰ ὑπῆρξεν ἡ στιγμὴ καθ' ἣν ἔπεσεν ἡ ἀπάτη μου. Φαντάσου ὅτι ὁ ἔρως μου ἐθορύβει τὴν Βιλγελμίνην. Ὤ! πόσον ὑπέφερα ἐγὼ, ὁ τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ τῇ γυναικὶ ζητήσας, ἐλπίδα, ἰσχὺν, θάῤῥος!... Ἀνεχώρησα... ἦν ἡ τελευταία θυσία, τὴν ὁποίαν ἐχρεώστουν νὰ κάμω. Μετὰ πολλὰ δὲ ἔτη ἀπομονώσεως, συλλογισμῶν καὶ θλίψεως ἀφησα τὴν Γερμανίαν καὶ ἦλθον εἰς τὴν πατρίδα ὑμῶν, ἧς ἡ φήμη μὲ προσείλκυσεν. Ἤμην μακρὰν τοῦ νὰ φαντασθῶ ὅτι ἐδυνάμην ἔτι νὰ ὀνειροπολήσω εὐδαιμονίαν..... Καὶ τούτου τοῦ θαύματος ὑμεῖς, κυρία, εἶσθε ἡ αὐτουργός.

— Ἐγώ!...

— Ὑμεῖς. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας διεγείρατε ἐν ἐμοὶ ἔκπληξιν ἅμα καὶ θαυμασμόν· διότι μοὶ ἀνεκαλέσατε ἀκριβῶς.... ἦν ὤμοσα νὰ μὴν ἐπανίδω πλέον.

— Ἀπατᾶσθε, κύριε, τοῦτο εἶνε ἀδύνατον!

— Εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια. Αὕτη ἐν ὑμῖν ἐκ νέου μοὶ ἐφάνη· τὸ βλέμμα, ἡ φωνή της... Ἀλλὰ, τολμῶ δ' εἰπεῖν τοῦτο, ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἔχει τινὰ ὑπεροχὴν, ἐλλείπουσαν ἀπ' ἐκείνης, ἀρκεῖ νὰ σᾶς γνωρίσῃ τις καὶ ὑποκύπτει εἰς αὐτήν. Οὕτω, κυρία, ἐπανέλαβον τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ζῆν, διότι αὕτη ἐδύνατο νὰ μοὶ παράσχῃ ἔτι χαράν τινα· Ἰδοὺ διὰ τί πρὸ μικροῦ σᾶς ἔλεγον ὅτι ἐκ ταύτης τῆς συνδιαλέξεως κρέμαται ἡ τύχη μου. Παραυτα θὰ μάθω, ἂν εὐδοκῆτε νὰ γίνετε σύζυγός μου.

Ἀκούσασα τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν, εἰς ἣν ἐν τούτοις ὤφειλε νὰ ἦνε ἀρχῆθεν παρασκευασμένη, ἡ Ἄννα ἀνασκιρτήσασα ὑπέλαβε,

— Σύζυγός του!.... ἐγώ! — καὶ ἐκίνησε μελαγχολικῶς τὴν κεφαλήν

Ὁ Θεοβάλδος κατένισε τὴν νέαν διὰ βλέμματος ἀπεικονίζοντος τὴν μεγαλειτέραν δειλίαν.

Ἡ Ἄννα παρὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ἀναμνήσεως, ἥτις ἀνῆκεν εἰς τὸν Λουδοβίκον, ἐλάτειρε τὸν βαρῶνον. Μὴ δυναμένη δὲ νὰ συντελέσῃ κατά τι εἰς τὴν εὐδαιμονίαν αὐτοῦ, δὲν ἠθέλησε καὶ νὰ παρατείνῃ τὴν βάσανόν του.

— Ἐδείχθητε ἐλεύθερος πρὸς ἐμὲ, λέγει, θὰ σᾶς μιμηθῶ Ἀποφεύγουσα δὲ πᾶσαν ἐπιπολαιότητα, θὰ σᾶς εἴπω ὅτι μοὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ σᾶς ἀγαπῶ, νὰ γένω σύζυγός σας.

Ὁ νέος γερμανὸς στεναγμὸν βαθὺν ἀφεὶς ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν.

— Λέγετε, ἐψιθύρισε μετὰ θλίψεως, σᾶς ἀκούω.

Τότε ἡ Ἄννα ἐδιηγήθη τὴν δεινὴν ἱστορίαν τοῦ ἔρωτος αὐτῆς, τὰ ἄλγη καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης ἀναχώρησιν τοῦ Λουδοβίκου· καὶ ταῦτα διεξερχομενη δὲν ἠισθανθη ὅτι εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων. Ὁ δὲ Θεοβάλδος ἐγείρας τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ πρόσωπον καὶ τὴν Ἄνναν παρατηρῶν,

— Δειλαια τέκνα! εἶπεν ἐπὶ τέλους. Τοὺς κλαίω ἐγὼ, ὅστις εἶμαι τόσον δυστυχής. Ὦ! ἂν σκληρὸν ἦνε τὸ νὰ στερῆται τις ὄντινα λατρεύει, σκληρότερον ἔτι νὰ ἔλθῃ τις δεύτερος, ν' ἀγαπᾶται καὶ ν' ἀποπέμπεται ψυχρῶς διὰ τὴν βραδυτέραν ἄφιξιν!... Μὲ ἔσωζες, πλὴν εἶνε ἀδύνατον.... Ναὶ, ἀδύνατον.... Ἂν ἐπέμενον, παντελῶ θὰ ἔδείκνυον εὐαισθησίας ἔλλειψιν..... Ὦ θεέ μου, πόσον τὴν ἠγάπησα!.... Συγγνώμην, κυρία, συγγνώμην σᾶς ζητῶ· ἔξαψις γερμανικὴ, παραφορὰ πασχούσης καρδίας. Πρὶν ἀποχωρήσω δότε μοι τὴν συγγνώμην ταύτην.

— Πῶς δύνασθε νὰ μὲ παρακαλῆτε διὰ τοῦτο; Ἐγὼ σεμνύνομαι διὰ τὸ σέβας ὅπερ μοὶ ἀποδίδετε. Πᾶσα γυνὴ θὰ ἠλαζονεύετο ἐπ' αὐτῷ. Ἔστε βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἔχετε μᾶλλον ἀφωσιωμένην καὶ εἰλικρινεστέραν ἐμοῦ φίλην....

Ἑτοιμαζομένου δὲ τοῦ Θεοβάλδου ν' ἀπαντήσῃ, ἦλθεν ὁ Δαρεβλάης, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἐφάνη ἀνησυχῶν, ἀλλ ἅμα ἰδὼν τὸν βαρῶνον ἐπειράθη ν' ἀναλάβῃ τὸ σύνηθες αὐτοῦ μειδίαμα.

— Ζητῶ μυριάκις συγγνώμην, λέγει, ἀφήσας ὑμᾶς μόνους τόσον πολύ. Ὑποθέσεις ἀπροσδόκητοι...

Καὶ στεναγμὸς ἀπ' αὐτοῦ ἀνέθορεν· Ὁ Θεοβάλδος καὶ ἡ Ἄννα ἀντήλλαξαν βλέμμα γοργόν.

— Ἀλλ' εἶμαι ἐλεύθερος τέλος καὶ ἔρχομαι νὰ σᾶς ζητήσω διὰ τὸ δεῖπνον. Σταθεῖτε, ὁ κώδων μᾶς καλεῖ.

Μετά τινα ἀντίστασιν ὁ βαρῶνος ἠκολούθησε τὸν ἐργοστασιάρχην καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ· ἀλλὰ τὸ δεῖπνον δὲν ὑπῆρξεν εὔθυμον· διότι ἕκαστος τῶν συνδαιτημόνων εἶχε τὸ πνεῦμα ἄλλοτε ἀπησχολημένον. Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὁ Θεοβάλδος ἀνεχώρησε, χωρὶς νὰ προσπαθήσῃ οὔτε ὁ Δαρεβλάης οὔτε ἡ Ἄννα νὰ τὸν ἐμποδίσωσι.

IV

Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν σκηνὴν ταύτην τὸ διαταράξαν τὸν Δαρεβλάην αἴτιον ἐγένετο τοῖς πᾶσι γνωστόν.

Τράπεζά τις, εἰς ἣν ἀνοήτως ὁ ἐργοστασιάρχης κατέθεσεν ὅλα τὰ κεφάλαια αὐτοῦ, ἐχρεωκόπησε παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα· τὸ ἐνεργητικὸν αὐτοῦ μέρος δὲν ὑπερέβαινε τὸ τέταρτον τοῦ παθητικοῦ· ἐκ παντὸς δὲ τρόπου ὁ Δαρεβλάης ἠναγκασμένος νὰ πάθῃ μεγάλην χρηματικὴν καταστροφὴν εὑρίσκετο εἰς ἀθλιεστάτην κατάστασιν. Δὲν διενοεῖτο μὲν νὰ φύγῃ, διὰ τοῦ ἀλόγου μέσου τῆς αὐτοχειρίας, τὴν δυσφημίαν τῆς πτωχεύσεως, ὡς συνδεόμενος ἀδιασπάστως μετὰ τῆς ζωῆς διὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἀλλ' οὕτω διέκειτο, ὥστε ἐκινδύνευε τήν τε ὑγείαν καὶ τὰς φρένας. Δὲν ἔχομεν χρείαν νὰ ἀναφέρωμεν περὶ τῆς λύπης τῆς Ἄννης· διότι περιστάσεις τινὲς παράγουσιν αἰσθήματα, ὧν ἡ εὐφράδεια καὶ ἡ ἰσχὺς ἐξασθενοῦσι πᾶσαν περιγραφήν. Ἡ δυστυχὴς νέα ἠναγκάζετο νὰ ὑποκρίνεται ἱλαρότητα πρὸς παρηγορίαν τοῦ πατρός της· ἀλλὰ πόσα ἐν τῷ κρυπτῷ ἔχυνε δάκρυα!

Οὕτω δ' ἐχόντων τῶν πραγμάτων καὶ πολλῶν ἤδη ταπεινωτικῶν κλήσεων ἐπὶ πληρωμῇ ἐπιδοθεισῶν αὐτῷ παρά τε τῶν προμηθευτῶν καὶ τῶν ἐργατῶν, ἡμέραν τινὰ ὁ Δαρεβλέης, ὑπερχαρὴς καὶ μετὰ ἐπιστολῆς τινος εἰς χεῖρας, ἔτρεχε ζητῶν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ἡ Ἄννα, ὄχι χωρὶς ἀνησυχίας, ὡς φοβουμένη μὴ ὁ πατὴρ ἐξεστη τῶν φρενῶν.

— Συμβὰν, τὸ ὁποῖον μὲ σώζει.... θαῦμα... διότι τοιαύτη γενναιότης κατὰ τὴν παροῦσαν μάλιστα ἐποχὴν, εἶνε βεβαίως τῶν θαυμάτων...

Ἀλλὰ τέλος....

— Στάσου, ἀνάγνωθι τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τέκνον μου· αὕτη θὰ σοὶ σαφηνίσῃ πλείω ἢ πᾶσαι αἱ ἐξηγήσεις μου.

— Ἐπιστολή!... παρὰ τίνος;

— Παρὰ τοῦ βαρώνου Κελλήρου.

— Παρὰ τοῦ βαρώνου!

Ἡ Ἄννα ἔλαβε προθύμως τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀνέγνωσεν ἐν τάχει τὰ ἑξῆς.

« Φίλτατε γείτων.

« Μετὰ βαθείας λύπης ἔμαθον περὶ τῆς τρομερᾶς » συμφορᾶς, ἥτις προσέβαλε τὰ συμφέροντα ὑμῶν. » Ἀδύνατον εἶνε νὰ συμβῇ τι σκληρότερον καὶ ἀδι» κώτερον. Ὅθεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει συναισθαν» θεὶς ὅτι ἡ εὐαγγελικὴ ῥῆσις *ἀγαπᾶτε ἀλλήλους* » πρέπει νὰ μὲ ὁδηγήσῃ ἐν ὀνόματι τῆς χριστιανικῆς » ἀγάπης, ζητῶ τὴν ἄδειαν νὰ χρησιμεύσω ὑμῖν ὡς » φίλος.

» Ἐνῷ ὑμεῖς ἠφανίσθητε, ἐγὼ ἔχω σημαντικὴν » περιουσίαν, ἧς μικρὸν διαχειρίζομαι μέρος· διότι » παραδεδομένος εἰς τὴν μελαγχολίαν, ζῶν μακρὰν » τοῦ κόσμου δὲν ἔχω χρείαν πολυτελείας· Ὅ,τι » σήμερον θεωρῶ ἐμαυτὸν εὐδαίμονα προσφέρων σοι,

» ἐμὲ μὲν δὲν θὰ πτωχύνῃ, ὑμᾶς δὲ θὰ σώσῃ. Τὸ » κιβώτιον, ὅπερ μετὰ τῆς ἐπιστολῆς θὰ λάβητε, » ἐμπεριέχει τριακοσίας χιλιάδας φράγκων εἰς νο- » μίσματα. Δέχθητε ταῦτα, καὶ εἴθε ν' ἀποδοθῇ ἡ » εἰρήνη εἰς ἕνα τίμιον ἄνθρωπον.

» Πᾶσαν δὲ παρ' ὑμῶν ἐνδεχομένην ἄρνησιν προ- » λαμβάνων, ἀναχωρῶ πάραυτα χωρὶς νὰ γνωστο- » ποιήσω τὸ μέρος τῆς διαμονῆς μου.

« Ὑγίαινε, φίλτατε, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι καὶ μα- » κρὰν εὑρισκόμενος ὡς καὶ πλησίον, θὰ ἐνθυμοῦμαι » πάντοτε ὑμᾶς ὡς καὶ τὴν ἀξιέραστον θυγατέρα » ὑμῶν.

« Θεοβάλδος Κελλῆρος. »

— Λοιπόν, Ἄννα, τί λέγεις περὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης; ἠρώτησε θριαμβευτικῶς ὁ Δαρεβλάης.

— Λέγω ὅτι πρέπει νὰ μάθῃς ἓν μυστήριον. Θαυμάζω τὴν γενναιότητα τοῦ βαρώνου, καὶ τὸν θαυμάζω τόσῳ μᾶλλον, καθότι εἶχον καταστρέψει τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ. Εὐγενῶς τῷ ὄντι ἐξεδικήθη.

— Ἐξηγήθητι.

— Ὁ Κελλῆρος ἐξήτησε τὴν χεῖρά μου.

— Σ' ἀγαπᾷ... καὶ σὺ τὸν ἀπέκρουσες!

— Μάλιστα, τὸν ἀπέκρουσα.

— Διὰ τὸν Λουδοβίκον σου!

— Πάτερ μου, δὲν εἶνε αὕτη ὥρα τῶν ἀντεγκλήσεων.

— Ἀναμφιβόλως, ἀλλὰ.... τί νὰ κάμω τώρα; ἡ ὑπόθεσις εἶνε μεγάλης προσοχῆς ἀξία.

— Τί πρέπει νὰ κάμῃς; Ἰδοὺ πάτερ μου. Ὁ βαρῶνος μ' ἀγαπᾷ, ἐγὼ δ' ἐφανέρωσα αὐτῷ τὸν πρὸς ἄλλον ἔρωτά μου. Σήμερον δὲ, τῇ λήθῃ τῆς παρ' ἐμοῦ γενομένης αὐτῷ λύπης, τὸ μέγεθος τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς δείξας ὁ Κελλῆρος εἶν' ἄξιος ἀνταμοιβῆς· ἡ βοήθειά του διασώζουσά σε ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, μοὶ ἀποδίδει τὸν πατέρα μου δυνάμενον νὰ διασώσῃ τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Ἀναχώρησον λοιπὸν παρευθὺς· εἰς δὲ τὸ ταχυδρομεῖον θὰ σᾶς ὁδηγήσωσι πρὸς ἀνίχνευσιν τοῦ βαρώνου· μὴ σταθῇς πρὶν ἢ ἀπαντήσῃς αὐτόν· τότε δ' εἰπὲ αὐτῷ· « Δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ δάνειον τόσον σημαντικὸν εἰμὴ παρὰ τοῦ συζύγου τῆς θυγατρός μου! »

— Ἀλλ', Ἄννα, σύ....

— Ἡ καρδία μου συνετρίβη δὲν τὸ κρύπτω· ἀλλ' ἡ δεινὴ προσπάθεια, ἣν καταβάλλω μοὶ ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν περιστάσεων. Πίστευσον, πάτερ μου, ὅτι ἐν ῥοπῇ ὀρθαλμοῦ κατεμέτρησα τὸ μέγεθος τῆς θυσίας, ἀλλὰ στοχάζομαι ὅτι δι' αὐτῆς σώζω σέ, τὸν πατέρα μου.

Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ Δαρεβλάης ἀνεχώρει μεγάλῃ τῇ σπουδῇ.

V

Ἔτος ὅλον παρῆλθε μετὰ τοὺς γάμους τοῦ βαρώνου Κελλέρου καὶ τῆς Ἄννης. Οὐδεὶς βλέπων αὐτοὺς ἐδύνατο νὰ μὴ κράξῃ· » Ἰδοὺ γαληνιαία οἰκογένεια, ἧς τὸν ὁρίζοντα οὐδὲν ἐπισκιάζει νέφος ». Ἡ Ἄννα δούλη τῶν καθηκόντων αὐτῆς ἐλάμβανε διὰ τὸν σύζυγόν της τὴν μεγαλητέραν προσοχὴν, τὰς μεγαλητέρας φροντίδας ἐπὶ μᾶλλον αὐξομένας. Δὲν ἐδύνατο νὰ σκεφθῇ τι ἐκεῖνος, ὅπερ αὕτη νὰ μὴ μαντεύσῃ, νὰ μὴ προλάβῃ. Ἡ Ἄννα οὐδέποτε διεσκεδάζεν ἄνευ αὐτοῦ, καὶ μόνη οὐδ' εἰσάπαξ εἰς περίπατον ἐξῆλθε. Πρὸς εὐαρέστησιν αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὰ γερμανικά. Ὁ Θεοβάλδος ἐγένετο ὁ διδάσκαλος, καὶ αἱ πρόοδοι τῆς μαθητρίας ἦσαν θαυμάσιοι καὶ ταχεῖαι. Πάντοτε ὁμοῦ ἔπαιζον μουσικήν· καὶ ἐνῷ αὕτη περιέφερεν ἐπὶ τοῦ κυμβάλου ταχεῖς δακτύλους, ἐκεῖνος ἀπέσπα τῆς βαρβίτου τοιούτους ἤχους, οἵτινες ὀλιγώτερον φαίνονται ἀπολειβόμενοι ἐκ τῶν χορδῶν τοῦ ὀργάνου ἢ ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ τεχνίτου. Τέλος ὁ βίος αὐτῶν ἁγνὸς, τίμιος, ποιητικὸς καὶ πλήρης εὐδαιμονίας ἦν, ὁ βίος ὃν αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐνετείλατο τοῖς ἀνθρώποις, ἐμβάλλων αὐτοῖς τὸ ἔμφυτον τοῦ γάμου αἴσθημα, ὅπερ εἶνε τὸ ἱερώτερον τῶν καθηκόντων.

Ἀλλ' ὅμως ὁ Θεοβάλδος δὲν ἐφαίνετο πάντοτε εὐδαίμων· ἐνίοτε νέφη θλίψεως ἐπεσκίαζον τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ στεναγμοὶ ἀνέθρωσκον ὑπὸ τοῦ στήθους του. Ἰδέα εἰς μόνον τὴν Ἄνναν γνωστὴ οὐδέποτε ἄφινε τὸ πνεῦμα τοῦ Κελλέρου· ἡ ἰδέα αὕτη ἐδύνατο νὰ παρασταθῇ οὕτω. « Πρὶν μὲ ἴδῃ ἡ σύζυγός μου εἶχεν ἀγαπήσει καὶ ἴσως ἀγαπᾷ ἔτι. Ὅσῳ καὶ ἐὰν τὴν τιμῶ, πρέπει νὰ πιστεύω ὅτι αὕτη διετήρησε τὸν πρῶτον αὐτῆς ὅρκον! » Ἡ ἐπαχθὴς αὕτη ἰδέα, ἡ ἐγχαραχθεῖσα εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ κατεῖχεν ἀληθῶς τὴν ψυχὴν τοῦ Θεοβάλδου, καὶ, ὁμοία φαντάσματι, διήρχετο πάντοτε ἐνώπιον αὐτοῦ σκοτεινὴ καὶ μυστηριώδης. Ἂν ἀπελάμβανε στιγμιαίαν τινὰ χαρὰν, αὕτη ἐψύχραινε τὸ μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ἀτυχοῦς· καὶ οὐ μόνον δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὴν, ἀλλ' οὐδ' ἤθελεν, αὐτὸς ὑποθάλπων τὸ πάθος καὶ ξέων τὴν πληγήν. Ὀλιγώτερον θὰ ὑπέφερε, παρόντος τοῦ Λουδοβίκου, ἀλλ' ἀντεραστὴς περιβεβλημένος τὴν γοητείαν τῆς ἀνοσιουργίας καὶ δυστυχίας τῷ ἐφαίνετο πολὺ μᾶλλον ἐπικίνδυνος.

Οὕτω διέκειτο ὁ Θεοβάλδος, ὅτε πρωΐαν τινὰ, περιπλανώμενος ἐν τῇ μελαγχολίᾳ αὐτοῦ εἰς τὸν κῆπον, εἶδε διά τινος παραθύρου τοῦ ὑπογείου τὸν Ἱερώνυμον, διδοντα κρυφίως εἰς τὴν κυρίαν αὐτοῦ μίαν ἐπιστολήν.

Ἐνδόμυχόν τι προαίσθημα ἀπεκάλυψε παρευθὺς εἰς τὸν Κελλῆρον πόθεν ἤρχετο ἡ ἐπιστολὴ αὕτη καὶ τίς ἦν ὁ γράψας· πιστὸς δὲ πρὸ παντὸς εἰς τὰ καθήκοντα καὶ εἰς τὸ πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ σέβας ἐπαλινδρόμησεν· ἀλλ' ἡ Ἄννα τὸν εἶδεν, ἐννόησε τὴν συγκίνησιν αὐτοῦ, καὶ ἀνοίξασα τὴν θύραν τῆς αἰθούσης, ἐν ᾗ εὑρίσκετο, ἐκάλεσε τὸν σύζυγον αὐτῆς διὰ φωνῆς λίαν τεταραγμένης. Τοῦ δὲ Ἱερωνύμου μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ βαρώνου ἀναχωρήσαντος·

— Φίλε μου. εἶπεν ἡ Ἄννα, ἐὰν ἡ τύχη δὲν σᾶς ἔφερεν ἐδῶ κατὰ ταύτην τὴν στιγμὴν, ἤθελον τρέχει νὰ σᾶς ζητῶ ἡ ἰδία.

— Διὰ τί κυρία ἠρώτησεν ὁ Θεοβάλδος;

— Ἠξεύρεις ἤδη ἓν πρᾶγμα, τὸ παρετήρησα καλῶς. Ναὶ, ὁ Ἱερώνυμος ἐνόμισε προσῆκον νὰ δώσῃ εἰς ἐμὲ μόνην ἐπιστολὴν, ἥτις μοὶ ἐστάλη μυστηριωδῶς· ἀλλ' ὁ θεὸς φυλάξοι νὰ ἔχω ποτὲ μυστικὰ ἀπὸ ὑμᾶς, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα φέρω. Δὲν ἀνέγνωσα ταύ-

την τὴν ἐπιστολήν· δὲν συμφέρει· ἰδοὺ αὕτη· ὑμεῖς μόνον ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἀνοίξητε.

— Ἐγὼ, Ἄννα!... Τὰ καθήκοντά μου δὲν μοὶ ἐπιτρέπουσι.....

— Ἀλλ' οὐδ' εἰς ἐμὲ βεβαίως. Θέλετε ν' ἀνακαλέσω παρελθὸν, ὅπερ πρέπει νὰ ἐξορισθῇ ἀπὸ τῆς μνήμης μου;

— Ἀπὸ τῆς μνήμης σας!.... ἐπανέλαβεν ὁ βαρῶνος ὡς ἀμφιβάλλων.

— Ἀπὸ τῆς μνήμης μου. Ὦ Θεοβάλδε! ὑπάρχει ἔκφρασις θλίψεως ἐπὶ τῶν χαρακτήρων σου· μὲ ἀδικεῖς. Εἰπὲ, σὲ παρακαλῶ, εἰς ποῖον καθῆκον ἐφάνην ἐλλειπὴς ἐπὶ ἓν ἤδη ἔτος; Δὲν σοὶ ἤμην σύντροφος πρόθυμος, προσεκτικὴ; Ἐπρόφερα ἅπαξ τοὐλάχιστον τὸ ὄνομα, ὅπερ σὲ δυσαρεστεῖ; Ἐνόμιζον μάλιστα, ὅτι ἐχρεώστουν νὰ ἐξαλείψω διὰ τῶν περιποιήσεών μου ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ἡ πρώτη ἐμπιστοσύνη μου ἄρησεν εἰς τὸ πνεῦμά σου.

— Περιποιήσεων.... εἶπε μετὰ σφοδρότητος ὁ Κελλῆρος, καὶ ὁ ἔρως δι' ἄλλον!...

— Θεοβάλδε! ἀνέκραξεν βαρυαλγὴς ἡ Ἄννα, τί σὲ ἔκαμα καὶ μὲ λυπεῖς;

Καὶ ἔφερε τὸ μάκτρον εἰς τοὺς πλήρεις δακρύων ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ὁ σύζυγος εὑρέθη εἰς τοὺς πόδας της ἱκετεύων νὰ τὸν συγχωρήσῃ.

— Ὦ! ἂν ἤξευρες πόσα ἡ ζηλία προξενεῖ βάσανα!... Αἰῶνα ἀλγηδόνων ἔζησα ἐπὶ ἓν ἤδη τέταρτον· ὄχι, Ἄννα, σὺ δὲν δύνασαι ν' ἀμφιβάλλῃς περὶ τούτου· Ἤδη εἰς τὴν στιγμὴν φρικῶδες εἶχον συλλάβει σχέδιον.

— Ὁποῖον, Θεέ μου;

— Νὰ σ' ἀπελευθερώσω διὰ τοῦ θανάτου μου....

Ἡ κυρία Κελλήρου ἀφῆκε κραυγήν.

— Φίλε μου, φίλε μου, ἀδύνατον· μὴ πράξῃς ποτὲ τὸ ἔγκλημα τοῦτο, ἔγκλημα ἀνωφελές· διότι φαντάζεσαι ὅτι χήρα καθισταμένη διὰ τῆς αὐτοχειρίας σου, θὰ ἐπεθύμουν τοὐλάχιστον νὰ συνδεθῶ μετ' ἄλλου; Ζῆθι δι' ἐκείνην ἥτις σὲ ἀγαπᾷ καὶ ἥτις θὰ μάθῃ νὰ δεικνύεται ἀξία σοῦ· ἀναγινώσκεις ταύτην τὴν ἐπιστολήν;

— Ὄχι, Ἄννα· ἤθελεν εἶσθαι πρᾶξις παρὰ τὰ καθήκοντά μου.

— Καλὰ, Θεοβάλδε· σὲ ἐκτιμῶ ἐκ βάθους καρδίας.

Ἐσήμανε τὸν κώδωνα καὶ ἐμφανισθέντος τινὸς ὑπηρέτου·

— Φέρε, εἶπε, μίαν λαμπάδα ἀναμμένην.

— Τί θὰ κάμετε; ἠρώτησεν ὁ βαρῶνος.

— Θὰ τὸ ἴδετε φίλε μου.

Καὶ τεθείσης τῆς λαμπάδος ἐπί τινα τράπεζαν ἡ Ἄννα ἐπλησίασε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ πῦρ, καὶ μετ' ὀλίγον ὁ χάρτης κατηναλώθη ὅλος.

— Λοιπὸν ἔχεις πίστιν εἰς ἐμὲ, Θεοβάλδε, καὶ θέλεις νὰ ζήσῃς;

Καὶ ὁ Θεοβάλδος ἀπεκρίθη θλίβων τὴν Ἄνναν ἐπὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ.

VI.

Ἦν χειμών· ἡ δὲ κυρία Κελλήρου εἶχεν ἀφήσει τὴν ἐξοχὴν καὶ κατῴκει ἐν τῇ ὡραιοτέρᾳ τῆς Τοὺρ συνοικίᾳ ἐντὸς οἴκου μεγαλοπρεπῶς ἐπισκευασθέντος, πρὸς ἐγκαινίασιν τῶν αἰθουσῶν τοῦ ὁποίου ὁ Βαρῶνος ἐπερίμενε τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Ἠθέλησε δὲ νὰ λαμπρύνῃ τὴν σοσεῦτον προσφιλῆ αὐτῷ ταύτην ἑορτὴν διὰ χορεῦ τῷ ὄντι μεγαλοπρεποῦς.

Περὶ τὴν ἑνδεκάτην τὸ μὲν πλῆθος ἐν κόσμῳ, φιλομειδὲς, ὑπερχαρὲς ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τῶν οἰκοδεσποτῶν ὑπερεπυκνοῦτο εἰς σειρὰν δωματίων καταφώτων· ἡ δ' ἐκ Παρισίων κληθεῖσα μουσικὴ διέχεεν ἀφθόνως ἁρμονίαν· ὁ ἀὴρ εὐωδιάζεν ἀπὸ ἀνθοδέσμας· ἡ χαρὰ ἔλαμπεν ἐπὶ τῶν πρωτώπων, ὅτε ἀνηγγέλθη τὸ ὄνομα τοῦ ἐπάρχου.

Ὁ δημόσιος οὗτος ὑπάλληλος εἰσῆλθεν ἐν σοβαρότητι, ὡς θέλων νὰ μὴ παραβαίνῃ τὸ ἔθος τῆς τάξεως αὐτοῦ. Παρείπετο δ' αὐτῷ νεανίας τις μετ' ἄκρας κομψότητος ἐνδεδυμένος, ὃν παρουσιασεν εἰς τὸν Κελλῆρον.

Ἀγαπητέ μοι, βαρῶνε, εἶπεν, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς συστήσω ἐλευθέρως ἕνα τῶν φίλων μου, ὅστις σήμερον φθάσας εἰς Τοὺρ, μεγάλην ἔχει τὴν προθυμίαν καὶ εὐχαρίστησιν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ἑορτὴν ὑμῶν.

Ὁ Θεοβάλδος ἔκαμεν ὑπόκλισίν τινα συγκαταθέσεως. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ ἔπαρχος ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ νεωστὶ ἐλθόντος.

— Εἶνε ἐκ τῶν συμπολιτῶν μου ὁ ἀντικόμης Λουδοβίκος Δεμαρσάννης.

Μ' ὅλην τὴν συνήθη ἀταραξίαν καὶ τὴν εἰς τὰ τοῦ κόσμου πεῖραν αὐτοῦ, ὁ Κελλῆρος δὲν ἐδυνήθη νὰ καταστείλῃ αἰφνιδίον τινὰ κίνησιν, νὰ ὑποκρύψῃ τὴν ταραχὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Λουδοβίκος ἦν ὑπέρ ποτε ὠχρότερος. Οἱ ἀνταλλαχθέντες μεταξὺ τοῦ Κελλήρου καὶ Δεμαρσάννη λόγοι ὑπῆρξαν πολλὰ ψυχροὶ ἀναμφιβόλως, ἀλλὰ τύποι ἐξαιρέτου εὐτραπελίας. Ὁ Θεοβάλδος ἠθέλησεν ἑπομένως νὰ ὁδηγήσῃ τὸν Λουδοβίκον πρὸς τὴν βαρωνίδα.

Ἅμα εἰσῆλθεν ὁ Λουδοβίκος ἡ Ἄννα ἐγνώρισεν αὐτόν. Ἡ ἐπὶ τοῦ πνεύματος αὐτῆς γενομένη προσβολὴ ὑπῆρξε βαθεῖα· ἀλλ' ἡ νέα αὕτη γυνὴ ἔμαθε ν' ἀρύεται ἀπὸ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ μεγέθους τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς, τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀντέχειν εἰς πᾶσαν ἀπροσδόκητον προσβολήν. Ὁ Λουδοβίκος ἐν τούτοις ἐγγὺς ἦν....

Μετὰ τὰς πρώτας προσρήσεις καὶ φιλοφροσύνας καὶ πρὸ πάντων ἀφοῦ ἐζήτησε συγγνώμην ὡς ἐμφανισθεὶς οὕτως ἐν μέσῳ ἑορτῆς, ὁ Λουδοβίκος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν κυρίαν Κελλήρου, ὅτι ἀπολέσας τὸν θεῖον αὐτοῦ ἔμεινε μόνος κληρονόμος τῆς μεγάλης τοῦ ἀποίκου περιουσίας. Ἴσως ἡ ἀγγελία αὕτη ἔφερεν αἴσθημα λύπης εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Ἄννης· ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἔμεινεν ἀτάραχον. Ἡ ψυχρότης αὕτη ἀπῆλπισε τὸν Δεμαρσάννην, ἔχοντα τῷ ὄντι δικαίωμα νὰ ἐλπίζῃ συμπάθειαν, ἀνάμνησιν....

Ἡ μουσικὴ προανέκρουσε διὰ τὸ βάλς καὶ ὁ Λουδοβίκος ἀδιαφορῶν εἰς τὸν νόμον τῆς φρονήσεως, προσεκάλεσε τὴν Ἄνναν· ἐκείνη δὲ ἐσυμβουλεύθη διὰ ῥοπῆς ὀφθαλμοῦ τὸν σύζυγον αὐτῆς, καὶ τούτου καταπανεύσαντος, τὸ νέον καὶ ὡραῖον ζεῦγος ἐκίνησε κατ' ἀρχὰς βραδέως, ἔπειτα μετὰ ταχύτητος εὐκόλως ἐξηγουμένης ὑπὸ τῆς ταραχῆς τοῦ Λουδοβίκου.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοὺς ἠκολούθουν, καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἐκινοῦντο εἰς συμπάθειαν ὑπὲρ τοῦ ἀντικόμητος Δεμαρσάννη· οὗτος δὲ λησμονῶν πρὸς στιγμὴν τὴν ἀκαταμάχητον ἀνίαν αὐτοῦ, ἔβαινε διὰ πασῶν τῶν κινήσεων τῆς χαρᾶς, τῆς ἡδονῆς, τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ἦν λοιπὸν ἐπὶ τέλους παρὰ τῇ Ἄννα ἐκείνῃ, ἥτις ἐδέχθη τοὺς ὅρκους αὐτοῦ καὶ ὤφειλε νὰ ἦνε ὁ μόνος αὐτοῦ

ἔρως! Δὲν ἐδύνατο νὰ τὸ πιστεύσῃ, ἀφοῦ τόσον σκληρὰ ὑπέφερεν ἄλγη. Αἱ χεῖρές του τρέμουσαι ἔσφιγγον σπασμωδικῶς τὴν ὀσφῦν τῆς Ἄννης, ὡς ἀπὸ φόβον μὴ αἴφνης ἀναληφθῇ ἡ γόησσα ἐντὸς νέφους αἰθερίου.

Καὶ τὸ κομψὸν ζεῦγος ἐξηκολούθει νὰ βαλσίζῃ καὶ νὰ ἐφελκύῃ τὰ περίεργα βλέμματα πάντων.

Ἀλλ' αἴφνης ὁ Λουδοβίκος ἐκλονίσθη, ἀφῆκε στεναγμὸν, ὑπετονθόρισε τὰς λέξεις ταύτας.

— Ἄννα, πόσον σὲ ἠγάπησα! ἔπειτα ἔπεσε. Μάτην ἔσπευσαν νὰ τῷ ἐπιδαψιλεύσωσι βοηθείας· νεκρὸς ἦν προσδληθεὶς ὑπὸ ταραχῆς, ἥτις προσδιώρισε τὴν τελευταίαν καὶ περαυνοδόλον κρίσιν τοῦ ἀνευρισμοῦ του.

. . . . . .

. . . . . .

— Φίλοι μου, εἶπεν ὁ βαρῶνος Κελλῆρος πρὸς τὸ ἐν πολλῇ ταραχῇ ἀποχωροῦν πλῆθος, σὺδεμία καρδία πενθεῖ περισσότερον τῆς ἐμῆς. Ὅθεν πιστεύσατε ὅτι ἐπὶ ἓν τοὐλάχιστον ἔτος δὲν θὰ ἀνοιχθῇ ἡ αἴθουσα αὕτη εἰς ἑορτήν!

Γ. Κ.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΣΥΗΣ.

(EUGENE SUE)

Ἡ ἐκλογὴ τῆς 28ης Ἀπριλίου, δι' ἧς ὁ Εὐγένιος Σύης περιεδλήθη δόξαν μεγάλην, νέαν προσθέτει λάμψιν εἰς τὸ πασίγνωστον ὄνομα τοῦ συγγραφέως τῶν *Παρισινῶν ἀποκρύφων καὶ τοῦ Πλάνητος Ἰουδαίου.* Ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, περὶ οὗ τοσοῦτον ἡ κοινὴ γνώμη ἐνασχολεῖται, θέλουσιν εἶσθαι εὐάρεστα ἀναμφιδόλως τοῖς ἀναγνώσταις. Οὔτε τὸν καιρὸν οὐδὲ τὴν πρόθεσιν ἔχομεν νὰ περιγράψωμεν τὸν βίον ὁλόκληρον τοῦ ἐξόχου τούτου ἀνδρός· ἀρκούμεθα νὰ ἰχνογραφήσωμεν τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰ κυριώτερα τοῦ βίου ἀνθρώπου, πολλὰς ὁμολογουμένως τῇ ἀνθρωπότητι προσενεγκόντος ὠφελείας.

Ὁ Εὐγένιος Σύης εἶνε τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν τὴν ἡλικίαν· ὁ πατήρ του, στρατιωτικὸς χειρουργὸς καὶ καθηγητὴς τῆς ἀνατομίας εἰς τὸ σχολεῖον τῶν καλῶν τεχνῶν, τὸν προώρισεν ἐν πρώτοις εἰς τὴν καθηγεσίαν καὶ τὸν μετεχειρίσθη ὡς προπαρασκευαστήν. Πλὴν ἄλλοι λογισμοὶ ἀπησχόλουν τὸν Εὐγένιον, ὅστις ἐπροτίμησε τὸν ἐπίπονον μὲν ἀλλὰ κινησιφόρον βίον τοῦ στρατιώτου. Κατετάχθη λοιπὸν εἰς τὸν στρατὸν καὶ ἐξετέλεσεν ἐν Γαλλίᾳ τρία ἔτη τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ φρουροῦ. Τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐγίνετο ἡ ὑπὸ τοῦ δουκὸς Ἀγγουλέμου κατὰ τῆς Ἱσπανίας ἐκστρατεία. Κίνδυνοι πολλοὶ καὶ δόξα ἔκειντο ἐν τῷ μέσῳ· ὁ Εὐγένιος ὅθεν ἐξητήσατο νὰ προσκολληθῇ εἰς τὸ ἐκστρατεῦον σῶμα, καὶ ἐπέτυχε νὰ διορισθῇ ὑποταγματάρχης εἰς τὴν μοῖραν τοῦ στρατάρχου Βουρδόνος-Βουσσέτου, σταθμεύοντος εἰς Φουέρτα-Ρεάλ. Ἔλαδε μέρος ἐν τῇ αὐτῇ μοίρᾳ εἰς τὴν μάχην τοῦ Τροκαδέρου, ἥτις ἀπεφάσισε τὴν παράδοσιν τοῦ Κάδικος (Cadix) Μετέδη μετέπειτα εἰς τὸ 2ον σύνταγμα τοῦ πυροδολικοῦ καὶ παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ταρίφας (Tarifa).

Ὁ κατὰ τῆς Ἱσπανίας πόλεμος ἐτελείωσεν καὶ ἐπέστρεψεν ἐν Γαλλίᾳ ὁ νικηφόρος στρατός· ὁ Εὐγένιος Σύης, ἠκολούθησε τὸ σύνταγμά του. ἀλλ' ἡ φαντασία του τὸν ὤθει πρὸς τὴν κίνησιν· δὲν ἠδύνατο νὰ μένῃ εἰς ἄγονον ἀνάπαυσιν. Πλὴν εἰς κανὲν μέρος δὲν παρουσιάζετο τροφὴ εἰς τὴν διακαῆ ταύτην τῆς ἐνεργητικότητος ἀνάγκην. Ἡ Εὐρώπη ἀπαυδήσασα ἀπὸ τοὺς ἐπὶ Δημοκρατίας καὶ Αὐτοκρατορίας πολέμους καὶ ἐξαντλήσασα τὰ χρήματα καὶ τοὺς ἄνδρας της, δὲν ἠδύνατο ν' ἀρχίσῃ νέους ἀγῶνας, καὶ ἂν οἱ σεδαρότερον σκεπτόμενοι, ἐδύναντο πόρρωθεν νὰ διίδωσι νέφη νέων πολιτικῶν καταιγίδων, ἡ ἐπάνοδος τῶν Βουρδόνων ὅμως ἐγγὺς οὖσα, δὲν ἐσυγχώρει νὰ περιμείνῃ τις προσεχῶς τοὺς νέους κλονισμούς.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ὑποκεινούσης τὴν ψυχὴν τοῦ Εὐγενίου ἐπιθυμίας, μόνον διὰ περιηγήσεων καὶ μάλιστα θαλασσίων ἠδύνατο νὰ θεραπευθῇ ἐζήτησε λοιπὸν εἰς τὰς μεγάλας τῆς φύσεως σκηνὰς, εἰς τὰς περιπετείας τοῦ βίου, τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὴν ὁρμητικὴν φύσιν του κίνησιν. Ἐπιτυχὼν δὲ εἰς τὸ ναυτικὸν βαθμὸν, ἀνώτερον τοῦ ὁποίου εἶχεν εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς, καὶ ἐπιδιδασθεὶς ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου Γουερίνου Ἐσσάρτου (Guerin des Essarts) μονοκρότου Rhône, ἔπλευσεν ἐπὶ δέκα ὀκτὼ μῆνας τὰς Ἀντιλλίας νήσους. Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς ἐπάλαιε γενναίως ἀκόμη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της καὶ προσείλκυεν ὅλας τὰς γενναίας καὶ ποιητικὰς καρδίας. Ὁ Βύρων συνήθροιζε πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν στρατὸν, μεθ' οὗ ἐπορεύετο νὰ ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος, καὶ ὁ Εὐγένιος ἀκούσας τὴν φωνὴν τῶν ἐπικαλουμένων βοήθειαν Ἑλλήνων, μετέδη εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Βρετονιέρου διοικούμενον πλοῖον καὶ παρευρέθη εἰς τὴν ναυμαχίαν τοῦ Νεοκάστρου. Εἰς τὸ στάδιον τοῦτο ἤθελε προσκτήσει δεδαίως νέους δαθμοὺς καὶ νέας τιμάς· ἀλλ' ὁ πατήρ του ἀσθενῶν τὸν ἀνεκάλεσε, μετὰ δὲ τὴν λῆξιν τῆς ἡρωϊκῆς τῆς Ἑλλάδος πάλης, ἡ Εὐρώπη ἐπανήρχετο αὖθις εἰς γενικὴν εἰρήνην.

Ὁ ζωηρὸς ἐκεῖνος νοῦς, εἰς ὃν αἱ περιηγήσεις ἔδωσαν νέαν τροφὴν, δὲν ἠδύνατο νὰ κατευνασθῇ αἴφνης. Ὁ Εὐγένιος κατὰ τὸν ναυτικὸν βίον του μαθὼν καὶ μελετήσας νέα πράγματα καὶ νέα ἤθη, ἐδημιούργησε τὸ εἶδος τῶν ναυτικῶν ἐχόντων ὑπόθεσιν μυθιστορημάτων. Ἡ δὲ Σαλαμάνδρα, τὸ Πλὶκ καὶ Πλὸκ καὶ ὁ Σκόπελος τοῦ Κυὰτ-Βὲν, τὸν κατέταξαν ἐπαξίως, μεταξὺ τῆς χωρίας τῶν νέων συγγραφέων. Ἐντεῦθεν ἀρχίζει νέα φάσις τοῦ βίου τοῦ Εὐγενίου Σύη. Τὸν ἐνεργητικὸν ἄνθρωπον διαδέχεται ὁ νοητικός· τὸν ῥιψοκίνδυνον εἰς τὰς θαλάσσας, τὸν τολμηρὸν στρατιώτην, διαδέχεται ὁ ἄνθρωπος τοῦ σπουδαστηρίου καὶ τῶν σκέψεων.

Εἰς τὰ πρῶτά του ποιήματα ὁ Εὐγένιος φαίνεται θαλασσινὸς καὶ στρατιωτικὸς, περιγράφει τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῶν ἡλιοκαυμένων ναυτῶν του καταδαμαζομένην· ζῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων. Μὴ ἀπαιτήσῃς παρ' αὐτοῦ νὰ σπουδάσῃ, νὰ ἐννοήσῃ τὴν κοινωνίαν. Τοὺς λαοὺς τῆς ἠπείρου βλέπει πόρρωθεν μόνον διὰ τοῦ πρίσματος τῶν ἰδεῶν, τῶν προλήψεων καὶ τῶν διαταγμάτων, ἅτινα ἐπικρατοῦσιν εἰς τὰ πολεμικὰ πλοῖα ἢ εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς.

Ὀλίγον ὅμως κατ' ὀλίγον συνειθίζει εἰς τὸν κόσμον

τοῦτον, οὗτινος σπουδάζει καθεκάστην ἐπὶ μᾶλλον τὰ μυστήρια, τὰ διάφορα ἐπιτηδεύματα, τὰς θεμελιώδεις βάσεις, τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις· καὶ αἱ πρῶται ἰδέαι του ἀφανίζονται ἀπέναντι τῆς προόδου τοῦ νοός του καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν σπουδῶν του.

Ὀλίγοι φιλολόγοι ὑπέκυψαν εἰς μετάπλασιν ἐντελεστέραν τῆς τοῦ Εὐγενίου Σύη. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ φιλολογικοῦ του βίου, παρουσιάζεται ἀξιωματικὸς θαλασσινὸς μὲ τὰς συμπαθείας του καὶ τὰς προλήψεις του· εἰς δὲ τὸ δεύτερον φαίνεται φιλάνθρωπος καὶ ἀπὸ τὰς ἐρεύνας τῶν κοινωνικῶν πραγμάτων φωτιζόμενος.

Ἡ Μαθίλδη εἶνε τὸ πρῶτον προϊὸν τῆς μεταδολῆς τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Εὐγενίου Σύη. Ἡ βαθεῖα αὕτη καὶ ἀκριδὴς ἀνάλυσις τῶν ἕνεκα ζηλοτυπίας συμφορῶν, προέρχεται ἀπὸ τὴν λεπτομερῆ ἔρευναν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

Πρὸς τὴν σπουδὴν ταύτην τῶν φυσιολογικῶν φαινομένων προστίθενται μετ' οὐ πολὺ ἔργα σπουδαῖα καὶ ἱστορικά. Ὁ Ἰωάννης Καδαλιὲ εἶνε ζωγραφία ἀληθὴς τοῦ θρησκευτικοῦ ἐκείνου φανατισμοῦ, οὗτινος ὁ Πλάνης Ἰουδαῖος εἶνε ἡ ἄλλη ἔποψις.

Νοῦς τοσοῦτον ὑπομονητικὸς καὶ εὐσυνείδητος δὲν ἠδύνατο, ἐξεταζων τὰ κοινωνικὰ προδλήματα, νὰ μὴ παρατηρήσῃ τὴν ἀθλιότητα τοῦ λαοῦ καὶ ταυτοχρόνως

ΕΥΓΕΝΕΙΟΣ ΣΥΗΣ.

τὴν ἠθικότητα τοῦ· ἔκτοτε δὲ ἤρχισε δι' αὐτὸν ὁ πολιτικὸς βίος.

Οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ ἀναγνοὺς τὰ Ἀπόκρυφα τῶν Παρισίων, τὴν εἰκόνα δηλονότι ταύτην τῆς κοινωνίας ἡμῶν μὲ τὰς φρικαλέας κακίας της, καὶ τὰς ὑψηλὰς ἀρετάς της· πάντες ἐγνώρισαν τὴν ἀκρίδειαν τῆς εἰκόνος ταύτης καὶ ἐπήνεσαν τὸν γενναῖον ἄνδρα, ὅστις ἐτόλμησε νὰ φέρῃ εἰς τὸ ἐμφανὲς ὑπαρκτὰ δεινὰ, καὶ νὰ σύρῃ τὸ σκιάζον τοὺς ὀφθαλμούς μας κάλυμμα, λέγων, εἰς τὸν νεώτερον πολιτισμὸν, ὡς ὁ Σωκράτης τῇ ἀνθρωπότητι: Γνῶθι σεαυτὸν καὶ ἠθοποιήσου! Τοῦτο μόνον λέγομεν πρὸς αἶσχος τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ζῶμεν, ὅτι εἶνε λυπηρὸν νὰ βλέπωμεν τὸν σοφὸν φιλάνθρωπον, καταχρινόμενον ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐχειροχρότουν περισσότερον τὸν συγγραφέα.

Ἄξιον δὲ λέγου εἶνε καὶ τοῦτο· ὅτι αὗται ἐκεῖναι αἱ ἐφημερίδες, αἵτινες σήμερον εἶνε πολέμιαι τοῦ Εὐγενίου Σύη διέδωκαν τὰς κοινωνικὰς ἀρχάς, ὧν τὰ ποιήματά του εἶνε καθαρὰ ἀπεικόνισις. Ἡ ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων ἐδημοσίευσε πρῶτον τὰ Ἀπόκρυφα τῶν Παρισίων καὶ εἰς τὴν Συνταγματικὴν ἐφείλομεν τὴν δημοσίευσιν τοῦ Περιπλανωμένου Ἰουδαίου καὶ τῶν Ἀπομνημονευμάτων ἐκθέτου παιδός.

Ἔκτοτε, ὡς εἴπομεν, τὸ πολιτικὸν στάδιον τοῦ Εὐγενίου Σύη προεχαράχθη εἰς τὸν Περιπλανώμενον Ἰουδαῖον. Διηρεύνησε βαθύτατα τὸ μέγα ζήτημα τῆς τοῦ λαοῦ πενίας καὶ τὰ διάφορα πρὸς λύσιν αὐτοῦ πρακτικὰ μέσα, τὰ ὑπὸ τοῦ κοινωνισμοῦ (σοσιαλισμοῦ) παρουσιαζόμενα· προσέδαλεν ἰσχυρῶς τὴν μυστηριώδη ἐκείνην ἑταιρίαν, ἥτις δι' ὅλων τῶν μέσων ἔτεινεν εἰς τὸν ἀπολιτισμὸν, εἰς τὴν ἐξουδένωσιν τῆς ἐλευθερίας, εἰς τὴν ἀνέρθωσιν τοῦ παρελθόντος

εἰς τὸν σκοτισμὸν καὶ τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς δὲ τὸν Μαρτῖνον κατέδειξεν ἄλλην τινὰ ἔποψιν τῆς ἀθλιότητος τοῦ λαοῦ, ὅστις εἰς ὅλα αὐτοῦ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἐμεταλλεύετο δυστυχῶς ὑπό τινων ἀνθρώπων. Μετέπειτα δὲ τὰ Ἀπόκρυφα τοῦ λαοῦ, οἱ διάλογοι τοῦ Ποιμένος Khravan εἶνε εὔγλωττοι σπουδαὶ περὶ τῶν κυβερνητικῶν ἐλαττωμάτων καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς βελτιώσεως καὶ διασώσεως κοινωνίας γεγηρακυίας.

Καὶ μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐγένετο ἡ μεταβολὴ τοῦ πνεύματος τοῦ Εὐγενίου Σύη, ὁ μέγας δημοσιογράφος δὲν παρεξετράπη τῶν κοινωνικῶν πεποιθήσεών του, πεποιθήσεων ἰσχυρῶν καὶ ἀξιοσεβάστων, καθόσον ἦσαν τὸ ἀποτέλεσμα εὐσυνειδήτων σπουδῶν οὐδεμίαν ἐχουσῶν προσωπικὴν φιλοδοξίαν.

Βεβαίως, ὅτε ὁ Εὐγένιος Σύης συνέγραφε τὰ Ἀπόκρυφα τῶν Παρισίων, τὸν Περιπλανώμενον Ἰουδαῖον, τὸν Μαρτῖνον δὲν προέβλεπεν ὅτι τῷ 1850 ὁ λαὸς ἤθελε τὸν ἀποστείλει ἀντιπρόσωπον ἐν τῇ Συνελεύσει τῆς πρωτευούσης τῆς Γαλλίας Τὸ ὄνομά του ἐλήφθη ὡς τὸ ἀκριβέστερον σύμβολον τῆς παρούσης θέσεως, ὡς ζῶσα διαμαρτύρησις κατὰ τῶν ἀξιοθρηνήτων κλίσεων, αἵτινες μᾶς ἐπανάγωσιν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ τῶν φρονούντων τὰ παρελθόντα.

Εἴμεθα δὲ βέβαιοι ὅτι ὁ ἔντιμος ἀντιπρόσωπος τῶν Παρισσίων δὲν θέλει προδόσει τὴν ἐντολήν, ἣν ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν ἡ τοῦ λαοῦ κυριαρχία. Ἐν τούτοις ἐν μέσῳ ὅλων τῶν κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεων, ὁ Εὐγένιος Σύης ἔμεινεν ἀπρόσβλητος ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρά του Φίλοι καὶ ἀντίπαλοι συμφωνοῦσι περὶ τοῦ ἐντίμου αὐτοῦ. Κατέκριναν χλευάζοντες τὴν πολυτέλειαν τοῦ εἰς Bordes οἴκου του, ἀλλ' οὐδέποτε εἶπόν τι κατὰ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ τιμιότητος.

Περαίνοντες τὸν λόγον ἡμῶν, λέγομεν τοῦτο μόνον· ὅτι οἱ ἐχθροὶ τῆς Δημοκρατίας ἀπαύστως θέλουσι παριστᾶ τοὺς δημοκράτας ὡς κεκηρυγμένους ἐχθροὺς τοῦ ὡραίου τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ εὐγενείας. Φαίνεται ὅτι δὲν δύναται νὰ ἦνέ τις δημοκράτης, χωρὶς νὰ ἦνέ συγχρόνως καὶ ξεσχισμένος, ῥακενδύτης, ῥυπαρὸς, βλοσσυρὸς τὸ βλέμμα, καὶ ἄτακτος τὴν γενειάδα.

Δὲν ὀνειροπολῶμεν ὡς ἐκ τῆς Δημοκρατίας τὴν δυστυχίαν καὶ τὰ ῥάκη. Λέγοντες δὲ ὅτι πρέπει νὰ βελτιωθῇ ἡ τύχη τῶν ἐργατῶν, νὰ ὁρισθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ζῆν καὶ ἐργάζεσθαι, νὰ διανεμηθῶσι ἐπὶ τὸ δικαιότερον οἱ φόροι, νὰ μηδενισθῶσι τὰ προνόμια παντὸς εἴδους, νὰ κανονισθῇ εἰς ὅλην τὴν κοινωνίαν ὁ βίος καὶ ἡ εὐδαιμονία τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἐννοοῦμεν νὰ καταργηθῶσι τὰ πλούτη. Εὐτυχία, ἂν ἡ βιομηχανία καὶ ἡ φιλοπονία προσφέρουσιν εἰς τινας πλούτη· ἂς ἦνε εὐδαίμονες, καὶ ἂς μεταχειρίζωνται τὰ πλούτη των ὅσον νομίζουσιν ὠφελιμώτερον. Ἀλλ' ἂς ἀναλογισθῶσιν ὅτι ὑπάρχουσιν ὄντα ἧττον εὐτυχῆ καὶ πολλὰς πάσχοντα στερήσεις, καὶ ἂς προσπαθήσωσι νὰ βελτιώσουν τὴν τύχην τῶν τελευταίων τούτων, ὅτε ἐν ἑνὶ λόγῳ, τὰ πλουτη δὲν καταπαύουσι τὴν δυστυχίαν· δὲν ὠφελοῦσι τὸν φιλόπονον· δὲν καταστρέφουσι τὸν συναγωνισμόν Ἰδοὺ ὅ,τι ἀπαιτοῦμεν. Ἀλλ' οὐδὲ θέλομεν ἀπὸ τὴν ἐξευγενισμένην Γαλλικὴν Δημοκρατίαν τὸν ζωμὸν τῶν Λακεδαιμονίων, οὐδὲ τὰ ῥάκη τῶν ὀχλαγωγῶν. Κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον ὁ Εὐγένιος Σύης ἐννοεῖ τὸν δημοκρατικὸν τύπον, οὕτω μεταχειρίζεται τὰ πλούτη ἅτινα δὲν κατέστησαν αὐτὸν ἀναίσθητον πρὸς τὸν πάσχοντα λαόν. Τίς λοιπὸν δύναται νὰ τῷ διαφιλονεικήσῃ αὐτὸ τὸ δικαίωμα; Τίς δύναται νὰ τὸν μεμφθῇ δι' ὃν τρόπον τὸ ἐπαγγέλλεται;

Ε. Ι. Σ.

ΟΙ ΔΡΟΥΣΟΙ.

Τὸ ἔθνος τοῦτο, καί τοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς Συρίας οἰκοῦν, εἶνε ὀλίγον γνωστόν. Ἡ θρησκεία καὶ τὰ ἤθη αὐτοῦ μετέχουσι τοῦ τε χριστιανικοῦ καὶ μουσουλμανικοῦ πολιτισμοῦ, μιγνυομένου ὅμως καὶ μετὰ τῶν ἀναμνήσεων καὶ ἐθίμων τοῦ πατριαρχικοῦ βίου, ὃν οἱ αἰῶνες καὶ αἱ ἐπαναστάσεις πρὸ πολλοῦ ἤδη κατήργησαν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν.

Οἱ Δροῦσοι λέγονται χριστιανοὶ καὶ ἔχωσι γνῶσίν τινα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' οὔτε τὸ βάπτισμα δέχονται οὔτε πρὸς τὸν Θεὸν προσεύχονται. Δοξάζουσι δὲ ἐν γένει ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν εἰς τὰ τῶν γεννωμένων νηπίων σώματα μεταβαίνουσιν, τῶν δὲ φαύλων εἰς τὰ τῶν κυνῶν..

Κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μωάμεθ παραδέχονται τὴν πολυγαμίαν οἱ ἀδελφοὶ ἐνίοτε, ὡς ἐν τῇ ἀρχαιότητι νυμφεύονται τὰς ἀδελφάς των.

Οἱ Δροῦσοι μεγάλην τιμὴν ἀπονέμουσιν εἰς τὰς ἀρχαίας οἰκογενείας· τινὲς μάλιστα αὐτῶν διϊσχυρίζονται ὅτι ἕλκουσι τὸ γένος ἀπὸ τῶν Γάλλων ὁπαδῶν Γοδφρέδου τοῦ Βουϊλλῶνος. Ὁ ἐμίρης αὐτῶν Φακρεδδίνος, ὅστις ἔζη κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα, ἐλέγετο ἀπόγονος τοῦ οἴκου τῆς Λορραίνης.

Οἱ χωρικοὶ ἐξαίρετοι εἰσὶ στρατιῶται, ἡ πειθαρχία αὐτῶν, ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ πρὸς τὸ φέρειν τοὺς στρατιωτικοὺς πόνους καρτερία εἰσὶν ἀξιοθαύμαστα. Ἐν καιρῷ εἰρήνης ἡ κυρία αὐτῶν ἐνασχόλησις εἶνε ἡ τῶν ἀγρῶν, τῶν ἀμπέλων καὶ τῶν ἐλαιῶν καλλιέργεια· σέχαι τινὲς ἀξιολόγους κατέχουσι γαίας, καὶ πολλαὶ ἐπαρχίαι παράγουσι ταβάκον καὶ βάμβακα.

Ἀκριβῶς τὸν χαρακτῆρα τῶν Δρούσων ἐξετάζοντες εὑρίσκομέν τι ἐν αὐτοῖς δημοκρατικοῦ πνεύματος, ὅπερ παρέχει οὐτοῖς ἰδιαιτέραν ἐνέργειαν, καὶ ἀντίκειται πρὸς τὸν δουλικὸν τῶν ἄλλων τούρκων πνεῦμα. Εἶνε ἐπιχειρηματικοί, τολμηροί, ἀνδρεῖοι, ἀλλὰ φιλόποποι ἐπὶ τῆς τιμῆς των.

Δείκνυνται λίαν εὐεργετικοί, καθὼς πάντες σχεδὸν οἱ ἀνατολικοὶ λαοί, πρὸς τοὺς φυγάδας, πρὸς τοὺς χρείαν ἔχοντας περιηγητάς, ἢ πρὸς τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς ὁποίους καταθλίβει ἡ πεῖνα.

Αἱ γυναῖκες ἐνώπιον τῶν ἀνδρῶν καλύπτουσι τὸ πρόσωπον, κατὰ συνήθειαν τῆς Ἀνατολῆς· εἶνε ὑψηλαὶ καί ποτε ὡραῖαι· ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν σύγκειται ἀπὸ χιτῶνος βραχέος ἐξ ὑφάσματος βαθυκυάνου παρυφασμένου δι' εὐρείας ταινίας ἐρυθροφαίου, κοσμημένης ἀπὸ ζώνας τοῦ αὐτοῦ χρώματος ἐκτεινομένας ἐπὶ τῆς ῥάχεως, κατερχομένας ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ περιβαλλούσας τὸ ἄνοιγμα κόλπου παρὰ τὸ ἰσχίον. Τὸ βαθυκύανον κάλυμμα ὑποστηρίζεται περὶ τὴν κεφαλὴν διὰ δέσμης σπαρτίων μαύρων ἀπὸ τρίχας καμήλου· δεδεμένον δὲ ἀπὸ τοῦ αὐχένος καὶ ἀναπίπτον ἐπὶ τῆς ῥάχεως διέρχεται καὶ διὰ τοῦ ζωστῆρος τελευτῶν εἰς μικρὰ μεταλλικὰ κερμάτια κατὰ διάφορα σχήματα διατετμημένα. Βαδίζουσι δὲ συνήθως γυμνόποδες. Ἡ δευτέρα εἰκὼν τοῦ ἡμετέρου σχεδίου ἀνήκει ἐπίσης εἰς τοὺς περὶ Λίβανον οἰκοῦντας· ἡ δὲ ἐνδυμασία της εἶναι συνηθεστέρα εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Συρίας· αἱ γυναῖκες τῆς Ναζαρὲτ φέρουσιν ὁμοίαν αὐτῆς, ἐκτὸς διαφορῶν τινων ποικιλμάτων καὶ χρωμάτων.

Ι. Κ.

ΔΡΟΥΣΩΝ ΓΥΝΑΙΚΕΣ.

Η ΙΕΡΑ ΕΞΕΤΑΣΙΣ.

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐπιδοκιμασθεῖσα κατεῖχε μίαν τῶν καλλιτέρων θέσεων εἰς τὸν δημόσιον συναγωνισμὸν τοῦ 1841 διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς τὴν κατεχωρήσαμεν.

Ὁ χρωματισμὸς τοῦ Κ. Ῥοβέρτου Φλερὺ, ὅστις διακρίνεται διὰ τῆς ζωηρότητος καὶ τῆς ἰσχύος μᾶλλον ἢ διὰ τῆς διαφανείας καὶ στιλπνότητος, συνεφώνει ἐντελῶς μετὰ τοῦ τόπου καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς σκηνῆς. Τὸ ἀφομοίωμα τῶν μορφῶν εἶνε λεπτὸν καὶ ἀκριβές, αἱ περιστάσεις ποικίλαι, ἡ σύνθεσις ἐπιτηδεία. Αἱ ἀναμφισβήτητοι δὲ αὗται ἰδιότητες ἐκτιμῶνται ὑπὸ πάντων τῶν τεχνιτῶν.

Προσέτι δὲ τὸ δραματικὸν τοῦ ἀντικειμένου βεβαιοῖ τὸν Κ. Ῥοβέρτον Φλερὺ περὶ ἐπιτυχίας δημοτικότητος. Λυπούμεθα μάλιστα ὅτι ἔγεινε τοσαύτη θυσία διὰ τὸ φιλόδοξον τῆς τελευταίας ταύτης ἐπιτυχίας Τὸ εἰκονιζόμενον ὑπ' αὐτοῦ θέαμα εἶνε φρικῶδες, καὶ ἡ ἰδέα πολὺ παλαιά. Ἡ ἀναπόλησις τοιούτων μελαγχολικῶν ἀναμνήσεων πολλὰ ὀλίγον ἐνδιαφέρει τὸν ἡμέτερον αἰῶνα.

Καί τοι δὲ τούτου οὕτως ἔχοντος, κατὰ τὴν συνήθειαν ἡμῶν, θὰ λάβωμεν ἀφορμὴν ἐκ τῆς εἰκονογραφίας ταύτης νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν σημειώσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου, ὅπερ, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν νεωτέρων χρόνων τηλικαύτην κατέσχε θέσιν, ὥστε δὲν ἐπιτρέπεται εἴς τινα ν' ἀγνοῇ τὰ περὶ αὐτοῦ.

Ἡ ἱερὰ ἐξέτασις ἐν Ἱσπανίᾳ. — Ἡ ἐν Ἱσπανίᾳ τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως ὕπαρξις ἀναβαίνει μέχρι τοῦ 1252, ἀναφαινομένη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Ἀραγωνίαν καὶ Καταλωνίαν. Τὸ τάγμα τῶν Δομινικανῶν διεσπάρη μετ' ὀλίγον καθ' ἅπασαν τὴν Ἱσπανίαν· αἱ δὲ αἱρετικοὶ ἀλβιγηοὶ, βηγάρδοι καὶ ἄλλοι κατεδιώχθησαν μετὰ ζήλου, καὶ πολλαὶ *πράξεις πίστεως* (auto-da-fé) ἐγένοντο κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἀραγονίας. Μόνον δὲ εἰς τὴν Καστελλίαν τὸ Ἱερὸν δικαστήριον δὲν ἐφαίνετο ἐξασκοῦν ἔτι τὸ τρομερὸν αὐτοῦ ὑπούργημα μέχρι τῆς Ἰσαβέλλης.

Περὶ τὸν δέκατον τέταρτον καὶ δέκατον πέμπτον αἰῶνα ἡ Ἱσπανία ἔβριθεν ἰουδαίων καὶ μωαμεθανῶν· ἡ διαμονὴ τῶν ξένων τούτων, τὰ πλούτη καὶ ἡ μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Γρενάδας καὶ τῶν μωαμεθανῶν τῆς Ἀφρικῆς σχέσεις αὐτῶν, ἐρέθιζον τοὺς ἱσπανοὺς· ἄπειροι στάσεις ἐγένοντο καθ' ἃς πολλαὶ μὲν χιλιάδες ἰουδαίων ἐτράγησαν, ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν δὲ χιλιάδες οἰκογένειαι ἐν ἀποφύγωσι τὸν θάνατον ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν. Οἱ νέοι οὗτοι χριστιανοὶ (Μαράνοι) πολλάκις ἔδιδον δείγματα τοῦ δόλου αὐτῶν, καὶ οὕτω βιάζων αὐτοὺς νὰ ἐμμένωσι πολλοὶ εἰς τὸ νέον θρήσκευμα, Φερδινάνδος ὁ Ε'. ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ὑποβάλῃ εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως. Τορκεμάδας ἡγούμενος τῶν Δομινικανῶν τῆς Σεβίλλας ἐπέτυχε παρὰ τῆς Ἰσαβέλλης τὴν ἐν Καστιλλίᾳ ἵδρυσιν τῆς Ἐξετάσεως· καὶ ἔκτοτε οἱ Μαράνοι τῆς χώρας ταύτης καθ' ὑπερβολὴν κατεδιωχθησαν ὑπὸ των ἐξεταστῶν.

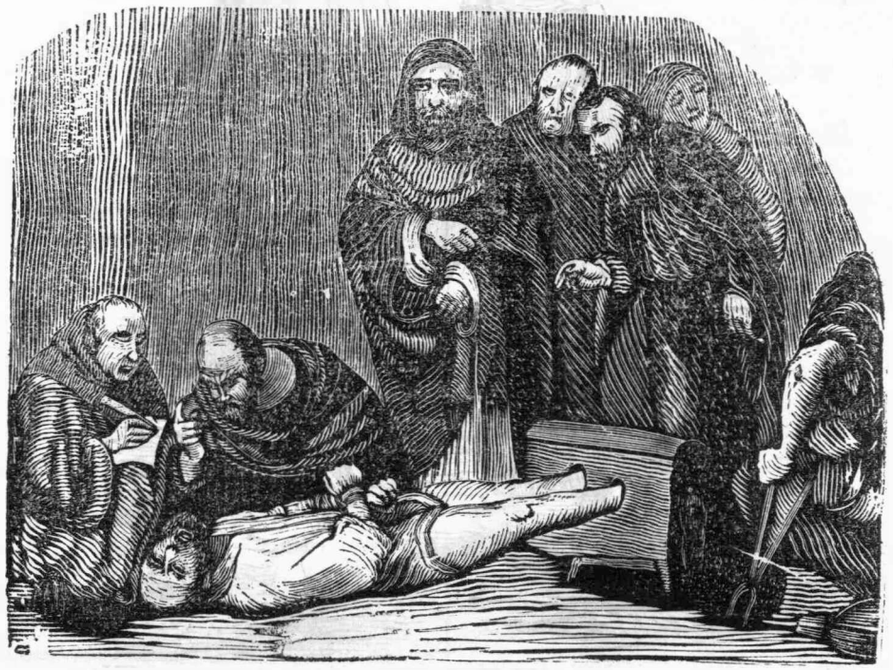

Σκηνὴ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.

Κατὰ τὸ 1483 ἡ Ἐξέτασις ἐνιδρύθη ἐν Ἱσπανίᾳ διὰ βουλεύματος τοῦ πάπα Σέξτου Δ', καὶ ἐπαγιώθη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ πάπα Ἰνοκεντίου τοῦ Η'. Διωρίσθη δὲ μέγας ἐξεταστὴς Θωμᾶς ὁ Τορκεμάδας ὑφ' ὃν ὑπέκυψαν ἅπασαι αἱ ἱσπανικαὶ ἐπαρχίαι. Συνέστη γενικὸν συμβούλιον, Συμβούλιον Μέγα κληθὲν· καὶ κατὰ τὸ 1484 τὸ ἐξεταστικὸν τῆς Σεβίλλας συνέδριον ἐξέδωκε κώδηκα 28 ἄρθρων ὑπὸ τὸν τίτλον *Ὁδηγίαι*. Οὕτω δὲ ἡ ἐξέτασις παντοδύναμος γενομένη καὶ τοῦ ἡγεμόνος αὐτοῦ ἀνωτέρα, κατέστη ὄργανον, δι' οὗ οἱ βασιλεῖς ἔμαθον νὰ ἐπιδιώκωσι τὴν θρησκευτικὴν ἕνωσιν τῆς ἱσπανίας καταπτέρχοντες ἢ φονεύοντες τοὺς ἰουδαίους, τοὺς μαύρους καὶ τοὺς λουθηρανοὺς, τὴν καταστροφὴν τῆς φεουδαλικῆς δυνάμεως, τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀπολύτου μοναρχίας, καὶ τὴν κατάργησιν τῶν προνομίων τῶν πόλεων, τῶν σωματείων καὶ τῶν διαφόρων ἱπποτικῶν ταγμάτων.

Αἱ κυριώτεραι πράξεις τῆς Ἐξετάσεως εἰσὶν ἡ τῶν ἰουδαίων κατὰ τὸ 1492 ἔξωσις, ἡ τῶν μαύρων τῆς Γρενάδας κατὰ τὸ 1502 καὶ ἡ τῶν Μαυρουσίων κατὰ τὸ 1609. Αἱ τρεῖς αὗται κατὰ σωρεὸν μεταναστεύσεις ἐστέρησαν τὴν Ἱσπανίαν ὑπὲρ τὰ 4 ἑκατομμύρια κατοίκων πλουσίων καὶ ἐργατικῶν. Λογαριάζουσι, λέγει ὁ Λορέντιος, ἀπὸ τοῦ 1481 — 1818, 34,558 ἄτομα καέντα ζῶντα, 18049 καέντα ἐν ἀνδρεικέλῳ (τουτέστι ἀποθανόντα ἐν φυλακῇ πρὶν γείνῃ ἡ πρᾶξις τῆς πίστεως, καταδικασθέντα μετὰ θάνατον, καὶ τιμωρηθέντα κατὰ τὸ πτῶμα). 288,214 καταδικασθέντας εἰς δεσμὰ ἢ φυλακὴν, τὸ ὅλον 340,921 ἄτομα προσβληθέντα ὑπὸ τῆς ἐξετάσεως. Ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ὁ Τορκεμάδας, εἰς δεκαέξ ἔτη, ἔκαυσε ζωντανοὺς μὲν 10220, εἰς ἀνδρείκελον δὲ 6,840, καὶ ἐφυλάκισε 97,371. Ἐν ἑνὶ, ὁ Τορκεμαδὰς μόνος κατεδίκασεν 114,231 ἀνθρώπους, τουτέστι τὸ τρίτον τοῦ συνόλου τῶν θυμάτων τοῦ Ἱεροῦ δικαστηρίου.

Φίλιππος Β'. ἐξέτεινε τὴν ἐξέτασιν ἐφ' ἁπάσας τὰς ὑπ' αὐτὸν χώρας· εἰς τὴν Σικελίαν τὸ 1512, εἰς τὰς κάτω χώρας τὸ 1565, εἰς τὴν Σαρδηνίαν, Λίμαν, Καρθαγένην καὶ Μεξικὸν 1570. Εἰς πάσας δὲ ταύτας τὰς χώρας ἐπαναστάσεις ἠγέρθησαν κατὰ τοῦ Ἱεροῦ δικαστηρίου· ἡ ἐν ταῖς Κάτω χώραις ἐνίδρυσις αὐτοῦ ἐπέφερε μὲν τὴν ἀπώλειαν τῆς Ὁλλανδίας, ἀλλὰ πανταχοῦ ἄλλοσε ὁ Φιλιππος Β'. ἐθριαμβευσε.

Κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον μόλις αἰῶνα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ οἴκου τῶν Βουρβόνων ἡ Ἐξέτασις ἀνέστειλε τὴν ἐνέργειάν της· ἐπὶ Καρόλου Δ' οὐδεὶς ἐκάη, καὶ 42 μόνον ἐφυλακίσθησαν, καὶ τὸ 1808 ὁ Ναπολέων κατήργησε τὴν ἐξέτασιν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ 1815 Φερδινάνδος ὁ Ζ' τὴν ἀνώρθωσεν· ἀλλὰ κατεστράφη αὖθις ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1820. Αἱ δὲ ἱσπανικαὶ ἀποικίαι ἀπηλλάχθησαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον μετὰ τῆς μητροπόλεώς των.

Ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις ἐν Πορτογαλλίᾳ — Τὸ 1526 δομινικανὸς μοναχὸς κομιστὴς διαταγῆς τινος πλαστῆς τοῦ πάπα Παύλου τοῦ Δ', παρουσιάσθη εἰς τὸν Ἰωάννην Γ', καὶ τῷ ἐνεχείρησε ταύτην, δι' ἧς διωρίζετο ἐν Πορτογαλλίᾳ συνέδριόν τι τῆς ἐξετάσεως. Τὸ συνέδριον συνέστη καὶ κατεδίωξε τοὺς ἰουδαίους ὡς καὶ ἐν Ἱσπανίᾳ. Γενομένης δὲ γνωστῆς τῆς ἀπάτης τοῦ μοναχοῦ τὸν μὲν πραξαντα εἰς δεσμὰ βάλλουσι, τὴν δὲ πρᾶξιν ἐπιδοκιμάζουσι. Μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου Β' τῆς Πορτογαλλίας κατάκτησιν ἡ ἐξέτασις νέαν ἔλαβεν ἰσχὺν καὶ ἡ κυριαρχία της ἐβεβαιώθη. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν τῶν 1640 ὁ Ἰωάννης IV περιώρισεν ὀλίγον αὐτήν· ἀλλὰ τὸ Ἱερὸν δικαστήριον ἀνέλαβε τὴν δύναμίν του, καὶ μετὰ θάνατον ἀφώρισε τὸ πτῶμα τοῦ Ἰωάννου IV. Ἀπὸ τῆς Πορτογαλλίας τὸ Ἱερὸν δικαστήριον μετέβη εἰς τὰς Ἰνδίας, κατεδίωξεν ἐκεῖ τοὺς διαμαρτυρομένους, τοὺς ἰουδαίους καὶ τῶν ἀλλαξοπιστησάντων μωαμεθανῶν τοὺς ὑποπτους.

Κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα κατηργήθη καὶ ἐν Πορτογαλλίᾳ ἡ Ἐξέτασις, ἐπὶ τῆς κατοχῆς τῆς χώρας ταύτης ὑπὸ τῶν Γαλλων. Γ. Κ.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΔΡΟΥΟΤΟΣ.

» Ἐγεννήθην ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Νασῇ, τὴν 11 Ἰανουαρίου 1774, ὑπὸ πτωχῶν γονέων, οἵτινες ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου των ἐπορίζοντο τὸν ἄρτον πολυαριθμου οἰκογενείας. Ἔκαμον δὲ θυσίας, καὶ ἐπέβαλον εἰς ἑαυτοὺς στερήσεις, ὅπως μὲ προμηθεύσωσι διδασκάλους· πρὸ πάντων δὲ κατεγίνοντο νὰ μ' ἐμπνεύσωσι θρησκευτικὰ αἰσθήματα καὶ τὸν ἔρωτα τοῦ κόπου καὶ τῆς ἀρετῆς.

» Ἐτελείωνα τὰς σπουδάς μου ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Νανσῆς, ὅτε ἤρχισαν τῆς ἐπαναστάσεως οἱ πόλεμοι, τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1792· τὴν δὲ 1 Ἰουνίου τοῦ ἑπομένου ἔτους εἰσήχθην εἰς τὴν σχολὴν τοῦ πυροβολικοῦ ὡς μαθητὴς ὑπολοχαγός· μετὰ ἕνα μῆνα (τῇ 1 Ἰουλίου 1793) ὠνομάσθην δευτερεύων λοχαγὸς τοῦ ἁ. τάγματος τοῦ πυροβολικοῦ, διὰ διατάγματος τῆς Συνελεύσεως, ἥτις ἀπένειμε τὸν βαθμὸν τοῦτον εἰς τοὺς δέκα πρώτους προβιβασθέντας μαθητάς. Διῆλθον κατόπιν τοὺς διαφόρους βαθμοὺς, μέχρις ἐκείνου τοῦ Ἀντιστρατήγου, εἰς ὃν προεβιβάσθησαν τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1813.

» Ὠνομάσθην μέλος τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς τὴν 5 Αὐγούστου 1804, ἀξιωματικὸς τῆς Λεγεῶνος εἰς Βάγραμ, ταξίαρχος εἰς Μόσχαν, ἀνώτερος ταξίαρχος τῇ 23 Μαρτίου 1814, μεγαλόσταυρος τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1830, βαρῶνος τοῦ κράτους τὴν 14 Μαρτίου 1810, κόμης τῆς ἐπικρατείας τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1813, πατρίκιος τῆς Γαλλίας δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος τῆς 2 Ἰουνίου 1815, πατρίκιος τῆς Γαλλίας διὰ βασιλικοῦ διατάγματος τῆς 19 Νοεμβρίου 1831· ἀλλὰ νόσοι δὲν μ' ἐπέτρεψαν νὰ δεχθῶ τὴν τελευταίαν ταύτην εὐεργεσίαν.

» Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπηρέτουν ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ φρουρᾷ, ὅτε, τῇ 26 Ἰανουαρίου 1813, ὁ αὐτοκράτωρ μὲ προσέλαβεν ὡς ὑπασπιστήν του· τὴν δὲ 3 τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου, μ' ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν τῆς φρουρᾶς ὑπὸ τὸν τίτλον ταγματάρχου τῆς φρουρᾶς. Τὰ δείγματα τῆς ὑπολήψεως, τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ εὐνοίας τὰ ὁποῖα ἐνδελεχῶς ὁ Αὐτοκράτωρ μοὶ ἔδωκε, ἔκαμον τὴν δόξαν καὶ εὐδαιμονίαν τῆς ζωῆς μου. Θέλουσι μείνει αἰώνιος ἐγκεχαραγμένα εἰς τὴν ψυχήν μου, ὡς καὶ ἡ μνήμη τῶν εὐεργετημάτων ὅσα μ' ἐπεδαψίλευσε!

» Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Φονταννεβλὼ, ὁ αὐτοκράτωρ μ' ἐπέτρεψε νὰ τὸν συνοδεύσω εἰς Ἔλβαν, τῆς ὁποίας μ' ὠνόμασε διοικητήν. Τὸ ἀκόλουθον ἔτος, συνεπανῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς Γαλλίαν· ἤμην εἰς τὸ πλευρόν του ἐν τῇ μάχῃ του Βατερλώ.

Ἡ δὲ ἀναλαβοῦσα τὰς κυβερνητικὰς ἡνίας προσωρινὴ ἐπιτροπὴ, μετὰ τὴν δευτέραν τοῦ αὐτοκράτορος παραίτησιν, μ' ὠνόμασε διοικητὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Ὡς ἀνώτερον δ' ὅλων τῶν καθηκόντων μου, κατὰ τὰς δυσχερεῖς ἐκείνας περιστάσεις, ἐθεώρουν τὴν ἐντελῆ εἰς τὴν πατρίδα μου ἀφοσίωσιν, καὶ τὸ νὰ μὴν ἀποσυρθῶ ἀπέναντι πάσης ἀτομικῆς θυσίας, ὅπως συνδράμω εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῆς· τὸ καθῆκον τοῦτο μ' ἐφαίνετο τόσῳ μᾶλλον κατεπείγον, καθ' ὅσον ἐγὼ αὐτὸς συμμετέσχον τῶν συμβεβηκότων ἅτινα ἐπέφερον τὴν δυστυχῆ θέσιν μας. Ἑπομένως, ἀφοῦ συνεβουλεύθην τὴν Αὐτοκράτορα, ἐπευφημήσαντα εἰς τὴν ἀπόφασίν μου, ἐδέχθην τὴν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως προσφερθεῖσαν μοι διεύθυνσιν, καὶ ἀπεχωρίσθην προσωρινῶς ἀπὸ τοῦ εὐεργέτου μου, μὲ πρόθεσιν καὶ ἐλπίδα νὰ τὸν συναντήσω πάλιν ἅμα ἤθελε σωθῇ ἡ Γαλλία.

Τὰ ἐπακολουθήσαντα ὅμως συμβεβηκότα πάσας συνετάραξαν τὰς ποθεινοτέρας ἐλπίδας μου· δὲν ἔλαβον οὔτε τὴν παρηγορίαν, τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Αὐτοκράτορος νὰ μετριάσω, οὔτε τὴν εὐτυχίαν τοῦ ν' ἀποθανω μαχόμενος ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος μου.

» Συμπεριληφθεὶς δὲ ἐν τῷ διατάγματι τῶν προγραφῶν τῆς 24 Ἰουλίου 1815 ἐγκατέλειψα, τῇ 1 Αὐγούστου, τὸν στρατὸν τοῦ Λοὰρ, ὅπως φθάσας εἰς Παρισίους, φυλακισθῶ. Τὴν δ' ἕκτην Ἀπριλίου 1816, ἐξήχθην τῆς φυλακῆς τοῦ Ἀβδαὺ καὶ ἐνήχθην ἐνώπιον τοῦ στρατοδικείου ὅπερ ἔμελλε ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς τύχης μου· συνωδευόμην ὑπὸ τοῦ φιλευφοῦ βαρώνου Κ.

Γιρόδου (ἐκ τῆς Αἴνης) γενναίου ὑπερασπιστοῦ μου. Ἐκηρύχθην ἀθῶος καὶ ἀπελύθην.

« Τῇ ἐπαύριον, ὁ βασιλεὺς Δουδεβῖκος ὁ ΙΗ' μ' ἔφερεν ἐνώπιόν του εἰς τὸ μέγαρον τῶν Τουϊλεριῶν. Ἀφοῦ δὲ μ' ἀπεύθυνε λόγους ἀγαθότητος πλήρεις, διέταξεν ἡ Α. Μ. νὰ ἐλευθερῶ. Δὲν ἐδράδυνα διόλου νὰ κινήσω διὰ τὴν γεννήτραν με πόλιν, ὅπου, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπολαύω τῶν ἡδονῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου

« Δὲν ἐδέχθην δὲ οὔτε τὸ ἡμιμίσθιον οὔτε τῆς διαθεσιμότητος τὴν μισθοδοσίαν τὰ ὁποῖα μοὶ προσηνέχθησαν ἐπὶ τῆς ἀποκαταστάσεως. Ἡ ἄρνησίς μου ὑπηγορεύθη ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ νὰ μὴ ἴδω ἐμαυτὸν εἰς ἐνεργητικότητα ἐκ νέου προσκαλούμενον, καὶ νὰ μὴν εὑρεθῶ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ εἰσέλθω ἐκ νέου εἰς ἀξιώματα καὶ τιμάς, ἐνῷ ὁ εὐεργέτης μου ἐστέναζε δέσμιος ἀφ' ἑνὸς βράχου τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ἐδέχθην μετ' εὐγνωμοσύνης, κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1824, σύνταξιν ἀφέσεως παρὰ τῆς κυβερνήσεως προσφερθεῖσάν μοι, πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἀρχαίων στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν μου.

« Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀφέσεώς μου ἀπεπειράθην, νὰ γράψω ἱστορικὴν ἔκθεσιν τῶν μεγάλων συμβάντων τῶν ὁποίων ὑπῆρξα μάρτυς. Ἀλλ' οἱ ἀσθένειαι, ἡ παντελὴς τυφλότης, καὶ πρὸ πάντων τῆς ἱκανότητος ἡ ἔλλειψις μ' ἔκαμαν νὰ παρατηθῶ ἑνὸς ἔργου ὑπερβαίνοντος τὰς δυνάμεις μου. Ἐρρίψα εἰς τὸ πῦρ τὸ χειρόγραφόν μου, καὶ ἀποκηρύττω παν τὸ δημοσιευθησόμενον ἐπ' ὀνόματι μου ἐπὶ τῶν συγχρόνων συμβάντων ἢ ἐφ' εἰσοῦήποτε ἀντικειμένου.

« Τὸ 1823, ὁ βασιλεὺς, δοὺξ ὢν τότε τοῦ Ὠρλεανς, ἠθέλησε νὰ μὲ προσφέρῃ τὴν θέσιν ἐπιστάτου τῶν νέων πριγκίπων υἱῶν του. Ἐνδείξις τιμῆς καὶ ἐμπιστοσύνης τοσοῦτον ὑψηλὴ μ' ἐνέπλησε βαθείας καὶ αἰώνιου εὐγνωμοσύνης. Δὲν ἐτόλμησα δὲ νὰ δεχθῶ τὴν προσφερθεῖσάν μοι ὑψηλὴν ἀποστολὴν, ἐπειδὴ δὲν ἔκρινα ἐμαυτὸν εἰς κατάστασιν ὄντα νὰ ἐκπληρώσω αὐτὴν ἀξίως, στερούμενος τῶν ἰδιοτήτων καὶ ἀρετῶν τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ αὕτη.

« Διὰ τῆς ἐπανόδου τῶν λειψάνων τοῦ Αὐτοκράτορος τῷ 1840, ἐπληρώθησαν αἱ εὐχαὶ καὶ ἐλπίδες μου: Εὐλογῶ καθ' ἑκάστην τὴν βασιλικὴν σοφίαν πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ Γαλλία ὀφείλει τὸ μέγα τοῦτο τῆς ἐπανορθώσεως ἔργον, καὶ ἀποδίδω εὐχαριστίας εἰς τὴν Πρόνοιαν ἐπιδαψιλεύσασάν μοι τὴν παρηγορίαν νὰ γίνω αὐτόπτης τοῦ εὐτυχοῦς τούτου συμβάντος.

« Φθάσας δὲ πρὸς τοῦ σταδίου μου τὸ τέρμα, ἀναμένω ἐν εἰρήνῃ ὅπως εὐδοκήσας ὁ Κύριος νὰ μὲ καλέσῃ πρὸς ἑαυτὸν καὶ νὰ μὲ κατατάξῃ, ὡς ἐλπίζω, ἐν ταῖς σκηναῖς ἐν αἷς ἀνταμειφθήσονται οἱ ἀγαπήσαντες καὶ ὑπηρετήσαντες τὴν ἑαυτῶν Πατρίδα.

« Ο ΣΓΡΑΤΗΓΟΣ ΔΡΟΥΟΤΟΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Ι. Σ. Γ.)

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Ἰούνιος.

Αἱ Ἀθῆναι, αἱ τοσοῦτον συνήθως δραματικότητος στερούμεναι καὶ γελοῖα μόνον παριστῶσαι, φρικτόν τι κατ' αὐτὰς παρέσχον θέαμα. Ἐπί τινος τῶν πολυαριθμων αὐτῆς λοφίσκων, ἐστήθη ἡ λαιμητόμος, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ἀπείρου, περιέργου, καὶ ἀδιαφόρου πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὸ δίδαγμα τοῦ θεάματος ὄχλου, κακούργου κεφαλὴ ἔπεσεν ὑπὸ τὸν πέλεκυν!

Ἀλλ' ἠθοποίησαν τοὺς ἀρχαίους Ἀθηναίους οἱ νόμοι τοῦ Δρακοντος; Ἐβελτίωσε τὸν ἄνθρωπον, κατέπαυσε τὴν κακουργίαν καὶ τὸ ἔγκλημα ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου; Δὲν εἶναι ἔργον ἡμῶν νὰ λύσωμεν τα σοβαρὰ ταῦτα ζητήματα. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι ἡ ἀπαντησις εὔκολος. Τὸν πεπορωμένον τὴν καρδίαν, τὸν ἀνατραφέντα εἰς τὸ κακουργεῖν, ἡ ἰδέα τῆς λαιμητόμου δὲν τρομαζει, δύναται ὅμως νὰ προλαβῃ τὴν ἐσχάτην ταύτην τοῦ ἀνθρώπου ἔκπτωσιν ἡ ἠθοποίησις τῆς κοινωνίας. Ἂν ὁ ἀναγνώστης παρευρίσκετο κατ' αὐτὰς εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ ἐνταῦθα κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα δικαζοντος κακουργοδικείου, ἤθελε φρίξει, ἀκούων εἰς ποίαν ἀνηθικότητος περιπίπτει κατάστασιν ὁ κατώτερος ὄχλος καὶ ἡ κοινωνία ἐν γένει, ὅταν στερεῖται πάσης ἠθικῆς τροφῆς... Αἱ κοινωνίαι, αἵτινες πρὸς ἰδίαν συντήρησιν, καταδικαζουσιν εἰς δεσμὰ, εἰς ἀγχόνην, εἰς θάνατον τοὺς κακουργοῦντας, ἐν τίνι δικαιώματι πράττουσι τοῦτο, ὅταν οὐδὲ περὶ τῆς ἐλαχίστης λαμβάνουσι πρόνοιαν διαμορφώσεως, τοσούτων μυριάδων ψυχῶν, αἵτινες ἅμα γενόμεναι καθοσιοῦνται εἰς τὴν ἀπαιδευσίαν, τὴν ὀργίαν κα τὴν ἀκολασίαν; Ἡ τελευταία δικη τοῦ περιβοήτου νυκτοκλέπτου Τομαροπούλου ἠδύνατο, τῇ ἀληθείᾳ, νὰ συγκροτήσῃ περίεργον τόμον μυθιστορήματος, *Μυστήρια τῶν Ἀθηνῶν* ἐπιγραφόμενον, καὶ κατ' οὐδὲν ὑποδεέστερον τῶν *Παρισινῶν Ἀποκρύφων*.

Ἂν ὅμως ἐγένετο φροντὶς περὶ βελτιώσεως τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τῶν ἀτυχῶν τούτων ὄντων, ἅτινα δὲν ἐγεννήθησαν βεβαίως διὰ τὸ ἔγκλημα, πόσων δεινῶν ἤθελεν ἀπαλλαχθῇ ἡ κοινωνία; τούτου πρόσφατον ἔχομεν παράδειγμα τὸ ἑξῆς.

Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις δὲν διαλείπει πέμπουσα κατὰ καιρὸν εἰς τὰς εἱρκτὰς τῶν κακούργων ἱεραποστόλους ἵνα κηρύττωσιν εἰς ὑπήκοον αὐτῶν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Τοιοῦτοι ἱεραπόστολοι ἐσταλησαν ἐσχάτως καὶ εἰς Βρέστην. Μεταξὺ δὲ τῶν ὅσους οἱ θεῖοι ἐκεῖνοι τῆς θρησκείας λόγοι συνεκίνησαν, ἀλλ' ὅμως δὲν ἔφερον εἰς μεταμέλειαν, ἦτο καί τις εἰς δεσμὰ διὰ βίου καταδεδικασμένος, ὃν ἅπαντες ἐν ταῖς φυλακαῖς ἔτρεμον διὰ τὴν ἡράκλειον ῥώμην του.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἀπέλευσιν τῶν ἱεραποστόλων, ὁ κατάδικος οὗτος, καίτοι αὐστηρῶς προφυλαττόμενος, ἠδυνήθη νὰ δραπετεύσῃ καὶ ἐπιτυχὼν ἐνδύματα ἐπαίτου ἐξῆλθε τῆς πόλεως ἀνενόχλητος.

Ὀδεύσας ὅλην τὴν νύκτα, ἀφικνεῖται περὶ τὴν αὐγὴν, εἰς ἔπαυλιν τινα, ἔνθα εὑρίσκει οἰκογένειαν ὅλην κλαίουσαν καὶ ὀδυρομένην· ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς αὐτῆς θλίψεως, οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἀπὸ παππου μέχρι ἐκγόνων περικυκλοῦσι τὸν πένητα, τὸν ἐκ τοῦ καμάτου, καὶ τῆς πείνης κεκμηκότα, καὶ χωρὶς νὰ ἐρωτήσωσι τίς ἐστι καὶ πόθεν ἔρχεται, τῷ προσφέρουσι μετὰ χαρᾶς τὸ τελευταῖον τεμάχιον τοῦ ἄρτου των.

Ἡ ἐγκάρδιος αὕτη φιλοξενία διήγειρε τοῦ συνειδότος ἐλέγχους εἰς τὸν κατάδικον.

— Οἴμοι! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ἀναστενάζων καὶ τὸν

ἄρτον του ἐσθίων, ἤθελον μὲ προσφερθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἂν ἐγνώριζον ποῖος εἶμαι;

Ἔπειτα, ἀπὸ τῆς εὐγνωμοσύνης τὸ αἴσθημα κεντηθεὶς, ἤρχισε νὰ διαπυνθάνεται περὶ τῶν ξενιζόντων αὐτόν.

— Ποία δυστυχία σᾶς συνέβη καὶ κλαίεται τοιουτοτρόπως; ἠρώτησε τὴν γυναῖκα τοῦ ἐκμισθωτοῦ, ἥτις ἄναπτε τὸ πῦρ διὰ νὰ τὸν θερμάνῃ.

Οἱ ὀλολυγμοὶ τῆς πτωχῆς γυναικὸς τὴν ἐμπόδισαν ν' ἀπαντήσῃ, καὶ ὁ σύζυγος ἀντ' αὐτῆς διηγήθη τὸ δυστύχημά των. Αὐτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του, τοὺς εἰδωκον ἐκ τῆς καλύβης των, διότι δὲν ἠδυνήθησαν τὴν προτεραίαν νὰ πληρώσωσι καθυστέρημά τι 42 φράγκων.

— Ὁ Θεὸς μᾶς παιδεύει, βεβαίως, εἶπεν ἡ προμήτωρ μετὰ καρτερίας· γενηθήτο τὸ θέλημά του.

Ἐνώπιον τοσαύτης συμφορᾶς καὶ τοσαύτης καρτερίας, ὁ κακοῦργος εἰσδύει εἰς ἑαυτὸν μετὰ φρίκης, ὠχριᾷ ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ κλαίει καὶ αὐτὸς ἐξ οἴκτου. Ἡ καρδία αὐτοῦ πρὸ τοσούτων ἐνιαυτῶν σκληρυνθεῖσα, ἀπαλύνεται καὶ κατανύγεται.

Ἀναγεννᾶται ἐν αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος... ὁ χριστιανός.

Μετὰ σφοδρὰν ἐσωτερικὴν παλην, ἐγείρεται αἴφνης καὶ λέγει προς τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους χωρικούς.

— Σᾶς χρειαζονται 42 μόνον φράγκα διὰ νὰ διατηρήσετε τὴν στεγὴν σας, τὸν ἀγρόν σας, τὰ ἐργαλεῖά σας;

— Ναὶ, ἀποκρίνεται ὁ πατὴρ, ἡ ὑπαρξίς μας ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης κρέμαται ποσότητος.

— Θὰ τὴν ἔχῃς λοιπὸν ἐντὸς ὀλίγου καὶ θὰ σὲ τὴν δώσω ἐγώ!

— Σὺ, ἐκραύγασεν ὁ ἐκμισθωτὴς, ἐμβλέπων εἰς τὰ ῥάκη τοῦ ἐπαίτου.

— Ἐγώ! σὲ λέγω.

Καὶ ἀποτεινόμενος εἴς τι μειράκιον δεκαεξαετές.

— Ἔλα, τῷ λέγει, καὶ δέσεμε τὰς χεῖρας!

— Νὰ σὲ δέσω τὰς χεῖρας; καὶ διὰ τί;

— Διὰ νὰ μὲ φέρῃς εἰς τὰς εἱρκτὰς τῆς Βρέστης.

— Εἶσαι λοιπὸν κλέπτης,

— Εἶμαι κατάδικος δραπέτης. Κατὰ τὸν νόμον ὁ συλλαβών με τίμιος ἄνθρωπος ἔχει πεντήκοντα φράγκα. Σὺ λοιπὸν θέλεις μὲ συλλάβει· δέσεμε ὀγλήγορα καὶ ὑπάγωμεν!

Ἡ οἰκογένεια ἤθελε πέσει γονυκλινὴς ἐνώπιον τοῦ καταδίκου μᾶλλον, ἢ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὴν δικαιοσύνην, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκήρυξεν οὗτος ἀμετατρέπτως ὅτι ἤθελε παραδοθῇ μόνος του, ὁ νέος χωρικὸς ὑπήκουσε.

Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ὡρῶν ὁ φοβερὸς γίγας τῶν εἱρκτῶν, εἰσήρχετο εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὁδηγούμενος ἀπὸ παιδάριον, ὅπερ ἠδύνατο νὰ συντρίψῃ διὰ μιᾶς τῆς πυγμῆς του βολῆς.

Ὁ ἐπιστάτης καὶ οἱ δεσμοφύλακες, οἵτινες ἔστειλαν κατόπιν του ἕνα ὁλόκληρον λόχον εἰς καταδίωξίν του, δὲν ἐπίστευον τοὺς ἰδίους ὀφθαλμούς των.

— Πῶς, τὸ παιδὶ τοῦτο σὲ συνέλαβε;

— Μάλιστα, καὶ δόσετέ του γλήγορα τὰ πεντήκοντα φράγκα.

Τῷ ὄντι, ἡ ποσότης αὕτη τῷ ἐδόθη καὶ ὁ χωρικὸς διηγήθη τὸ πρᾶγμα ὅπως συνέβη. Τὴν ἐπιοῦσαν ἐπέμφθη πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας ἔκθεσις τοῦ συμβάντος, ὅστις καὶ ἀπένειμεν τὴν χάριν πρὸς τὸν εἰλικρινῶς βέβαια μεταμεληθέντα τοῦτον κακοῦργον.

Ἀλλὰ συγγνώμην, συγγνώμην! ἐρασμία ἀναγνώστρια μου! Μὲ θρήνους θανάτου ἐπεραίωσα τὰ *Ἔργα καὶ τὰς Ἡμέρας* τοῦ παρελθόντος μηνὸς, μὲ λαιμητόμους δὲ καὶ ἀποκεφαλίσεις ἤρχισα τὰ τοῦ παρόντος. Ἐθλίβη, καὶ δικαίως, ἡ τρυφερὰ καρδία σου, ζητοῦσα τὴν διήγησιν εὐαρέστων καὶ τερπνῶν ἀντικειμένων. Σὲ βλέπω ἀποτροπιαζομένην καὶ ῥίπτουσαν μετὰ φρίκης, ἀπὸ τῶν εὐμόρφων χειρῶν σου τὸ βιβλιάριον τοῦτο καὶ σ' ἀκούω καταρωμένην τὸν ἀφιλόκαλον αὐτὸν καὶ θηριώδη Γοργίαν. Τὸν ἀδικεῖς, ὦ σὺ, ἡ Μοῦσα τῶν ἐμπνεύσεών του! Τί πταίει αὐτὸς, ἂν ὁ ἀνθρώπινος βίος, τοῦ ὁποίου τὰς σκηνὰς ἁπλῶς ζωγραφεῖ, πλοκὴ θλιβερῶν ἅμα καὶ χαρμοσύνων συμβάντων ἐπλάσθη; Ἐπικαλοῦμαι σὲ τὴν ἰδίαν τῶν λόγων μου μάρτυρα.

Πρὸ δύω κυριακῶν, εἰς οἰκίαν τινὰ βαθυπλούτου τῶν Ἀθηνῶν κατοίκου εἰς οἰκίαν τῆς ὁποίας αἱ θύρες ποτὲ εἰς τοὺς δυστυχεῖς δεν ἐκλείσθησαν, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀξιοτίμου συμπολίτου μας Κ. Α. Χατζοπούλου ἠκούοντο θρῆνοι καὶ κοπετοί! Ἕκκιον λαμπάδες ἐπιτάφιοι, καὶ λιβανος θανάτου καὶ ψαλμῳδίαι νεκρόσιμοι ἐξηρχοντο. Νεα εἰκοσαετὴς μόλις, καὶ τὸ πρῶτον τοῦ γαμου τελοῦσα αὐτῆς ἔτος, ἡ Ἀδριανὴ ἐτελεύτησε, δυστοκήσασα. Ἦν ἡ νέα ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκίας τῆς καλλιπαρθένου Ζακύνθου, θυγατηρ προέδρου μιᾶς ἑλληνικῆς Βουλῆς, τοῦ Κ. Κ. Ῥώμα· εἶχε πλοῦτον προτερημάτων καὶ ἀγαθότητος, ἀγαπωμένη δὲ ὑπὸ πάντων καὶ εθρηνήθη παρὰ πάντων. Καὶ ὁποῖος παράδοξος θάνατος! Ἐπῆλθε στιγμιαῖος, βαιος, ἀπροσδόκητος, ὡς νὰ μὴν ἤθελεν ὁ οὐρανὸς ν' ἀφήσῃ οὐδὲ στιγμὴν περιπλέον μεταξὺ ἡμῶν τὴν ἀγγελικὴν ἐκείνην γυναῖκα. Ἀλλ' ὦ τῆς ἰδιοτροπίας τῆς ἀνθρωπίνης εἱμαρμένης! Οἱ πλεῖστοι τῶν παρευρεθέντων εἰς τὴν κηδειαν τῆς ἀτυχοῦς αὐτῆς γυναικὸς, μετὰ τέσσαρας ὥρας συνηγάλλοντο παρόντες εἰς τοὺς γάμους ἄλλης νέας καὶ καλῆς κόρης, θυγατρὸς ἑνὸς ἐκ τῶν διασημοτέρων τῆς Ἑλλάδος ἀνδρῶν, τοῦ ὑπουργοῦ Κ. Α. Κριεζῆ, Προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. γεννηθείσης δὲ καὶ αὐτῆς εἰς νῆσον, καλλιπάρθενον ἐπίσης, ἀλλὰ καὶ εὔανδρον, τὴν Ὕδραν.

Τῆς μιᾶς ἐστολίζετο ἡ νυμφικὴ πασιὸς, καθ' ἣν ἡμέραν ἐφέρετο ἡ ἄλλη εἰς τὴν τελευταίαν κλίνην της! Ἐδῶ λοιπὸν θρῆνοι καὶ κλαυθμοί, ἐκεῖ δὲ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις, ἣν συνεμμερίζοντο καὶ εἰς ἄλλην τινα οἰκίαν, ὅπου γυνή τις νεόγαμος τῆς αὐτῆς μὲ τὴν νεόνυμφον πατρίδος, *ἐλευθεροῦτο* αἰσίως, νεογνὸν βρέφος φέρουσα εἰς τὸν κόσμον.

Πρό τινων ἡμερῶν περιεπλανώμην εἰς τῆς Πεντέλης καὶ τῆς Κιφησίας τοὺς δρυμῶνας τὰς ῥευματίας καὶ τὰς χαράδρας, τὰς τελευταίας ἀναπνέων αὔρας τῆς ἀνοίξεως· Εἰς τὴν μονὴν τῆς Πεντέλης ἐτελεῖτο ἡ ἐπέτειος Πανήγυρις. Ἀλλ' ὦ τῆς ἀσεβείας! ἡ ἐκκλησία καὶ τὰ

κελλία τῶν μοναχῶν ἦσαν κατάκλειστα· ὁ ἡγούμενος μετὰ τῶν μοναζόντων ἀπέδρασαν, ἀφήσαντες τὸν μέν ναὸν τοῦ Κυρίου ἀλειτούργητον, τοὺς δὲ προσκυνητὰς πεινῶντας, διψῶντας καὶ ἀστέγους, προσευχομένους δὲ καὶ διημερεύοντας εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τὰς ὑψιτενεῖς πεύκας τοῦ λόφου.....

Πῶς ἐν τούτοις, πῶς ἀπὸ τὰς σκιὰς καὶ τὰς δρόσους τῆς Πεντέλης νὰ καταβῶμεν εἰς τὸν καύσονα τῆς πόλεως καὶ τὰς πνιγηρὰς καὶ ἀδένδρους χώρας τῆς πολιτικῆς; Θλιβερὰ μετάστασις! Διὰ τοῦτο ἀποσιωπῶμεν τὰ κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα διάφορα καθ' ἡμᾶς πολιτικὰ συμβάντα, ὡς τὴν ἔκδοσιν ἀσέμνων λιβέλλων, τὸν κατὰ συνέπειαν νέον περὶ τύπου νόμον, τὰς πολυπληθεῖς σταυροφορίας κτλ.

Παντοῦ τὰ πάντα, ἐν Ἑλλάδι ὡς καὶ ἐν Εὐρώπῃ! Τὸν προσεχῆ ὅμως μῆνα ἐλπίζομεν εὐαρεστότερα ν' ἀναγγέλωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, ὡς τὴν λῆξιν, σὺν θεῷ, τῆς παρούσης βουλευτικῆς συνόδου, τὴν εἰς τὰς ἑστίας των ἐπάνοδον τῶν ἀοίδιον ἀθανασίαν κτησαμένων βουληφόρων μας, τὴν ἀπὸ τῶν πολλῶν κόπων ἀνάπαυσιν τῶν γερόντων γερουσιαστῶν μας, καὶ τὴν... ἄπαγε τῆς βλασφημίας, τὴν συμπλήρωσιν ἴσως τοῦ ἡμιτελοῦς ὑπουργείου μας.

Ἠθέλαμεν εὐχαρίστως λάβει ἀπὸ τοῦδε τὴν λύραν καὶ ᾄσει αἴνους εἰς τοὺς διακοσίους αὐτοὺς στήλους τῆς πατρίδος μας καὶ τοὺς στεφάνους των πλέξει, ἀλλ' ἀγαπῶμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ στερηθῶμεν τῆς ἀράτου ταύτης ἡδονῆς καὶ δόξης, εἰς τὸν ἐπιόντα μῆνα ἀναβάλλοντες τὸν διθύραμβόν μας.

Βεβαίως, συμπόσια κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον, οὐδαμοῦ ἐγένοντο, ἀλλ' εἴχομεν διαφόρους ἄλλας τελετάς; τὴν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐπέτειον συνέλευσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, τὰς ἐν τῇ Φιλεκπαιδευτικῇ Ἑταιρίᾳ ἐξετάσεις τῶν ἀβρῶν κορασίων, καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαΐου τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἂν εσίγησεν ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἡ Πνύξ, ἂν ὁ δῆμος δὲν ἀκούει πλέον εὔγλωττον καὶ γενναίαν φωνὴν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ὅπου ἀντηχεῖ ἤδη μόνον ὁ ἡδύφθογγος κρότος τοῦ ἀργυρίου, ἐκ διαλειμμάτων ὅμως, ἀπὸ τοῦ ἀκαδημιακοῦ ἄμβωνος εὔγλωττος καὶ ἐμβριθὴς καὶ ἑλληνικὴ ἐξέρχεται πανελλήνιος λαλιά. Κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ὁ ἀγορεύσας ἦν ὁ Κ. Π. Ἀργυρόπουλος, ἀντικείμενον δὲ τοῦ λόγου του ὁ Α. Κοραῆς!

Ἐν τούτοις εἰς μάτην, περιελθὼν μέχρι τοῦδε διαφόρους ὑποθέσεις, ἐζήτησα μεταξὺ αὐτῶν νὰ εὕρω ἀντικείμενόν τι ἄξιον τῆς προσοχῆς τῶν φιλοκαλῶν ἀναγνωστριῶν μου.... Καὶ ὅμως, τοσαῦτα ἀνέκδοτα συμβαίνουσιν ἐν τῇ μικρᾷ μας ταύτῃ κοινωνίᾳ..... Αὐταὶ αἱ φιλομαθεῖς κυρίαι μᾶς ἔκαμαν τὴν παρατήρησιν.... Ἀπιστῖαι π. χ. ἔριδες, διαζεύξεις συζυγικαὶ.... ἔρωτες μυστικοὶ μὲν νομιζόμενοι, ἀλλ' εἰς τοὺς πάντας γνωστοὶ... παντοῖαι πολιτικαὶ ἀποστασίαι καὶ ῥαδιουργίαι, ψευδὴς πατριωτισμός, καὶ ψευδεῖς ἀφοσιώσεις, κτλ. κτλ.

Τωόντι πλουσιωπάροχος καὶ ἄρθονος ἡ ὕλη! Ἀλλ' ἡμεῖς ἐσεβάσθημεν πάντοτε τὰ ἄδυτα τῶν οἰκογενειῶν, τῶν καρδιῶν καὶ τῶν συνειδήσεων καὶ προτιμῶμεν νὰ ἐλεγχώμεθα ὅτι δὲν διηγούμεθα τὰ πάντα, μᾶλλον ἢ νὰ κατηγορηθῶμεν ὅτι ἐκθέτομεν αὐτὰ εἰς κοινὴν ἐπίγνωσιν.

Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν καὶ ταῦτα θέλουν γενῇ ἀντικείμενον τῆς δημοσιότητος δὲν ἦλθεν εἰσέτι· ὅταν δ' ἔλθῃ ὑποσχόμεθα νὰ τέρψωμεν τοὺς ἀναγνώστας μας. Εὐχόμεθα νὰ ὑπάρξῃ σπανὶς τῆς ὕλης ταύτης, καὶ τὰ τότε *Ἔργα καὶ αἱ Ἡμέραι* τῆς Ἑλλάδος, ἀντὶ σκανδαλωδῶν συμβάντων, νὰ διηγῶνται τὴν ἀρετὴν τῶν ἑλληνίδων γυναικῶν, τὴν ἐνεστῶσαν σεμνοτητα τῶν νεανίδων, τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ σπουδαῖον τῶν νεανιῶν, τὴν ὀρθοφροσύνην, τὸν ἐθνισμὸν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τῶν πολιτικῶν, τὴν τιμιότητα καὶ συνείδησιν τῶν ὑπαλλήλων, καὶ πάνθ' ὅσα καθιστῶσι τὴν κοινωνίαν σεβαστὴν καὶ τοῦ προορισμοῦ της ἀξίαν.

Ἐν τούτοις ἔληξε καὶ ὁ Ἰούνιος μὴν, καὶ αἱ Ἀθῆναι, ἐκτάκτως πως, δὲν ἐστερήθησαν εἰσέτι τοῦ προσφιλοῦς κόσμου των. Ἂν περιέλθετε τὸ πολύδενδρον Ἀμαρούσιον, τὴν Κηφισίαν, τὴν θελκτικὴν ταύτην ἐξοχὴν, ὅπου ἄρθονος ἡ σκιὰ καὶ τὰ δροσερὰ ῥεύματα, τὸν Πειραιᾶ, ὅπου διηνεκῶς πνέει ἡ ποντιὰς αὔρα καὶ ἀκούεται τῶν κοιμάτων ὁ φλοῖσβος, θέλετε εὕρει ἔρημα ὅλα ταῦτα τὰ μέρη. Τὸ ὡραῖον φύλον δὲν ἀπεράσισε νὰ ῥίψῃ ἐφέτος εἰς πένθος ἀνήκουστον τοὺς λάτρας καὶ θαυμαστὰς αὐτοῦ, καὶ ἔμενε νὰ θέλγῃ, τὴν ὅρασιν καὶ τὴν καρδίαν τῶν εὐαισθήτων κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ δύω δημόσιοι περίπατοί μας, ὁ τοῦ Πουτιλόπου καὶ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς οἱ διαχωρίσαντες εἰς δύω μεγάλας περιπατητικὰς φατρίας τοὺς Ἀθηναίους, πληροῦνται καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὑπὸ πολλοῦ καὶ κομψοῦ πλήθους.. ..... Καὶ τότε παζουσιν εὐφρόσυνοι αἱ ἑσπέριαι αὖραι μὲ τοὺς πλοκάμους καὶ τὰς ἐλαφρὰς αἰθερίους ἐσθῆτας τῶν κυριῶν, οἱ ζέφυροι ἔρχονται πτερυγίζοντες καὶ φιλοῦσιν ἐρωτικῶς τοὺς περὶ τὰς παρειὰς βοστρύχους των καὶ τοὺς ἀβρούς, ἡμιγύμνους καὶ λευκοὺς βραχίονάς των. Λέγεται δὲ, ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ μέλισσαι τοῦ Ὑμηττοῦ, βομβοῦσαι κατέρχονται ἀπὸ τοῦ ὄρους των καὶ περιίπτανται πέριξ, νομίζουσαι, ὅτι τὰ εὐώδη ἄνθη, ἀφ' ὧν ἐκμυζῶσι τὸ ἄρωμα τοῦ μέλιτός των, μετεφυτεύθησαν κατω εἰς τοὺς περὶ τὴν Ἀκρόπολιν ἀγροὺς καὶ τὰς πεδιάδας.....

Ἂς μένωσι λοιπὸν ἵνα θέλγωσι καὶ τὰς αὔρας τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Ἀτθίδος γῆς!

Ἐνῷ ἡ φιλολογία μας πρὸ καιροῦ ἤδη διαρκεῖ οὕτω πενεστέρα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου μας, ἀπό τινος ὅμως ἠρχισε πλουσιωτέρα ν' ἀναφαίνεται.

Κατὰ τοὺς δύω παρελθόντας μῆνας ἐξεδόθησαν δύω ποιήματα λόγου ἄξια.

Τὸ πρῶτον εἶναι αἱ *Ἀναμνήσεις* τοῦ Κ. Ζαλακώστα, ποιητοῦ, ὃν ἐδλάστησεν αἴφνης ὁ Παρνασσὸς ἀκμαῖον καὶ καλλιφθόγγον, ἕτερον, τὰ πρῶτα τέσσαρα ᾄσματα τῆς *Ἐποποιΐας* τοῦ Κ. Α. Σούτσου. Καὶ τὰ δύω ταῦτα ποιήματα εἶναι σοβαρὰ καὶ χρήζουσιν ἐκτενοῦς ἀναλύσεως, καὶ τοῦτο θέλομεν πράξει προσεχῶς.

ΓΟΡΓΙΑΣ.